

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 51 · 2. mars
Sesjonen 2021–2022

Møte onsdag den 2. mars 2022 kl. 10

President: Masud Ghara khani

Dagsorden (nr. 51):

1. Muntlig spørretime
2. Ordinær spørretime
3. Referat

Presidenten: Representanten Tobias Drevland Lund vil framsette et representantforslag.

Tobias Drevland Lund (R) [10:00:28]: På vegne av stortingsrepresentantene Seher Aydar, Bjørnar Moxnes og meg selv har jeg gleden av å fremme et representantforslag om å hjelpe ukrainere på flukt fra krig ved å tilby kollektiv beskyttelse til ukrainske flyktninger.

Presidenten: Representanten Bjørnar Moxnes vil framsette et representantforslag.

Bjørnar Moxnes (R) [10:01:04]: Jeg vil på vegne av Rødt fremme et forslag om ratifikasjon av tillegg til Roma-vedtektene om straffefølgelse av folkerettsstridig angrepskrig og kriminalisering av folkerettsstridig angrepskrig i norsk straffelov.

Presidenten: Representanten Terje Halleland vil framsette et representantforslag.

Terje Halleland (FrP) [10:01:32]: Jeg har gleden av å framsette et forslag fra Fremskrittsparti-representantene Marius Arion Nilsen, Silje Hjemdal, Erlend Wiborg, Sylvi Listhaug og meg selv om å sikre økt norsk gasseksport.

Presidenten: Representanten Frank Edvard Sve vil framsette to representantforslag.

Frank Edvard Sve (FrP) [10:02:00]: Eg vil på vegner av Framstegsparti-representantane Morten Stordalen, Sylvi Listhaug, Bård Hoksrud, Silje Hjemdal, Helge André Njåstad, Carl I. Hagen, Tor André Johnsen og meg sjølv fremje eit framlegg om å prioritere ny rv. 15 Strynefjellet no.

Eg har også æra av å fremje eit framlegg på vegner av representantane Morten Stordalen, Sylvi Listhaug, Bård Hoksrud og meg sjølv om å stoppe Bypakke Ålesund.

Presidenten: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Sak nr. 1 [10:02:37]

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at utenriksminister

Anniken Huitfeldt og statsrådene Jon-Ivar Nygård og Marte Mjøs Persen vil møte til muntlig spørretime.

De annonserte regjeringsmedlemmene er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

Vi starter da med første hovedspørsmål, fra representanten Ine Eriksen Søreide.

Ine Eriksen Søreide (H) [10:03:05]: Det er krig i Europa, og det er en krig som berører oss alle sammen – både følelsesmessig og praktisk. Vi bidrar med økonomisk og politisk støtte, og regjeringa varslet på søndag en betydelig opptrapping i den humanitære bistanden. Det er Høyre veldig glad for, og det har vi også bedt regjeringa om å vurdere. I tillegg sender vi både beskyttelsesutstyr og panservernvåpen til dem som nå med alt de har og alt de er, forsvarer landet sitt og friheten sin. Også det har Høyres fulle støtte. Situasjonen er helt ekstraordinær, regelverket tillater det, og situasjonen krever det.

Ifølge FNs høykommissær for flyktninger har over 670 000 mennesker flyktet fra Ukraina, og antallet øker raskt. I tillegg er det over én million mennesker på flukt internt i Ukraina. Og som jeg har tatt opp i spørretimen før, har det vokst fram en stor humanitær krise i Øst-Ukraina, der over 14 000 er drept og over 3 millioner mennesker lever under veldig vanskelige forhold på et lite geografisk område. De trenger akutt nødhjelp – og grunnen er altså at Russland annekterte Krim i 2014 og startet krigshandlinger. Dette er mennesker som nå også kan komme til å flykte over landegrensene.

Det er positivt at regjeringa sender signaler om at Norge skal ta imot mennesker som flykter fra denne brutale krigen som Vladimir Putin satte i gang. Nå er det vi som er nærområdene. Nå pågår det diskusjoner i EU om hvordan Europa best kan hjelpe og bidra til en fordeling mellom landene. Dette europeiske arbeidet er det viktig at Norge er en del av.

Mitt spørsmål til utenriksministeren er: Hvordan jobber regjeringa nå konkret for å bidra til EUs felles respons for å hjelpe flyktninger? Og hvilke signaler har regjeringa gitt på hva Norge kan bidra med?

Utenriksminister Anniken Huitfeldt [10:04:58]: Justisministeren deltok på et møte i EU om dette i helga, og hun vil delta på et nytt møte igjen – nettopp fordi Norge er et land som stiller opp. Vi skal være rause med ukrainerne nå. Det er i vårt nærområde.

I første omgang handler det om at vi vil tilby hjelp der flyktningene har kommet, gjennom humanitær bistand, tilgang til mat, medisiner og helsehjelp. Men det kommer også til å komme noen til Norge. Da vil vi samordne oss med de europeiske landene. Det tror jeg er noe som har vært en god respons i denne krisa, at det har vært stor grad av europeisk samhold. Til tross for at

det har vært politisk uenighet om nettopp flyktningsspørsmål i Europa, opplever jeg denne gangen at det er et stort ønske om å bidra.

Jeg kommer noki løpet av denne spørretimen til å få mange konkrete spørsmål, og det er et uttrykk for det genuine engasjementet som er i denne sal for at vi skal gjøre alt for å støtte ukrainerne i deres kamp. Men på alle områder er det ikke slik at jeg i dag konkret kan svare ja eller nei på spørsmål. Vi gjør nå løpende vurderinger på alle områder. Jeg har jevnlig møter med kollegaer i andre europeiske land, og jeg skal søke å involvere Stortinget så godt jeg kan.

Så mitt generelle svar på dette og andre spørsmål i løpet av denne spørretimen vil nok være at jeg utelukker ingenting, men jeg må nok komme tilbake til konkret oppfølging og vurdering på de ulike områdene. Vår hovedbeskjed til landene i EU er at vi stiller opp, vi vil være solidariske med dem som mottar flyktninger, og vi vil være rause mot de flyktningene som kommer til Norge.

Ine Eriksen Søreide (H) [10:06:56]: Utenriksministeren har nok rett i at hun kommer til å få mange konkrete spørsmål i løpet av spørretimen, og det kommer et her: For to uker siden stilte jeg statsministeren spørsmål om en konkret forespørsel som Ukraina kom med til Norge i desember, og som omhandlet donasjoner av medisinsk utstyr, mobile sykehus, ambulanser osv. Det må da leveres raskt. Ukrainske myndigheter har levert nokså konkrete lister over utstyr de trenger. Statsministeren tok ikke stilling til det da, men det vil være nyttig å høre om utenriksministeren har en vurdering av om dette kan være aktuelt for Norge å bidra med i det veldig korte perspektivet.

Utenriksminister Anniken Huitfeldt [10:07:36]: Jeg mener at vi nå skal bidra med det som er nødvendig. Men i en slik situasjon er det veldig mange land som har sterke bindinger på de pengene de gir. Da jeg hadde møte med alle de humanitære organisasjonene i Norge, og da jeg hadde møte med det internasjonale Røde Kors, sa jeg at det vi vil gi, er midler til det internasjonale samfunnet, slik at midlene er mest mulig frie og vi ikke øremerker dem til spesielle ting. Det er det som er grunnleggende for den norske holdningen. For som den danske utviklingsministeren sa, som jeg snakket med i en halvtime før denne spørretimen, ser vi at det store problemet er å få logistikken til å fungere og få hjelpen inn i Ukraina. Vi ser at det er svære køer framfor bensinstasjonene. Så det er det mest akutte problemet akkurat nå.

Det grunnleggende for Norge er at ja, vi stiller opp, men det er opp til de humanitære organisasjonene å definere hva de har behov for.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Ingjerd Schou.

Ingjerd Schou (H) [10:08:51]: Det er svært positivt at regjeringen økte Norges humanitære bidrag til Ukraina i lys av den pågående invasjonen og krisen. Vi både forutsetter og støtter at regjeringen fortløpende vurderer også hvilke bidrag Norge kan gi, i samråd med våre partnere og allierte. Jeg får imidlertid meldinger om at det er vanskelig å få oversikt og kontakt med internasjonale humanitære organisasjoner som arbeider i Ukraina, fra Ukraina. Det er helt avgjørende at hjelpen vi gir, kommer fram, og mitt spørsmål er om regjeringen opplever å ha oversikt over hvordan norske bidrag forvaltes av aktørene på bakken i Ukraina.

Utenriksminister Anniken Huitfeldt [10:09:34]: Det er en del norske organisasjoner som lenge har jobbet i Ukraina, og de forteller at det er vanskelig å komme fram med bistand, spesielt i de russiskkontrollerte områdene. Der er det vanskelig å få tilgang. Så det er nok det mest prekære akkurat nå.

Men mange organisasjoner har personell på bakken. De er nå i økende fare. Journalister trekkes nå ut. Da er det hjelpearbeiderne som er igjen, og de kan jo være utsatt i denne forferdelige krigen. Så er det veldig mange som nå opererer fra de landene som grenser mot Ukraina. Vi skal støtte dem alt vi kan, på ulike måter, og jeg har jevn dialog med dem for å få informasjon om situasjonen.

Presidenten: Sylvi Listhaug – til oppfølgingsspørsmål.

Sylvi Listhaug (FrP) [10:10:39]: Russlands grusomme angrep på Ukraina har brakt Europa ut i krig, og vi har sett hvordan et land uten medlemskap i NATO er blitt utsatt for de verste krigshandlingene i Europa etter annen verdenskrig. Vi har blitt minnet på at vi ikke kan ta fred, frihet og demokrati for gitt. Med tanke på Russlands aggressive retorikk og handlinger er det nå avgjørende for norsk sikkerhet at vi er medlem av NATO. Fremskrittspartiet mener det er hevet over enhver tvil at forsvarsbudsjettene i Norge må øke framover, slik at vi kan ta et større ansvar for egen sikkerhet.

Regjeringen har valgt å gjøre seg avhengig av Sosialistisk Venstreparti, som er mot norsk NATO-medlemskap, og som har det jeg vil kalle en naiv tilnærming til utenriks- og sikkerhetspolitikk. Nå er det kjent at SV heller ikke støtter at Norge sender våpen til Ukraina. Mener utenriksministeren det er forsvarlig for regjeringen å fortsette å gjøre seg avhengig av SV, som vil ut av NATO, og som har en naiv holdning i utenriks- og sikkerhetspolitikken?

Utenriksminister Anniken Huitfeldt [10:11:42]:

Det som er viktig når det gjelder utenriks- og sikkerhetspolitikk, er at der har regjeringa – for å bruke et fremmedord – et såkalt prerogativ, eller en fortrinnsrett. Vi søker å involvere Stortinget alt det vi kan. Det er ikke alltid så lett når det er en kritesituasjon, som nå, men vi gjør det så godt vi kan. Men det er ikke slik at vi trenger vedtak fra et stortingsflertall i de ulike utenrikspolitiske vurderingene vi foretar oss. Det som vil være grunnleggende for meg, er å søke bred oppslutning i Stortinget om de utenrikspolitiske vurderingene vi foretar oss i denne situasjonen.

Så er jo jeg uenig med SV og Rødt i synet på NATO, og jeg tror det kommer til å komme en stor diskusjon om sikkerhetspolitikken. Det ser vi også i våre naboland. Men jeg tror at jeg skal la polemikken ligge i denne omgang og bare konstatere at her er vi uenige, og det har vi egentlig vært siden SV ble etablert.

Presidenten: Sylvi Listhaug – til oppfølgingsspørsmål.

Sylvi Listhaug (FrP) [10:12:43]: Det er jo slik at budsjettspørsmålene må man ha flertall for i Stortinget, og det bekymrer oss at SV skal ha en hånd på rattet.

Vi har i dag en situasjon som ingen av oss hadde trodd ville oppstå. En stormakt har angrepet et suverent land i Europa. Russland har vist at de som stormakt tar seg til rette overfor svakere nasjoner uten alliansetilknypning. I en debatt om forsvars- og sikkerhetspolitikk i begynnelsen av februar i år uttalte lederen for kommunistpartiet Rødt i Norge, Bjørnar Moxnes, at Norge fungerer som et hangarskip for USA. «Styrker det vår sikkerhet at vi blir en plattform for militær kampkraft mot Russland?» I et intervju med Nettavisen for et par dager siden bekreftet Moxnes at Rødt fortsatt er mot norsk medlemskap i NATO, og at det ikke tjener oss å være i alliansen.

Hva tenker utenriksministeren om denne type holdning som legges for dagen, rettet mot USA og NATO, som er de fremste garantistene for Norges fred og sikkerhet?

Utenriksminister Anniken Huitfeldt [10:13:42]: Nå viste en undersøkelse i går at det er et enormt flertall for norsk NATO-medlemskap, og det er jo ikke truet selv om Rødt går fram på meningsmålingene. Jeg er uenig med Rødt i synet på NATO. Jeg mener at det som har vært grunnleggende for Norge siden vi bestemte oss for å bli medlem av NATO i 1949, er at vi både må ha en troverdig avskrekking, og at vi må drive beroligelse. Jeg har skrevet en del leserinnlegg mot Rødts forsvars- og sikkerhetspolitikk tidligere og har gjort rede for den store avstanden som er mellom mitt parti og Rødt. Det

som kanskje var grunnlaget for etableringen av Rødt, var nettopp protest mot Arbeiderpartiets sikkerhetspolitikk, så den uenigheten er grunnleggende mellom de to partiene.

Presidenten: Guri Melby – til oppfølgingsspørsmål.

Guri Melby (V) [10:14:52]: Det er mørke dager i Europa, og jeg er stolt over at Norge nå støtter Ukraina langs mange forskjellige akser. Det er et stort behov for alt fra å stille opp for å ta imot store flyktningstrømmer til – ikke minst – å ruste ukrainerne til å fortsette sin sterke motstand mot overmakten.

I går hadde jeg møte med den ukrainske ambassadøren her i Norge. Han uttrykte også at han var veldig glad for den støtten Norge nå gir, og at det betyr mye for både myndighetene og det ukrainske folket. Det jeg vil spørre om, handler litt om hva vi har tenkt å gjøre videre, for han var også veldig tydelig på at dette bare er begynnelsen, og at det vil være behov for veldig mye mer. Vi har løftet et forslag i Stortinget om finansiell støtte, slik at Ukraina selv også kan anskaffe flere våpen, og vi har foreslått inntil 1 mrd. kr i første omgang. Er det noe regjeringen har vurdert?

Så til mitt andre spørsmål: Vi har nå gått sammen med EU om sterke og kraftige sanksjoner, noe som er kjempeviktig, men EU står også sammen om et eget fond innenfor European Peace Facility, som også kan bidra til støtte til Ukraina. Har utenriksministeren tatt initiativ overfor EU for at Norge skal kunne bidra i dette fondet?

Utenriksminister Anniken Huitfeldt [10:16:04]: Jeg tror det er klokt nå å si at vi vurderer alt. Og til den som har fulgt med på diskusjonen om hvorvidt vi skulle sende våpen: Den viste at det var mange politiske partier som i løpet av søndag og mandag endret på det som har vært en veldig lang praksis i det norske synet på å levere våpen til land der krig og konflikt truer. Det var situasjonen på bakken som utløste en endret forståelse av hvordan vi skulle praktisere det regelverket – det var ikke behov for noen regelendring.

Jeg tror nesten jeg må si til representanten at vi har alle forslag til vurdering. Det jeg gjør hele tida, er å snakke med mine europeiske kollegaer, og da har vi hele tida en liste med forslag som vi har oppe til vurdering. Det viktige for Norge er å framstå samlet med de andre europeiske landene.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Terje Halleland (FrP) [10:17:22]: Da har jeg gleden av å ønske olje- og energiministeren velkommen til spørretimen.

Den russiske invasjonen av Ukraina viser den grenseløse brutaliteten og kynismen som utgjør Putins autoritære regime. Finansieringen av den russiske krigsmaskinen baserer seg i stor grad på europeisk avhengighet av russisk gass, som Putin i lang tid har brukt som et ledd i sitt kyniske maktspill. Under valgkampen i høst handlet store deler av den politiske debatten i Norge om at stadig flere partier ønsket å avskaffe den norske olje- og gassnæringen, av hensyn til klimaet. Som eneste parti argumenterte Fremskrittspartiet konsekvent for at en sånn energipolitikk kun vil bety at vi svekker norsk energimakt og andre demokratisk underlagte energimakter og tilsvarende styrker makten til brutale og autoritære regimer, som Putins Russland.

Norge er i dag en energistormakt i Europa. Vi er verdens tredje største gasseksportør, og vi forsyner hvert år EU med rundt 25 pst. av deres gassforbruk. Den andre stormakten er Russland, som produserer rundt 40 pst. av EUs gassbehov. Når et samlet storting nå virker å være enige om å straffe Russlands invasjon av Ukraina knallhardt med økonomiske sanksjoner uten historisk sidestykke, velger samtidig store deler av denne sal å se vekk fra det faktum at europeisk gassavhengighet til Russland er et problem som kan og bør løses med økt norsk gass-eksport til kontinentet.

EU har spesifikt forhørt seg med norske myndigheter om vi kan levere mer gass. Svaret fra regjeringen er at vi allerede eksporterer så mye vi kan. Da er mitt spørsmål til statsråden helt konkret: Hva kan Norge gjøre på sikt for å øke sin gassproduksjon og eksportkapasitet til et Europa som nå desperat forsøker å komme seg ut av Putins energijerngrep?

Statsråd Marte Mjøs Persen [10:19:29]: Krigen i Ukraina går nå inn i sin andre uke, og hver dag ser vi bilder som gjør sterkt inntrykk. Vi får stadig nye rapporter om en brutal krig, og ukrainske styrker kjemper tappert og yter motstand. Jeg har stor forståelse for at mange også blir bekymret for hva som skjer i Europa, og hvordan dette vil påvirke hverdagen her hjemme.

Vi er nå i en situasjon der energi, energisektoren, er en del av sanksjonspakkene. Det er, som representanten Halleland beskriver, slik at mye av russisk gass går til eksport i Europa.

Norge er et land som eksporterer mye gass. Vi eksporterer stort sett alt vi produserer av både olje og gass. Vi er et produsentland, vi er ikke et land som bruker dette selv. Slik det fungerer på norsk sokkel, selger vi alt vi produserer, hele tiden, og det fortsetter vi å gjøre. Vi har også gjort noen tiltak for å se om vi klarer å få mer ut av det som er. Derfor behandler vi nå søknader fortløpende for å se på gassinjeksjoner, og vi har gitt tillatelse bl.a. til Gina Krog, Oseberg og Troll til at de kan la være å inji-

sere gass, men heller kan eksportere den. Vi vil fortløpende behandle den typen forslag.

Når det gjelder på lang sikt, har vi nettopp gjennomført en TFO-runde som har gitt 53 nye tillatelser, og vi kommer snart til å utlyse en ny TFO-runde.

Det viktigste bidraget vårt er å være en stabil bidragsyter og å forsyne Europa med gass.

Terje Halleland (FrP) [10:21:35]: Jeg takker for svaret, men jeg er litt usikker på om det kom veldig mye nytt ut av det. Det første Arbeiderpartiet og Senterpartiet gjorde da de kom i regjering i høst, var å gi SV makt til å diktere framtiden til norsk olje- og gassnæring, som Fremskrittspartiet flere ganger i forkant advarte kraftig mot.

Så ble det i budsjettenigheten mellom de tre partiene enighet om å stanse leting etter olje og gass i umodne deler av norsk sokkel gjennom den 26. nummererte konsesjonsrunden. Sett i lys av at vi har et Europa som nå tørster etter norsk naturgass, og som spesifikt har bedt oss levere mer gass, og vi samtidig har en despot i Russland som bruker europeisk avhengighet av russisk gass for alt det er verdt i et kynisk maktspill: Mener statsråden at et vedtak som vil svekke norsk energimakt, og som i verste fall vil styrke Putins energijerngrep over Europa ytterligere, er fornuftig energipolitikk?

Statsråd Marte Mjøs Persen [10:22:37]: Norge gir stabil forsyning av gass til Europa og Storbritannia. Det kommer vi til å fortsette å gjøre. Et viktig ledd i dette er å fortsette å lete, produsere og utvinne. Den viktigste bærebjelken i norsk petroleumspolitikk er TFO-rundene.

Jeg har merket meg at Fremskrittspartiet i den dramatiske krisen Ukraina og Russland nå står i, har brukt det til å fremme at de nummererte rundene burde vært gjennomført. Men jeg har lyst til å peke på at nummererte runder ikke vil gi noen umiddelbar effekt på norsk gassproduksjon. Så det er et spor som ikke er viktig å følge videre, med tanke på den situasjonen vi står i her og nå.

TFO-rundene er altså bærebjelken i norsk petroleumspolitikk. Det er også fornuftig å bruke eksisterende infrastruktur og å produsere nært eller i tilknytning til den infrastrukturen som allerede er.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Sylvi Listhaug.

Sylvi Listhaug (FrP) [10:23:51]: Etter at FN i går slapp sin siste delrapport om klimaet, lot ikke reaksjonene vente på seg fra representanter i denne salen. Venstre mente dette måtte være spikeren i kista for leting etter mer olje og gass. Lars Haltbrekken fra regjeringens støtteparti, SV, fortsatte å skylde på olje- og gassnæringen. På spørsmål fra NRK om det er en god idé å dele ut

flere lisenser på norsk sokkel, valgte Arbeiderpartiets Espen Barth Eide likeså godt å så tvil om hele framtiden til Norges viktigste næring, i et vagt svar om at hele den norske økonomien, inkludert olje- og gassnæringen, nå må stresstestes mot 1,5-gradersmålet.

Regjeringen inngikk en budsjettavtale der de lot SV, som vil legge ned olje- og gassnæringen, diktere at 26. konsesjonsrunde, som vil gi oljeselskapene tilgang til nye leteområder, ble lagt på is. Vi skjønner at dette ikke vil gi noen effekt kortsiktig, men langsiktig. Kan statsråden garantere at 26. konsesjonsrunde blir gjennomført? Når vil det skje? Jeg håper på et svar nå, noe vi ikke fikk på NRK tidligere i dag.

Statsråd Marte Mjøs Persen [10:25:02]: Det er ingen dramatik i at 26. konsesjonsrunde ikke er gjennomført i 2022. Den 25. runden ble avsluttet i fjor, og der var det nye tildelinger. Vi har akkurat avsluttet en TFO-runde i år og tildelt 53 nye områder i Norskehavet, Nordsjøen og Barentshavet, og vi varsler nå at vi kommer med ny TFO-utlysning, som skal ut på høring.

Nummererte runder vil være en del av regjeringens politikk framover, og jeg mener at vi skal utlyse en nummerert runde, men det kommer ikke til å skje i løpet av 2022. Det er fordi TFO er det som er bærebjelken i petroleumspolitikken. Det er der vi nå kan utløse det største potensialet, og det er det som er regjeringens politikk – at vi vil ha en stabil og forutsigbar petroleumspolitik, der stolpene ligger fast.

Presidenten: Sylvi Listhaug – til oppfølgingsspørsmål.

Sylvi Listhaug (FrP) [10:26:06]: Mitt oppfølgingsspørsmål er til utenriksministeren.

Europa, med Tyskland i spissen, har lenge ført en uansvarlig klima- og energipolitikk som faser ut regulerbar kraft. Det har ført til økt avhengighet av russisk gass og gitt mer makt til despoten Putin og Russland. Tyskerne har altså, sammen med Russland, bygd gassrørledningen Nord Stream 2. Heldigvis ser det ut til at denne nå ikke blir åpnet. Amerikanerne har vært sterkt mot den hele tiden, nettopp fordi man fryktet at Europa skulle bli mer avhengig av russisk gass.

Da utenriks- og forsvarskomiteen var i USA, var flere opptatt av Norges rolle i dette, at vi skal lete mer, finne mer, produsere mer og gjøre Europa mindre avhengig av Putin. Dersom det nå kommer invitasjoner og forespørsler om at Norge skal få opp tempoet i leting etter nye olje- og gassressurser for å gjøre Europa og verden mindre avhengig av russisk olje og gass på kort og lang sikt, hvordan vil regjeringen stille seg til slike henvedelser?

Utenriksminister Anniken Huitfeldt [10:27:18]: Det er for tidlig å si. Det er heller ikke mitt konstitusjonelle ansvarsområde, men jeg kan si noe generelt. Vi har lenge snakket med ulike europeiske land om norsk energipolitikk. Jeg var selv i EU for en tid tilbake, og det var mange der som ønsket å stoppe all olje- og gassproduksjon i Arktis. Jeg har forklart nøye at det er behov for gass i en overgangsperiode, og mange av dem som den gangen ba oss slutte med gassproduksjon, ber oss nå om å pumpe opp raskere. Det har vært viktig for meg å kommunisere det som er norsk energipolitikk, at vi skal sikte oss mot en fornybar framtid, men i den framtida trenger vi gass i en overgangsperiode, og at vi vil bruke den kunnskapen vi har som energinasjon til å bygge et fornybarsamfunn.

Presidenten: Ove Trellevik – til oppfølgingsspørsmål.

Ove Trellevik (H) [10:28:35]: Det går til olje- og energiministeren, etter den runden som var med Framstegspartiet i stad. EU-kommisjonen har peikt på at naturgass er ei viktig kilde til energiomstillinga i Europa også i framtida. Det vert frå regjeringa snakka veldig mykje om TFO-rundane, men prognosane viser at både olje- og gasseksporten om få år kjem til å verta veldig redusert – det er altså om kort tid. I samband med presentasjonen av Sokkelåret 2021, som var den 13. januar i år, viste prognosane frå Oljedirektoratet at heile 56 pst. av dei ikkje-oppdaga ressursane finst i dei områda som Stortinget allereie har opna opp. Det betyr at det framleis er eit betydeleg potensial i dei områda som allereie er opna opp, også utanfor TFO-områda. Oljeselskapa har nominert blokker i desse områda (presidenten klubbar). Oljedirektoratet støttar leiting i desse områda. Då er det påfallande at regjeringa seier at dei ikkje vil ha TFO i 2022 (presidenten klubbar), men i framtida.

Kva er strategien til regjeringa når det gjeld framtida for ikkje-opna område?

Presidenten: Presidenten har vært snill fram til nå, men det er viktig at folk forholder seg til den taletiden man har fått.

Statsråd Marte Mjøs Persen [10:29:57]: Det er mulig jeg misforsto spørsmålet, men jeg varslet nettopp at vi skal ha en TFO-utlysning i 2022, og at den nå skal ut på høring. Så jeg kan da avkrefte av det ikke skal skje.

Når det gjelder norsk olje- og gassproduksjon, er det viktig – og jeg er helt enig i det som utenriksministeren har sagt – at vi skal være en stabil produsent av norsk gass og olje, som gjør at vi kan levere til verdensmarkedene. Samlet sett står feltene på norsk sokkel for 2–3 pst. av verdens forsyning av olje og gass, og vi er beredt til

fortsatt å være en pålitelig leverandør. Nesten all norsk olje og gass går til EU og Storbritannia. Vi dekker opp mot en fjerdedel av gassforbruket i EU og Storbritannia, hovedsakelig levert gjennom gassnettet vårt.

Presidenten: Ola Elvestuen – til oppfølgingsspørsmål.

Ola Elvestuen (V) [10:31:17]: Representantene fra Høyre og Fremskrittspartiet stiller jo feil spørsmål. Det er helt riktig at vi må øke produksjonen av gass og olje maksimalt nå, i en kort periode, i eksisterende felt og i noen nye felt. Men den overgangsperioden for gass, som utenriksministeren snakket om, blir kortere, både fordi IPCC-rapporten, klimarapporten, sier at den må bli kortere, og fordi Europa tar den og sin avhengighet av Russland på alvor. Så de vil slutte med gass mye raskere. Derfor blir det spørsmålet vi nå trenger å stille: Hvordan skal Norge hjelpe Europa med å bli mindre gassavhengig?

Da trenger vi å ha et positivt bilde av overføringskabler, havvind, hybridkabler og hele det samarbeidet vi trenger i Europa.

Vil regjeringen revurdere sitt standpunkt på disse, og vil statsråden gi et mandat til energikommisjonen om å se på vår energipolitikk i lys av sikkerhetspolitikken og den nye situasjonen Europa er i?

Statsråd Marte Mjøs Persen [10:32:27]: Jeg deler oppfatningen om at det er viktig å ha to tanker i hodet på én gang. Vi skal være en stabil leverandør av gass til Europa i den overgangsfasen vi er i, samtidig som vi skal bidra til at vi både når klimamålene våre og får opp og fram fornybar energi. I dialogen vi har med de europeiske samarbeidspartnerne våre, er nettopp forsering av det å få fram fornybare energiformer en viktig del. Det jobber vi med både nasjonalt og internasjonalt. Alle de andre landene i EU gjør det samme.

Havvindsatsingen vår er en viktig del av å få mer energi inn i feltet. Jeg har lyst å presisere at vi har gitt NVE et oppdrag om å se på nettopp utviklingen av nettet til havs, og hvordan det skal videreutvikles. Det vi har varslet, for å komme raskt i gang, er at de første 1 500 MW fra Sørlige Nordsjø II skal gå rett til Norge.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Audun Lysbakken (SV) [10:33:47]: Mitt spørsmål går til utenriksministeren. Jeg skal snakke om Ukraina, ikke om Fremskrittspartiet, selv om det er litt fristende å minne om at det bare er ett parti som fra profilert hold kom med utspill om Luhansk og Donetsk for kort tid siden som kanskje ikke står seg så godt i dag.

Vi samles alle rundt støtte til Ukrainas frihetskamp. Putins krig er ulovlig, og den er umoralsk. Det er en kon-

flikt mellom demokrati og diktatur. Det er en konflikt mellom en småstat og en stormakt som tar seg til rette og bringer oss tilbake til et Europa vi trodde vi hadde forlatt, der en stormakt mener å kunne krenke andres grenser for å få det de krever.

I den situasjonen tenker jeg det er viktig at vi står sammen om det vi er enige om, at vi ikke har en budkamp om hvem som kan komme med de raskeste og friskeste tiltakene, eller skåre de raskeste partipolitiske poengene. Jeg synes nok at det har vært noen eksempler på at den borgerlige opposisjonen gjør det, også på en måte som jeg mener kan skape et inntrykk av at regjeringen er bakpå, i en situasjon hvor det er viktig å ta seg tid, hvor det er viktig å gjøre grundige vurderinger, og hvor det er et behov for å stå samlet. Derfor vil jeg at utenriksministeren tar mine spørsmål nå som innspill. De er ikke krav, de er innspill. Det handler særlig om to ting.

Det er oligarkene, den russiske økonomiske eliten, som holder samfunnet oppe. Det er også derfor systemet til Putin er oppe. Det er også derfor effektive sanksjoner som biter nettopp mot dem, er så viktig. Et av kjennetegnene ved den russiske eliten er at de i mye større grad enn i vestlige land har sin rikdom i skatteparadis. Vil regjeringen se på muligheten for en offensiv mot skatteparadis nå, fordi de undergraver sanksjonene?

Utenriksminister Anniken Huitfeldt [10:35:57]: Dette er det veldig stor oppmerksomhet om, fordi det er oligarkene som har gitt Putin økonomiske bidrag og har vært en del av hans maktbase, kan man si. Vi ser at disse sanksjonene treffer dem aller hardest, og det har også vært hensikten. Jeg mener at det kanskje er økt forståelse blant veldig mange andre land for å se på skatteparadis i denne sammenhengen.

Norge har vært mer offensive enn andre land, nettopp fordi skatteparadis undergraver skattesystemet i land hvor det er enda større behov enn i Norge for å bygge velferden. Jeg er mer optimistisk med tanke på samarbeid med andre land om dette nå. Bare se på det som var reaksjonen til bl.a. Storbritannia – de gikk veldig, veldig hardt imot oligarkene. I land hvor de har hatt folk som har plassert pengene sine der, er det veldig stort fokus på dette. Jeg er faktisk mer optimistisk med tanke på å innføre ordninger, fordi vi alle er avhengig av å ramme en økonomisk elite som undergraver folks rettigheter og bidrar til en krig.

Audun Lysbakken (SV) [10:37:18]: Jeg er også optimistisk for at det nå går an å få med land som har strittet imot, på mer effektive grep mot skatteparadisene. Det må til for at sanksjonene skal være effektive nok når vi ser hvor mye russisk rikdom som er syltet ned i disse landene. En annen del av det å gå etter den russis-

ke eliten, er jo å se på olje- og gasselskapene, deres makt, og hva Norge og Europa kan gjøre der.

Et siste innspill til utenriksministeren, som jeg gjerne vil at hun sier noen ord om, går på at jeg tror vi alle er dypt imponert over motet til de russerne som våger, tross harde represalier, å vise sin motstand mot krigen. En bekymring nå er at det er svært mange arresterte. Vi vet lite om hva som skjer med dem. Frie medier slås ned på. Vi støtter lukkingen av luftrommet, men en konsekvens vi likevel må være klar over, er at det er vanskelig for folk med et annet syn å komme seg ut av Russland.

Følger regjeringen med på situasjonen for demonstranter og dissidenter, og er det noe Norge kan gjøre?

Utenriksminister Anniken Huitfeldt [10:38:26]:

Svaret på det er ja. Vi har sett en god del protester, og det er grunn til å tro at disse vil øke. Når de øker, vil det trolig bli satt inn enda hardere tiltak fra myndighetenes side, og rommet for ytringsfrihet innskrenkes ytterligere. Dette har vært en utvikling over lang tid i Russland. Derfor har vi vært opptatt av at vi ikke vil ramme folk-til-folk-samarbeidet. Det er et godt mål, men det er klart at det i praksis er vanskeligere enn før.

Vi har sett at en del av de frivillige organisasjonene som har hatt samarbeidspartnere på norsk side, i økende grad har blitt kontrollert fra Moskva. Det vi har vært opptatt av nå, er å ikke sette disse aktivistenes liv i fare, men vi følger veldig godt med på hvilket budskap de formidler ut. Jeg vet det er veldig mange som også snakker med russiske venner nå og får mye informasjon. Vi skal gjøre det vi kan for å styrke sivilsamfunnets stemme i Russland.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Lars Haltbrekken.

Lars Haltbrekken (SV) [10:39:43]: Mitt oppfølgingsspørsmål går til olje- og energiministeren.

Fornybar energi er frihetsenergi. Det konstaterte Tysklands finansminister Christian Lindner da den tyske regjeringen på søndag gjennomførte et historisk skifte i sin politikk. Det merkes nå også tydelig når vi ser avhengigheten av en russisk, aggressiv stats gassrørledning, som Europa er avhengig av. Å erstatte all gass med fornybar energi vil ta tid, men å redusere forbruket kan gå fortere. En rask måte å senke avhengigheten på er å bidra til en massiv satsing på energieffektivisering av bygninger i Europa. Glava, varmpumper og solceller er mye mer effektivt og raskere tilgjengelig enn satsing på gass her på sokkelen. Har regjeringen noen planer for å støtte Europa til å bli mindre avhengig av gass og for å øke satsingen på energieffektivisering framover?

Statsråd Marte Mjøs Persen [10:40:52]: Dette har jeg hatt samtaler om med mine europeiske kolleger de

siste dagene og ukene – også med EU-kommisjonen – knyttet til at Europa nå har et sterkt behov for levering av gass, men ikke minst for å forsere utbygging av fornybar energi, og energieffektivisering er en viktig del av det. For noen deler av Europa handler det også om at man må skifte hele systemer fra gass til elektriske rørledninger inn i husene for å kunne benytte seg av slik energi.

Jeg tenker at dette er et veldig godt innspill om hvordan vi kan samarbeide med Europa for å få til enøk. Vi tenker også å legge fram en plan her i Norge – slik vi har vedtatt i budsjettet sammen med SV – for energieffektivisering i norske bygg, og tenker at dette kan vi ta med inn i det internasjonale samarbeidet.

Presidenten: Lars Haltbrekken – til oppfølgingsspørsmål.

Lars Haltbrekken (SV) [10:41:53]: Jeg takker for svaret. Denne vinteren har også vist oss at det er veldig dyrt å være avhengig av gass når tilførselen svikter, som den nå har gjort. Det har gitt skyhøye priser for alle. Samtidig har vi sett at den norske regjeringen i vinter har brukt mye tid på å lobbe for at EU satser mer på gass framover, bl.a. gjennom å jobbe for at gass skal ses på som en miljøvennlig energikilde i EU.

Spørsmålet mitt er om regjeringen i lys av krisen i Ukraina og Europas sårbarhet når de er såpass avhengig av gass, vil legge om sin politikk for Europa, og i stedet for å lobbe for økt avhengighet av gass nå vil jobbe for at man skal satse mer på fornybar energi og energieffektivisering?

Statsråd Marte Mjøs Persen [10:42:56]: Jeg tenker det er litt viktig at vi har to tanker i hodet på en gang, rett og slett fordi slik jeg vurderer det, er gass en viktig del også av energitransformasjonen som skal skje i Europa. I dag erstatter den en god del av mye mer forurensende kullkraft. Det siste jeg ønsker, er at vi ser en oppblomstring der man starter opp igjen kullkraftverkene. Jeg mener at vi må kunne gjøre begge deler, og med CO₂-fangst og -lagring og med reduksjoner i utslippene på sokkelen leverer Norge i dag gass med lave utslipp – og det kommer vi til å fortsette å gjøre.

Og jeg mener at det er helt riktig – og jeg synes det var gode innspill som jeg tar med meg – at energieffektivisering også skal være en del av dette, og vi jobber tett med våre europeiske samarbeidspartnere om å bygge opp ny fornybar energi. Det er jo det som er viktig her, å erstatte etterspørselen etter fossil energi med fornybar energi.

Presidenten: Lars Haltbrekken – til oppfølgingsspørsmål.

Lars Haltbrekken (SV) [10:44:00]: Her hjemme har vi sett at på norsk sokkel er det flere russiske eierinteresser i de ulike selskapene som opererer der. Det er selskaper som er enten helt eller delvis eid av bl.a. den russiske eliten og russiske oligarkker. Spørsmålet mitt er om regjeringen nå vil se på muligheter for å kaste disse selskapene ut fra norsk sokkel.

Statsråd Marte Mjøs Persen [10:44:47]: Det er i dag ingen russiske selskaper som har aktivitet i utvinnings-tillatelser på norsk sokkel. Alle tillatelser der russiske selskaper – da RN Nordic og LUKoil – har hatt andeler, er besluttet tilbakelevert av rettighetshaverne, og selskapene har heller ikke fått tilbud om tildeling av nye utvinningstillatelser i forbindelse med TFO 2021. Departementet har ingen søknader om areal fra selskapene til behandling. Slik situasjonen er nå, med den russiske invasjonen i Ukraina, er det uaktuelt å la russiske selskaper bli rettighetshavere på norsk sokkel.

Det norske selskapet Wintershall Dea Norge er et heleid datterselskap til det tyske Wintershall Dea-konsernet, og det er i dette tyske selskapet en av de russiske oligarkene som er rammet av EUs omfattende sanksjonspakker, har en minoritetsandel. Vi jobber nå med å iverksette nødvendige oppfølgingskritt for å gjennomføre de tiltakene som Norge har sluttet seg til sammen med EU. Dette arbeider vi med.

Presidenten: Da går vi videre til neste hovedspørsmål.

Bjørnar Moxnes (R) [10:46:13]: Russlands invasjon av Ukraina er et grovt folkerettsbrudd som vi alle står sammen om å fordømme. Rødt ønsker kraftfulle sanksjoner mot Putin og oligarkene rundt ham og mener at Norge også må gå foran for å stille Putin rettslig til ansvar for angrepet på Ukraina. FN-paktens forbud mot angrepskrig er krystallklart – det som har manglet, er vilje til å håndheve forbudet. Men i 2018 ble det aktivert et tillegg til Roma-vedtektene som gir Den internasjonale straffedomstolen jurisdiksjon til å dømme statsledere for folkerettsstridig angrepskrig. Flere østeuropeiske land som frykter russisk aggresjon, har ratifisert det tillegget.

I dag har Rødt på nytt foreslått at Norge ratifiserer tillegget til Roma-vedtektene og får en tilsvarende bestemmelse innlemmet i den norske straffeloven. Gjør vi det, åpnes muligheten for at Norge kan utstede en internasjonal arrestordre mot Putin for å få ham dømt for den folkerettsstridige invasjonen av Ukraina – hvis loven trer i kraft mens det russiske angrepet eller okkupasjonen fortsatt pågår. Så må selvsagt etterforskning og rettssak være uavhengig, men det er ingen hemmelighet

at mange – også Rødt – ønsker å se Putin bak lås og slå for angrepet på Ukraina.

Mitt spørsmål er: Vil regjeringen nå støtte forslaget om ratifikasjon og lovendring, som den internasjonale juristkommisjonen har anbefalt, slik at Norge kan gi en arrestordre mot Putin og samtidig styrke Norges nasjonale og internasjonale rettsvern mot angrep fra fremmede makter?

Utenriksminister Anniken Huitfeldt [10:48:04]: Som representanten sa, var dette det forslaget som Rødt leverte ved møtestart. Når jeg får den typen forslag fra Stortinget, får alltid representantens parti et langt svar som er en mer grundig gjennomgang av de ulike aspektene ved et slikt forslag. Det har vel aldri vært sånn at et forslag er blitt levert om morgenen, og at en minister står ti minutter etterpå og sier ja eller nei, og sånn er det heller ikke denne gangen. Så vi får avvente en diskusjon om dette.

Bjørnar Moxnes (R) [10:48:42]: Da har jeg en god nyhet. Dette foreslo vi også i 2020. Det var til grundig behandling i Stortinget, og Arbeiderpartiet tok stilling til forslaget, som altså er identisk med vårt forslag i 2022. Det interessante er at Danmark den gang var veldig tydelig på hvorfor de ikke ville ratifisere avtalen som foreslått. Det var nemlig at de ønsket å selv ha muligheten til å kunne gå til krig uten FN-mandat. Det er jo også derfor stormaktene Russland og USA stritter imot å ratifisere avtalen.

Hvis regjeringen skulle si nei til å styrke Norges rettsvern mot angrep, og også er med på å blokkere for norsk bidrag til å få etterforsket og dømt Putin for angrepskrig, er det fordi den norske regjeringen ønsker å ha samme handlingsrom som den danske regjeringen, som eksplisitt sa at de vil ha muligheten til å selv kunne gå til angrepskrig uten FN-mandat i framtiden?

Utenriksminister Anniken Huitfeldt [10:49:47]: Det var jo veldig mange og omfattende spørsmål på én gang. For det første har det vært viktig for Norge å ha folkerettslig grunnlag for de militære operasjonene vi har deltatt i, og i disse spørsmålene har det ofte vært grunnleggende uenighet mellom Arbeiderpartiet og Rødt. Ta f.eks. spørsmålet om kurdernes kamp mot IS-IL, som av Rødt har blitt karakterisert som at ja, de støtter kurdernes kamp, men de ville ikke være med og støtte at norske soldater skulle delta i denne kampen. Dette er ett av flere ulikhetspunkter i sikkerhetspolitikken mellom Rødt og Arbeiderpartiet. Jeg deler heller ikke den relative tilnærmingen som Moxnes har som grunnleggende premiss i sikkerhetspolitikken, at her er det to stormakter som man nærmest sidestiller, USA og

Russland, og så skal Norge ta et annet standpunkt enn disse. Her skiller vi oss ganske grunnleggende.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Bjørnar Moxnes.

Bjørnar Moxnes (R) [10:50:58]: Den grunnleggende forskjellen er at Rødt er mot angrepskrig uansett hvem som gjennomfører det, også om det skulle være våre allierte som står for det. Nå er situasjonen at Russland grovt krenker folkeretten, grovt invaderer Ukraina, og må fordømmes på det sterkeste og må også møte sanksjoner for dette. Men vi må også samtidig gjøre det vi kan for å sørge for at de ansvarlige makthavere for angrepskrig kan etterforskes og kan dømmes for denne grove forbrytelsen.

Dette har vært et kjent forslag i mange år, diskutert i Stortinget i flere runder, godt kjent for Arbeiderpartiet, skulle jeg tro, og ratifisert av en rekke andre land, også i Øst-Europa, som har fryktet russisk aggresjon. Så det er jo oppsiktsvekkende hvis ikke utenriksministeren kjenner forslaget og kan gi et slags syn på dette forslaget i Stortinget i dag.

Utenriksminister Anniken Huitfeldt [10:52:06]: Jeg tror ikke at det er om vi ville si at dette forslaget er godt eller ikke, som ville avgjort hvordan Russland nå opptrer. Jeg tror ikke det er sånn at hvis Norge hadde sagt at vi ville gå inn for dette, hadde det vært en annen situasjon i Russland. Jeg tror også representanten skal være ganske ydmyk på akkurat det. Hvis vi hadde gått inn for det forslaget som Rødt leverte i starten her, hadde vi ikke vært i den situasjonen – det er ikke slik verden er. Jeg skal selvfølgelig vurdere alle forslag og se på dem nøye og grundig, men problemet i folkeretten i dag er jo ikke mangel på bestemmelser; problemet er at de ikke følges. Problemet er at det ofte ikke settes makt bak kravene, og problemet er at det ofte er manglende vilje til å følge opp. Det er ikke mangel på internasjonale regler. Det er mangel på vilje til å følge dem.

Presidenten: Bjørnar Moxnes – til oppfølgingsspørsmål.

Bjørnar Moxnes (R) [10:53:10]: Jeg tror vel verken Rødt eller andre tror at ratifikasjon av tillegget ville ha stanset invasjonen av Ukraina – det var ikke det som egentlig var spørsmålet. Men det er jo interessant hvis regjeringen blokkerer for ratifikasjon av et tillegg som skal gjøre det mulig både å etterforske og straffe ledere som er ansvarlige for angrepskrig, fordi man ikke tror det ville ha stanset Russlands folkerettsstridige invasjon av Ukraina.

Det har også vært et ønske fra en rekke østeuropeiske land og mange andre – også fra den internasjonale ju-

ristkommisjonen – at man skal ratifisere tillegget. Så kan man naturligvis la det beste bli det godes fiende, men det er underlig hvis vi har en regjering som støtter opp om FN-paktens forbud mot angrepskrig – som er krystallklart – men ikke samtidig ønsker å ta inn et tillegg i norsk lovgivning som vil gjøre det mulig for oss både å kunne etterforske og pådømme andre statsledere for å bryte forbudet. Det synes jeg er en merkelig logikk.

Utenriksminister Anniken Huitfeldt [10:54:16]: Jeg noterer meg det som et synspunkt. Så tror jeg ikke det hadde endret situasjonen i Ukraina akkurat nå, men at det er ulikt syn på hva dette med angrepskrig innebærer, er vel ganske grunnleggende mellom våre to partier. Straks Norge deltar i en militær operasjon, nærmest uansett hvor det er, er Rødt motstander av det. Det vil alltid være en stor grad av dilemmaer knyttet til å delta i internasjonale operasjoner, men til det å si prinsipielt nei, som Rødt gjør, eller å kalle alt angrepskrig, som Rødt gjør: Der er vi uenige.

Jeg er også uenig i den relativiseringen som Rødt legger til grunn her. Det er ikke mangel på regler, det er mangel på oppfølging av internasjonale folkerettsregler som er det grunnleggende problemet i det internasjonale samfunnet i dag.

Presidenten: Ine Eriksen Søreide – til oppfølgingsspørsmål.

Ine Eriksen Søreide (H) [10:55:38]: Det spørsmålet representanten Moxnes stilte, er et veldig komplisert spørsmål, der bl.a. spørsmålet om politisering av domstolene har vært et tilbakevendende tema. Det er også årsaken til at Norge har vært skeptisk i de forhandlingene som har vært, både i Kampala og for så vidt også knyttet til ratifikasjonen. Det er et stort spørsmål å ta stilling til, og jeg tror også det er fornuftig å ha en bred gjennomgang av det, slik det også ble gjort i forbindelse med dette representantforslaget.

Men mitt spørsmål gjelder også videre knyttet til det å kunne straffe og det å kunne markere motstanden mot krigen, og det gjelder sanksjonene. Det er veldig sannsynlig at opptil flere russiske aktører vil gjøre det de kan for å forsøke å omgå sanksjonene. Det kan være gjennom f.eks. kompliserte selskapsstrukturer, det kan være skallselskaper, skatteparadiser, stråmenn og kryptovaluta, for å nevne noe. Mitt spørsmål er hvordan norske myndigheter vil jobbe mot omgåelse av sanksjonene, gjerne sammen med andre land.

Utenriksminister Anniken Huitfeldt [10:56:47]: Nå peker representanten på en grunnleggende utfordring, for når det gjelder det internasjonale kapitalmarkedet, vil det ofte være vanskelig å avdekke hvem som er eier

av selskapene, og derfor vil det nok være en dynamikk i disse sanksjonene underveis, fordi vi har et helt klart mål om å ramme oligarkene, ramme de beslutningstakerne som har vært med på dette maskineriet, og ramme en del politikere. Da vil det alltid være slik at det opprettes selskaper som vil komme unna. Disse sanksjonene rammer russisk elite helt grunnleggende, og noen forsøker jo å komme fra det. Men det vil være en dynamikk, og også på dette området er det helt grunnleggende å ha god kommunikasjon med de europeiske kollegaene. Det er en dynamikk i disse sanksjonene som utvikler seg nærmest fra time til time, og som også gjenspeiler de samtalene jeg har med mine kollegaer hver eneste dag.

Presidenten: Ola Elvestuen – til oppfølgingsspørsmål.

Ola Elvestuen (V) [10:57:57]: Den viktigste kampen for frihet og demokrati nå står i Ukraina, og vi må støtte ukrainere i deres kamp. Vi gjør det med våpen, vi gjør det med materiell.

Vi har jo et ansvar også innenfor FN, dette med ansvar for å beskytte. Nå skal jeg ikke gå inn på forslaget fra Rødt, det skal vi ta når det kommer, men vi har ansvar for å beskytte, altså «responsibility to protect». Spørsmålet mitt til statsråden blir da: Er hun bevisst på at det kan oppstå situasjoner igjen hvor man må beskytte, også militært? Og det er viktig at vi ikke setter oss i en posisjon der dette kan stoppes med et veto i FN av f.eks. Russland.

Utenriksminister Anniken Huitfeldt [10:58:49]: Ja, det er jeg klar over. Vi har vært i lignende situasjoner i historien tidligere. Det er alltid mange dilemmaer knyttet til dette. FN-mandat er grunnleggende for Norge, men vi har også foretatt andre handlinger, bl.a. for å hindre folkemord.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Nikolai Astrup (H) [10:59:32]: Mitt spørsmål går til olje- og energiministeren.

Krigen i Ukraina er brutal og har store konsekvenser, først og fremst på det menneskelige plan, men den har også konsekvenser for energimarkedene i Europa og i Norge. Flere land melder nå om forsert satsing på fornybar energi som en følge av den situasjonen vi ser. I dag morges kunne vi lese at prisene på gass i Europa nå er på det høyeste noensinne. Vi nærmer oss altså en pris på 200 euro per MW, mens den vanlige prisen de siste ti-tolv årene har ligget på rundt 20 euro per MW. Det sier noe om hvilken ekstraordinær situasjon vi står i.

Så mitt spørsmål er egentlig: Hvilke vurderinger har statsråden og Olje- og energidepartementet gjort rundt hvilke konsekvenser dette får for energimarkedene i Eu-

ropa og i Norge og for kraftmarkedet i Norge? Vi har jo allerede hatt en krevende situasjon i kraftmarkedet i Norge, dog ikke så krevende som i resten av Europa. Hvilke konsekvenser får situasjonen i Ukraina for norsk energi- og kraftpolitikk i tiden fremover?

Statsråd Marte Mjøs Persen [11:00:57]: Det er, som det ble sagt, en brutal krig, og de rapportene vi får derfra, gjør sterkt inntrykk. Det rammer Ukrainas innbyggere veldig hardt. Så er representanten inne på at dette også rammer energimarkedet. Det er til dels også en villet politikk, nettopp fordi sanksjonene som vi er blitt enige om, også rammer energimarkedet som sådant.

Når det gjelder vurderingene, er det ingen tvil om at det viktigste vi kan gjøre for å holde prisene nede, etter som de er styrt av gassprisene, som nå er høye, er å satse mer på fornybar energi. Jeg har gode samtaler med kollegaene i Europa om hvordan vi skal gjøre det, men det er klart at de fortsatt er ganske avhengig av gass. Som jeg har sagt tidligere, er vår viktigste rolle der å være en stabil bidragsyter til markedet for gass.

Vi har en offensiv holdning i Norge når det gjelder bl.a. havvind. Vi mener at det er en av de viktige tingene vi kan gjøre for å få masse ny energi på norsk sokkel, fornybar energi. Der har vi nå gitt et oppdrag om å finne nye områder i tillegg til Sørlige Nordsjø og Utsira Nord. Så må vi se på hvordan vi kan starte opp en konsesjonsbehandling knyttet til vindkraft. Der har vi formuleringer, som Stortinget har sluttet seg til, om lokal forankring, og vi jobber med det. Vi skal også se på oppgradering av eksisterende vannkraftverk.

Så må vi jobbe sammen med Europa for å hjelpe dem også til å ha et helhetlig syn på dette.

Nikolai Astrup (H) [11:03:00]: Jeg tror det kunne være fornuftig om olje- og energiministeren på et senere tidspunkt kommer tilbake til Stortinget og gir en bredere redegjørelse for hvilke konsekvenser dette kan få, hvis – slik det ser ut nå – krigen vedvarer over lang tid. Det er ikke gitt at dette er over på kort tid. Uansett vil sanksjonsregimet være på plass, men det kan også hende at krigshandlingene i Ukraina vil vedvare over lang tid, og at det kan få store konsekvenser for energimarkedene i Norge og i Europa, først og fremst.

Men jeg er glad for at statsråden trekker frem havvind og potensialet der. Vil det nå være aktuelt, i lys av den situasjonen som nå er, å forsere utbyggingen og utlysningen av fase to på Sørlige Nordsjø II, som er det prosjektet som har kommet lengst, og som er nærmest å realiseres? Kan vi i tillegg forvente at Utsira Nord blir forsert som følge av den situasjonen vi står i nå?

Statsråd Marte Mjøs Persen [11:04:00]: Vi jobber så raskt vi kan med havvind på norsk sokkel og Sørlige

Nordsjø II og Utsira Nord, og har utlyst disse områdene. Hvordan de skal se ut, er nå ute på høring. Så vi kommer tilbake til det, og jeg vil gjøre alt jeg kan for at vi kommer raskt i gang, og at vi også kan bygge ut mer enn de områdene som ligger der.

Så har jeg lyst til å kommentere at det er vanskelig å spørre hvordan dette kommer til å slå ut i markedene framover. Men jeg har lyst til å være veldig tydelig på at regjeringen har stilt opp også for vanlige folk her hjemme, med strømstøtteordningen, og jeg vil være tydelig på at vi skal fortsette å stille opp i tiden framover også. Det er litt for tidlig å konkludere endelig på hva slags konsekvenser sanksjonene og Russlands invasjon i Ukraina har for gassprisen, men jeg kommer gjerne tilbake for å snakke mer om det.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Nikolai Astrup.

Nikolai Astrup (H) [11:05:05]: Vi er enige om at havvind kan bli en viktig brikke i dette, vi er enige om at norsk gass er viktig, og vi må fortsette å holde trykket oppe på det, og det har vært mange runder på det tidligere i dag. Vi er også enige om, tror jeg, at i det korte bildet kan ikke europeere fyre opp sine gasskomfyrer med varmepumper. De må også ha gassleveranser. Men noe av det vi kan bidra med, er mer havvind. Tilleggsmeldingen til energimeldingen er fortsatt ikke lagt frem, og det er dermed ikke for sent for regjeringen å fastslå nå, i tilleggsmeldingen, at fase to av Sørliche Nordsjø II skal bygges ut med hybridkabler, og at vi kan komme i gang også med den prosessen. Så mitt spørsmål er: Er det uaktuelt for regjeringen, eller er det noe regjeringen nå vil vurdere i lys av at situasjonen er helt annerledes enn den var da regjeringens medlemmer sto på Vippetangen og la frem satsingen på havvind tidligere i vinter? Og vil det være aktuelt for regjeringen å videreføre strømstøtteordningen, i lys av at vi kan forvente svært høye strømpriser fremover?

Statsråd Marte Mjøs Persen [11:06:13]: Det som er veldig viktig for meg å presisere, er at det er første fase av de 1 500 MW vi har sagt at vi ønsker i en radial til Norge. Så har Olje- og energidepartementet, ved meg, sendt et oppdrag til NVE om å vurdere dette. Det er akkurat det samme som den forrige regjeringen varslet i stortingsmeldingen Energi til arbeid, som ble lagt fram i juni, at dette må utredes, og det har vi gjort. Det kommer vi tilbake til, og det vil bli omtalt også i energimeldingen. Men det oppdraget, sammen med det å identifisere nye områder, er sendt til NVE. Så det er på gang.

Presidenten: Ove Trellevik – til oppfølgingsspørsmål.

Ove Trellevik (H) [11:07:18]: Som følge av krigen i Ukraina planlegg EU nå for at 40 pst. av gassen dei importerer fra Russland, ikkje kjem. EU-kommisjonen har òg peikt på naturgass som ei viktig kjelde til energiomstillinga som Europa skal igjennom for å nå klimamåla. I tillegg vert det sjølvstøtt satsa veldig sterkt på fornybar energi. Noreg burde hatt ein strategi for å bidra meir til forsyningstryggleiken når det gjeld både gass og havvindenergi til EU. Men det ser ut som det er litt ulik strategi. Gassrør til kontinentet er heilt ok, men hybridkabler skaper veldig stor debatt i regjeringa. Men kvifor er det ein slik stor og fundamental forskjell i strategi på desse områda når EU etterspør begge delar?

Marte Mjøs Persen (A) [11:08:12]: I 2021 sto russisk gass for om lag 32 pst. av EUs og Storbritannias gassforbruk. Som jeg nettopp har gjort rede for, har regjeringen gitt NVE i oppdrag å utrede hvilken nettløsning som skal benyttes for de neste 1 500 MW på Sørliche Nordsjø II. Etter at NVE har utredet virkningene for kraftsystemet med ulike tilknytningsløsninger for havvind, skal vi ta stilling til dette. Vi ønsker ikke å stoppe på 3 000 MW på Sørliche Nordsjø II; vi vil ha jevnlig åpning av nye arealer framover. Derfor er en grundig utredning av nettet til havs viktig. Vi må ha planer for nødvendig kapasitet, slik at aktørene også vet hva de har å forholde seg til. Vi er opptatt av å samarbeide. Også den forrige regjeringen pekte på at vi må utrede virkningene av dette, og det er det arbeidet vi har startet. Så skal vi ta stilling til det når vi har fått utredningene.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Frank Edvard Sve (FrP) [11:09:26]: Eg har gleden av å ønske samferdselsministeren velkommen til spørjetimen.

Samferdselsministeren har på eit skriftleg spørsmål, nr. 1241, frå Terje Halleland frå Framstegspartiet svart med ei oversikt over vegprosjekta som er omtala i NTP 2022–2033, og dessutan vegprosjekt som er omtala i merknader i Innst. 653 S for 2020–2021, med oppstart i første planperiode. Samferdselsministeren har gjort greie for kva Statens vegvesen har lagt inn i gjennomføringsplanen sin for perioden frå 2022 og utover, noko som syner at Statens vegvesen ikkje har teke inn over seg at Stortingets fleirtal ønskjer følgjande prosjekt starta opp tidleg i første planperiode. Det gjeld rv. 282 Holmenbrua, rv. 15 Strynefjellet med arm til Geiranger, E34 Bakka–Solheim, E14 Stjørdal–Storlien, E39 Vågsbotn–Klauvaneset, rv. 13 Vikafjellet og E16 Fagernes sør–Hande. Stiller samferdselsministeren seg bak det Statens vegvesen har lagt opp til i framlegget sitt til handlingsprogram?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [11:10:38]: Det er viktig å merke seg at det Statens vegvesen har lagt fram, er deres gjennomføringsplan. Det er deres fortolkning av Stortingets behandling av Nasjonal transportplan. Det er riktig som representanten Sve sier nå, det var i tillegg en rekke strekninger som hadde flertall bak seg i Stortinget. Det som det også er verdt å merke seg, er at det ikke var et samlet flertall om hvordan man skulle finansiere disse prosjektene. Men det jeg nylig har skrevet til komiteen, på forespørsel, er at vi ønsker nå – i lys av det oppdraget Stortinget har gitt oss om at vi skal gå igjennom veinormer og hvordan vi skal utvikle veier – også å se på hele porteføljen. Det vil si at jeg vil komme tilbake til Stortinget med en vurdering av de prosjektene som det var flertallsmerknader for.

Frank Edvard Sve (FrP) [11:11:29]: Eit stort fleirtal i Stortinget har vore veldig tydeleg på desse åtte prosjekta. Dette er gryteklare prosjekt der det er meir enn klart til å kunne setje full gass når det gjeld planlegging. Det er det partiet til statsråden, Arbeidarpartiet, også har sagt i Stortinget. Så spørsmålet mitt vidare er: Stiller eigentleg statsråden seg bak standpunktet til sitt eige parti i Stortinget, eller er det Statens vegvesen som på ein måte styrer regjeringa no, og som styrer korleis utviklinga skal vere? For det er veldig spesielt at ei så klar og tydeleg bestilling frå Stortinget ikkje vert gjennomført av Statens vegvesen. Dette er viktige vegprosjekt som har eit breitt fleirtal bak seg. Så stiller statsråden seg bak sitt eige parti, eller er det Statens vegvesen som styrer?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [11:12:23]: Jeg har jo akkurat sagt at vi kommer til å ta hele den porteføljen, altså det som det var flertallsmerknader bak, med inn i en vurdering og komme tilbake til Stortinget om hvordan vi skal håndtere disse prosjektene. Så må jeg gjenta at det ikke var en samlet finansiering av alle de prosjektene. Men jeg er enig i at her er det veldig mange viktige prosjekter. Noen av disse prosjektene har også Statens vegvesen pekt på som planleggingsprosjekter for den neste fasen. Så vi kommer tilbake til Stortinget med det på egnet måte.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Trond Helleland (H) [11:13:05]: Det var helt riktig at samferdselsministeren ble stående, det er hyggelig å se ham i den muntlige spørretimen.

Vi går litt videre der Frank Edvard Sve sluttet, for samferdselsministeren sier at det var litt ulik finansiering av NTP-en mellom de ulike partiene. Det er riktig: Arbeiderpartiet og Senterpartiet la til ekstra milliarder på planrammen og var veldig ivrig etter å få inn flere prosjekter. Det ble listet opp ti–tolv prosjekter, men det

var seks prosjekter som det var hovedenighet om skulle inn. Så har samferdselsministeren så langt svart at Vegvesenet har pekt på noe annet, og at de nå skal gå gjennom porteføljen.

Så det jeg egentlig er lurer litt på, er: Er det nå slik at etatene på en måte styrer samferdselsministeren, eller er det han som styrer etatene? Det virker også å være slik i andre spørsmål: Det henvises til Avinor når det skal fattes viktige beslutninger om flyplasser, for jernbane vises det til hva etatene har svart, osv. Så er det slik at statsråden har abdisert og overlatt til etatene å utforme samferdselspolitikken?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [11:14:35]: Jeg står jo her, så jeg har neppe abdisert.

Det er slik at Stortinget, etter forslag fra den foregående regjeringen, har nærmet seg det vi kaller porteføljestyring. Det vil si at man gjennom den måten å tenke på gir både Statens vegvesen og Bane NOR en større grad av frihet, i den forstand at det skal jobbes med porteføljer. Det er fordi historien har vært slik at vi har hatt en rekke uheldige eksempler på kostnadssprekker og prosjekter som man har slitt med å gjennomføre. Derfor har porteføljestyingsverktøyet kommet opp og fram. Det betyr at etatene har større grad av frihet til å prioritere innenfor den totalporteføljen som Stortinget har sluttet seg til i sammenheng med Nasjonal transportplan.

Så vil det være – som det alltid er – slik at storting og regjering prioriterer gjennom at de store prosjektene blir lagt fram for Stortinget til behandling, med kostnadsrammer og det hele, og så gjør Stortinget vedtak på ordinær måte.

Trond Helleland (H) [11:15:35]: Takk for det svaret. Jeg kan ta et konkret eksempel. Statsråden er nettopp blitt spurt av SV om framdriften på et kjent prosjekt for noen av oss, Ringeriksbanen. Der svarer statsråden at oppstart vil skje i 2024 – tidligst – eller i 2025. Den 9. september sa herværende stortingspresident, Masud Gharakhani:

«Fra Arbeiderpartiets side er vi krystallklare på at det skal bli igangsetting av arbeidet med Ringeriksbanen i 2022. Vi er den beste garantisten for en rask oppstart.»

Det virker som om valgløftene er glemt, at NTPs flertallsmerknad om å følge oppsatt framdriftsplan er parkert, og at hele NTP nå er i glideflukt vekk fra Stortingets vedtak. Hva har skjedd? Er samferdsel nedprioritert, eller er kostnadene ved å reversere jernbanereformen blitt så store at det vil bety utsettelse av viktige jernbane-prosjekter?

Presidenten: Da er stortingspresidenten spent på svaret. (Munterhet i salen.)

Statsråd Nygård – vær så god.

Statsråd Jon-Ivar Nygård [11:16:38]: Det er nå slik at når det gjelder Ringeriksbanen og FRE16-prosjektet, har den foregående regjeringen gitt det prosjektet til Nye Veier, og en del av det mandatet og den avtalen er at man skal gå gjennom og optimalisere prosjektene for å redusere kostnader og få opp nytte. Det jobber man videre etter.

I sammenheng med Nasjonal transportplan har det vært merknader om at man ikke ønsker at det skal forsinke prosessen, men fra min side er det heller ikke noe annet å melde om framdriften enn at det er 2024 Stortinget på det tidspunktet hadde som mulig oppstart av Ringeriksbanen.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Erlend Larsen.

Erlend Larsen (H) [11:17:30]: Det kan virke som den nye regjeringen forlater Nasjonal transportplan på flere områder enn de eksemplene representanten Helleland nettopp nevnte. I Bodø er det en forventning til at det bygges en ny flyplass, slik at det frigjøres arealer til nødvendig byutvikling. Jeg forstår at to år med korona har svekket Avinors muligheter til å gjennomføre investeringer, men dette handler om mer enn Avinors evne til å bidra. Dette handler om samfunnsutvikling, ikke minst som følge av Forsvarets uttrekning fra Bodø.

Da må regjeringen mene noe, og hva de mener om ny flyplass i Bodø, framstår som svært uklart. I januar meddelte Avinor at ny flyplass er utsatt til 2029. Litt senere, i en tale i Tromsø, sa statsminister Støre at de skal holde tidsplanen med 2027. Denne tidsplanen har ikke blitt bekreftet av verken statsminister eller samferdselsminister, ei heller i svar på et skriftlig spørsmål jeg sendte statsråden nylig.

Kan statsråden svare ja eller nei på om regjeringen har en plan for å ferdigstille ny flyplass i Bodø i 2027?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [11:18:41]: La meg først si at vi er enig i at «Ny by – ny flyplass» er et viktig tiltak for Bodø og for regionen, og vi er veldig klar over at Stortinget har fattet et vedtak om at man skal gå videre med det prosjektet. Det er også viktig å merke seg at i det beslutningsgrunnlaget og det Stortinget da tok stilling til, var det veldig klargjort at det var Avinor som skulle ta den endelige beslutningen. Det var tydelig for alle, vil jeg tro. Det bør i hvert fall være tydelig for dem som la fram det budsjettforslaget, altså den foregående regjeringen, og vi gjorde ikke endringer på det punktet.

Det er ganske riktig ingen hemmelighet at Avinors økonomi blir stresset og er stresset av pandemien. Det tror jeg alle tar inn over seg. Det betyr at Avinor har valgt

å utsette en rekke prosjekter, deriblant dette. Så har vi sagt fra vår side at vi ønsker å ha dialog med Avinor og følge den situasjonen tett, og vi vil selvfølgelig se på hvordan vi kan få videreført dette prosjektet på en god og planlagt måte.

Presidenten: Den muntlige spørretimen er nå omme.

Sak nr. 2 [11:19:54]

Ordinær spørretime

Presidenten: Det blir noen endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser i den sammenheng til den elektroniske spørsmålslisten i salappen.

Endringene var som følger:

Spørsmål 1, fra representanten Rasmus Hansson til fiskeri- og havministeren, må utsettes til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål 2, fra representanten Ingjerd Schou til utviklingsministeren, må utsettes til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål 5, fra representanten Marius Arion Nilsen til klima- og miljøministeren, vil bli besvart av næringsministeren på vegne av klima- og miljøministeren, som er bortreist.

Spørsmålene 6 og 7, fra henholdsvis representantene Terje Halleland og Rauand Ismail til klima- og miljøministeren, må utsettes til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål 22, fra representanten Seher Aydar til helse- og omsorgsministeren, vil bli tatt opp av representanten Bjørnar Moxnes.

Spørsmål 27, fra representanten Ola Elvestuen til næringsministeren, blir etter anmodning fra næringsministeren flyttet og besvart etter spørsmål 5, som skal besvares av samme statsråd.

Spørsmål 1

Fra representanten Rasmus Hansson til fiskeri- og havministeren:

«Vardø er værhardt. Fiskebåter som ligger til kai, blir ødelagt av værets herjinger. Dette legger vesentlige begrensninger på Vardøs mulighet til å styrke kystfisket som samfunnet er helt avhengig av. Derfor har politikere fra alle partier i Vardø kommune kjempet for ny ytre molo i lang tid. Moloen er inne i Nasjonal transportplan 2022–2033. Moloen er ferdigprosjektert og områdene ferdigregulert.

Kan statsråden garantere at arbeidet med ytre molo i Vardø blir igangsatt i løpet av 2022?»

Presidenten: Dette spørsmålet er utsatt til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål 2

Fra representanten Ingjerd Schou til utviklingsministeren:

«Under toppmøtet mellom EU og Den afrikanske union i Brussel i februar i år varslet EU intensjon om å investere store summer i utbygging av grønn og digital infrastruktur i Afrika, blant annet gjennom det såkalte «Global Gateway». Dette kan sees på som investeringer i globale fellesgoder.

Hvordan forholder regjeringen seg til dette initiativet fra EU?»

Presidenten: Dette spørsmålet er utsatt til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål 3

Hårek Elvenes (H) [11:20:24]: «I et oppslag i Forsvarets forum 6. februar i år fremgår det at omfanget av stillinger som står ubesatt grunnet utenlandstjeneste, kurs eller utdanning, såkalt «funksjonelt fravær», har økt.

Hvordan vil statsråden følge opp for å redusere dette funksjonelle fraværet?»

Statsråd Odd Roger Enoksen [11:20:48]: Tak for spørsmålet. Det er helt riktig at det er ikke ubetydelige utfordringer med fravær i forbindelse med både utdanning, kurs, permisjoner og andre interne forhold. Det er noe som enhver virksomhet må forholde seg til og planlegge for, for slik er det ikke bare i Forsvaret, slik er det i det meste av arbeidslivet. Så også Forsvaret må være forberedt på dette.

Regjeringen er opptatt av at Forsvaret skal ha en robust bemanning som skal kunne møte utfordringer som dette. Derfor ønsker vi også å fortsette den ambisiøse opptrappingsplanen med flere årsverk til Forsvarets operative avdelinger. Dette vil også bidra til å redusere utfordringer knyttet til fravær.

Samtidig er det viktig for meg å understreke at uavhengig av bemanningssituasjonen er det Forsvaret og den enkelte avdelingsjefs ansvar å legge opp tjenesten på en måte som gjør at både helse, miljø og sikkerhet ivaretas, og at aktiviteten legges på et forsvarlig nivå. Dette er jeg trygg på at Forsvaret og Forsvarets sjefer ivaretar på best mulig måte.

Forsvarsdepartementet vil følge opp Forsvaret gjennom etatsstyringen, og Forsvaret er bl.a. gitt i oppdrag å rapportere umiddelbart om vesentlig risiko og avvik fra det som er etatens mål og oppgaver, slik at de vil framkomme av tildelingsbrev og av Forsvarets instruks.

Det er også viktig å fokusere på balanse mellom oppdrag og tildelte ressurser. Ambisjonen til regjeringen om opptrapping med flere årsverk er derfor av vesentlig betydning for å få redusert den utfordringen som vi har.

Hårek Elvenes (H) [11:22:35]: Tak for svaret. Det er særlig i disse tider viktig at Forsvaret har maksimal oppmerksomhet rundt sitt kjerneoppdrag, og da er det særdeles viktig at posisjonene er besatt i størst mulig grad. Er det mulig å si noe om hva dette fraværet kan bety av redusert operativ evne og eventuelt beredskap?

Statsråd Odd Roger Enoksen [11:23:03]: Det er nok dessverre ikke mulig for meg å være presis på det på stående fot. Men i den situasjonen vi står i nå, er det ekstra viktig at de ulike avdelinger i Forsvaret er oppmerksom på dette og eventuelt utsetter kurs eller annet fravær som kan utsettes, for å ha tilstrekkelig operativ evne og beredskap i den situasjonen vi står i.

Hårek Elvenes (H) [11:23:30]: Også i Forsvaret er det viktig med kompetansepåfyll og videreutdanning. Men jeg har sett fra noen andre offentlige etater gjennom rapporter at det til dels har vært lite samsvar mellom den videreutdanningen man har tatt, og den bruken man har fått for det etterpå. Så spørsmålet er: Vil ministeren ta en mer grundig gjennomgang av dette kompetansebehovet – hva som er kompetanse som er mer «nice to have», og hva som er kompetanse som er «need to have» – for rett og slett å styrke Forsvarets samlede kompetanse?

Statsråd Odd Roger Enoksen [11:24:14]: Det er et veldig godt spørsmål som stilles. Forsvaret har en spesiell utfordring med noen av de ansettelsesforholdene som, som vi vet, utgår ved fylte 35 år, hvor vi har noen som er inne på et kortere engasjement, og som også i den forbindelse får en del kursing og skolering som skal kunne legge til rette for et framtidig yrkesliv etter Forsvaret. Det mener jeg også er viktig at blir videreført.

Men dette er et tema som vi har oppmerksomhet rundt, for det er viktig å ha relevant etterutdanning, relevant kursing og skolering, samtidig som vi skal prøve å legge til rette for dem som ikke vil kunne gjennomføre hele sin yrkeskarriere i Forsvaret.

Spørsmål 4

Hårek Elvenes (H) [11:25:11]: «Maritim helikopter-ving planlegger kun å levere ca. 200 døgn med NH90 til Kystvakten i 2022. Dette er langt under ambisjonen, og NH90 forblir en kapasitet det hefter store utfordringer ved. De neste årene er det planlagt en oppgradering av NH90-flåten, Block 2, med et kostnadsanslag på 1,3–1,8 mrd. kr fram mot 2028. Oppgradering av militært materiell er som kjent svært ressurskrevende, og reduserer tilgjengeligheten og kapasiteten.

Hvor lenge vil Block 2-oppgraderingen pågå, og hvordan vil den påvirke NH90-flåtens tilgjengelighet?»

Statsråd Odd Roger Enoksen [11:26:04]: Jeg må si at jeg deler Elvenes' bekymring angående tilgjengelighet på NH90. Vi har også vært innom dette temaet i en tidligere spørretime. Tilgjengeligheten på NH90 i 2022 er svært bekymringsfull, og det samme er utsiktene for de nærmeste årene dersom vi fortsetter i samme spor som vi har gjort fram til nå. Men jeg akter ikke å fortsette i samme spor som tidligere. Derfor varslet jeg 9. februar at jeg vil se på hele den maritime helikopterkapasiteten og hva slags handlingsrom vi har. Jeg utelukker heller ikke å gå bort fra NH90 i denne sammenhengen.

Forsvaret, støttet av Forsvarsmateriell og Forsvarets forskningsinstitutt, har nå satt i gang vurderinger av hele den maritime helikopterkapasiteten. Hensikten er å få på plass en forsvarlig løsning for fremtiden. Vi må imidlertid være forberedt på at det vil komme til å ta noe tid.

Forsvarsdepartementet har mottatt en vurdering og anbefaling med hensyn til innleie av helikopterkapasitet til Kystvakten som et supplement til NH90. Den viser at det kan være aktuelt med innleie som et av alternativene for deler av oppgavene til Kystvakten. Forsvaret anbefaler at spørsmålet om innleie tas med som en del av vurderingen i den helhetlige gjennomgangen av maritim helikopterkapasitet. Det har også Forsvarsdepartementet gitt Forsvaret instruks om å gjøre. Det vil naturlig nok ta noe tid før de vurderingene og anbefalingene er på plass. Den tiden må vi bruke sånn at vi i fremtiden får på plass en forsvarlig maritim helikopterberedskap.

Så til spørsmålet om Block 2. Det er en del usikkerhet rundt denne oppgraderingen av NH90-helikoptrene. Det gjelder både i prosjektplanleggingen og som følge av den helhetlige vurderingen av maritim helikopterkapasitet. Dersom denne oppgraderingen anbefales gjennomført, vil det bli fremmet for Stortinget for godkjenning. En eventuell Block 2-oppgradering vil også komme til å påvirke operativ tilgjengelighet negativt. Det er derfor viktig å arbeide med å redusere de negative konsekvensene så mye som mulig. Foreløpig vurdering

av tidslinjen tilsier en tostegs tilnærming med utvikling av løsninger fra tidligst 2023. Oppgraderingen av norske NH90 vil trolig tidligst kunne gjennomføres i første halvdel av 2030-tallet. Dette beskriver litt hvor utfordrende denne situasjonen er.

Hårek Elvenes (H) [11:28:38]: Da forstår jeg ministerens svar dit hen at man ikke har tatt stilling til om man vil gå i gang med Block 2-oppgraderingen. Og hvis den mot formodning skulle iverksettes, kommer den på et senere tidspunkt enn det man først hadde planlagt for. Det er for så vidt en oppklarende opplysning, men spørsmålet mitt er: Når vil man beslutte om man tar denne oppgraderingen, og har ministeren eller departementet reflektert rundt hva man alternativt kan få ut av 1,8 mrd. kr, f.eks. til innkjøp eller innleie av andre helikopter.

Statsråd Odd Roger Enoksen [11:29:25]: Det er nettopp den vurderingen vi nå står i, og jeg mener vi først må gjøre en helhetlig vurdering av de maritime helikopterkapasitetene før vi beslutter om vi skal gjennomføre Block 2, for vi kaster ikke gode penger etter dårlige penger. Én ting er kostnaden med å gjennomføre Block 2, men vi har også store årlige driftskostnader med NH90 uten at vi får den timeproduksjonen vi trenger, og som vi skulle ha ut av NH90.

Så svaret er: Vi gjør først en helhetlig vurdering av hvordan vi kan løse kapasiteten, på både kort og lang sikt, på en best mulig måte. Deretter vil vi ta stilling til om vi skal gjennomføre Block 2, og om det vil være fornuftig og nødvendig å gjøre. Hvis Block 2-oppgradering blir aktuelt, vil det prosjektet bli lagt fram for Stortinget tidligst i vårsesjonen 2023 som en del av den planlagte investeringsproposisjonen.

Hårek Elvenes (H) [11:30:18]: Kystvakten kom nettopp med sin årsrapport for 2021, og der går det fram hvor mange helikopterdøgn som har vært tilgjengelig for Kystvakten, og det er illevarslende lavt. Jeg vil advare mot at vi går inn i en situasjon der denne tilgjengeligheten blir enda lavere. Det regner jeg med er i vår felles interesse ikke vil skje.

Ministeren gjentar at han nå vil gjennomgå den maritime helikopterkapasiteten totalt sett med tanke på å konkludere. Da er spørsmålet: Når ser man for seg at man har konkludert i dette spørsmålet og vil iverksette tiltak?

Statsråd Odd Roger Enoksen [11:31:03]: Det oppdraget er nå gitt til Forsvaret, med et mandat som innebærer at de skal se på både en kortsiktig løsning med innleie og en langsiktig løsning, som også innebærer

hvorvidt NH90 skal være en del av den strukturen eller ikke i tiden framover – som jeg tidligere har sagt.

Det jobbes intenst med dette, og paradokset er at dersom vi iverksetter gjennomføring av Block 2 nå, vil operativ evne bli enda dårligere i en sånn gjennomføring. Derfor er det også nødvendig å bruke noe tid på å se på det helhetlige konseptet, spesielt i den situasjonen vi står i nå.

Så skulle jeg ønske jeg kunne gi et presist svar på når jeg vil komme tilbake. Det kan jeg dessverre ikke gjøre. Forsvaret må få gjort denne utredningen på en grundig måte, sånn at vi nå tar noen beslutninger som står seg for fremtiden.

Morten Wold hadde her overtatt presidentplansen.

Spørsmål 5

Presidenten: Dette spørsmålet besvares av næringsministeren på vegne av klima- og miljøministeren.

Marius Arion Nilsen (FrP) [11:32:18]: «Strømprisene vi har opplevd det siste halve året, skyldes i stor grad at EU over tid har ført en lite gjennomtenkt energi- og klimapolitikk, hvor klimatiltak har fått forrang foran fornuftig energipolitikk og forsyningssikkerhet. Slike kraftige og hurtige klimatiltak resulterer i store kostnader for befolkningen og næringslivet.

Med lærdom fra dette – vil regjeringen ta initiativ til å regne skogen med i norsk klimaregnskap og bruke kvotekjøp i større grad, framfor kostbare og ineffektive klimatiltak som elektrifisering og lignende?»

Statsråd Jan Christian Vestre [11:32:52]: Takk for spørsmålet fra representanten. Jeg må si at jeg ikke deler representantens analyse av årsaken til de høye strømprisene vi har opplevd det siste året – men så er det ikke det spørsmålet dreier seg om.

Slik jeg forstår det, er spørsmålet om regjeringen for å unngå klimatiltak i Norge vil regne med skogens opptak av CO₂ i klimaregnskapet og bruke kvotekjøp i større grad for å oppnå Norges klimamål. Heller ikke her deler jeg representantens syn. Tvert imot mener jeg at økonomier som er tidlig ute i den grønne omstillingen, vil styrke sin egen konkurransekraft. Derfor har regjeringen i sin politiske plattform signalisert at vi vil kutte utslipp med 55 pst. sammenliknet med 1990, som et delmål, vel å merke, på veien mot netto nullutslipp i 2050. Derfor har vi også sagt at vi vil videreføre Norges klimasamarbeid med EU og videreutvikle samarbeidet til å inkludere et strategisk industripartnerskap som styrker Norges muligheter til å skape arbeidsplasser over hele

landet, som er grønne, lønnsomme og framtidsorienterte. Startskuddet for dette arbeidet gikk i forrige uke, da statsministeren møtte Europakommisjonens president, Ursula von der Leyen.

Når det gjelder skogens rolle i det norske klimagassutslippsregnskapet, har klima- og miljøministeren redegjort for Stortinget om det tidligere, bl.a. i den ordinære spørretimen 24. november i fjor. Der forklarte han hvorfor ikke regjeringen regner med alt opptak av skog i oppfyllelsen av Norges klimamål under Parisavtalen. Dersom vi skulle regnet med alt opptak av skog, på samme måte som EU, ville dette innebære en betydelig svekkelse av vårt klimamål, og en slik regnemetode ville også vært i strid med Parisavtalens prinsipper om progresjon og høyest mulig ambisjonsnivå.

Regjeringen har derfor ingen planer om å ta initiativ til endringer i hvordan vi regner med opptak i skog i vurderingen av det norske klimamålet. Vi har faktisk mål om å nå klimamålet. Jeg vil også minne om at det er faktiske utslippskutt som betyr noe for verden, ikke regnemetoder. Det er ikke det som avgjør om vi når å stanse global oppvarming eller ikke.

Når det gjelder spørsmålet om bruk av kvotekjøp i større grad, antar jeg at det dreier seg om kvotekjøp utenfor EU, ettersom Norge vil oppfylle sitt klimamål i samarbeid med EU. Klimaavtalen med EU består av tre pilarer, som representanten vet: EUs bedriftskvotestystem, innsatsfordelingen for sektorer som transport, jordbruk og avfall og regelverket for skog- og arealbrukssektoren. Norge deltar i innsatsfordelingen med et mål om 40 pst. utslippsreduksjon i 2030. Skog- og arealbruksregelverket innebærer et mål om at utslipp fra sektoren ikke skal overstige opptaket, den såkalte netto null-forpliktelsen. Disse forpliktelsene kan oppfylles på flere måter, inkludert gjennom kjøp av utslippsenheter fra EU-land, og per i dag har Norge ikke kjøpt noen slike kvoter.

I 2050 skal Norge være et lavutslippssamfunn, og vi må starte den omstillingen allerede nå. Det er avgjørende å få på plass tiltak for raske utslippskutt i Norge, og slike kutt må være kjernen i en strategi for økonomisk vekst, verdiskaping, eksport og jobber over hele landet.

Marius Arion Nilsen (FrP) [11:35:53]: Dette spørsmålet ble sendt kun timer før Russlands invasjon av Ukraina startet i forrige uke. Det er en tragisk, meningsløs krig, som jeg av hele mitt hjerte håper stopper så raskt som mulig. Men denne krigen viser enda sterkere hvor lite gjennomtenkt og hvor sårbar Europas energi- og klimapolitikk er, som har vært ført de siste tiårene og fremdeles føres. Europa og EU har lagt ned regulerbare kjernekraftverk og grunnproduksjon av kraft og gjort

seg skikkelig sårbare på hele energifeltet, med 40 pst. av gassen importert fra Russland.

Ministeren sier her at man skal ha klimatiltak som virker, ikke bare kvotekjøp, og da antar jeg også at klimaministeren vil stoppe elektrifiseringen av sokkelen, siden det ikke er et klimatiltak som virker, men er å flytte utslipp fra Norge til Europa.

Statsråd Jan Christian Vestre [11:36:48]: Det som skjer i Ukraina, er helt forferdelig. Russland bryter folkeretten, og Norge fordømmer den militæraksjonen på det sterkeste. Europa og Vesten har i løpet av veldig kort tid samlet seg om særdeles strenge sanksjoner, og de vil ha effekt.

Så må vi som nasjon ha flere tanker i hodet samtidig. Vi er selvfølgelig opptatt av energisituasjonen i Norge. Vi samarbeider om energipolitikken med Europa. Norsk naturgass er særdeles viktig for Europa, det er også en viktig inntektskilde for Norge. Samtidig stopper ikke behovet for det grønne skiftet. Jeg har møtt over 200 bedrifter, i alle landets fylker, de siste månedene. Jeg har ikke møtt én bedrift som ber Norge om å redusere sine klimaambisjoner – snarere tvert imot. Jeg møter et næringsliv som er framme i skoa, som vil kutte utslipp, som vil øke sine grønne investeringer, skape nye jobber, og som vil eksportere grønne løsninger til hele verden. Så nå å gjøre Norge til en sinke i klimaarbeidet vil ikke gagne norsk næringsliv, og det vil heller ikke hjelpe den kraftsituasjonen vi nå står overfor.

Marius Arion Nilsen (FrP) [11:37:50]: Da vet jeg ikke helt hvilke selskap og næringsliv ministeren har møtt, for alle jeg møter, opplever skyhøye strømpriser, de opplever økte avgifter, og de opplever at deres arbeidsplass og livsverk står i fare. Og verre kan det bli med stadig nye krav, forbud og klimaavgifter. Det kan være at det er dette som er statsråden og regjeringens plan: å årelate og utmagre næringslivet såpass at de enten går konkurs eller flagger ut. Det vil jo få ned klimautslippene i Norge, men det er ikke veldig gjennomtenkt. Det er en meget dårlig politikk.

Mitt spørsmål er da på nytt: Vil regjeringen ta inn over seg de nye realitetene i verden, i virkelighetens verden, at energi er makt, forstå at rimelig strøm er livsviktig for befolkningen og næringslivet, og endre klimapolitikken, slik at ikke befolkningen og næringslivet ruineres av kostbar symbolpolitikk?

Statsråd Jan Christian Vestre [11:38:45]: Mitt forbilde i livet er Sam Eyde, og Sam Eyde og Kristian Birke-land la grunnlaget for industrieventyret Norsk Hydro i 1905 tuftet på ren og rimelig norsk vannkraft. Det har vært et pre for norsk industri i alle år, og regjeringen skal jobbe for at det forblir et pre for norsk industri,

norsk næringsliv og norske husholdninger i alle år framover. Derfor jobbes det nå intenst med energi- og kraftpolitikken for å sikre nettopp det. Det betyr ikke at vi skal redusere klimaambisjonene våre – snarere tvert imot. Det er et verdensmarked der ute som i stadig større grad etterspør produkter og tjenester med lavt karbonfotavtrykk, og som vil ha miljøvennlige løsninger. Jeg møter et næringsliv i Norge som er helt framme på dette, som vil eksportere grønne løsninger. Å si til dem at det er ikke så farlig om dere kutter utslipp eller ikke, eller at vi skal trikse litt med tallene, for å gjøre det lettere for verdens rikeste land å ta globalt ansvar for at vi virkelig får ned utslippene, samtidig som vi kutter andre utslipp og skaper jobber i Norge – det ville være et helt feil signal å sende til norske bedrifter.

Spørsmål 6

Fra representanten Terje Halleland til klima- og miljøministeren:

«Regjeringen skriver i Hurdalsplattformen at en ønsker å «Kutte norske utslipp med 55 prosent mot 2030 sammenlignet med 1990, som et delmål på veien mot netto nullutslipp i 2050. Utslippetsmålet gjelder hele økonomien, inklusive kvotepliktig sektor».

Hva har regjeringen beregnet at den økte kostnaden vil være ved å inkludere kvotepliktig sektor i krav til kutt innenlands?»

Spørsmål 7

Fra representanten Rauand Ismail til klima- og miljøministeren:

«Mandag kom IPCCs andre delrapport. Nok en gang kom det en klimarapport med et svært alvorlig budskap, som understreker at alle land må skjerpe klimapolitikken fremover. I Hurdalsplattformen heter det følgende: «Innen 2030 skal 55 prosent av de norske klimagassutslippene kuttes, målt mot 1990. Denne forpliktelsen gjelder hele økonomien, inklusive kvotepliktig sektor.»

Kan statsråden si når dette målet vil bli meldt inn til FNs klimakonvensjon og tas inn i den norske klimaloven?»

Presidenten: Spørsmålene 6 og 7 utsettes til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Vi går da til spørsmål 27.

Spørsmål 27

Ola Elvestuen (V) [11:40:05]: «Telenor vil selge Telenor Myanmar til M1 Group, som flere medier har do-

kumentert at har inngått et partnerskap med et lokalt selskap knyttet til militærjuntaen i Myanmar. Formålet med sanksjonsreglene, innført av EU og USA, er å unngå at verdier tilføres juntaen.

Kan statsråden forsikre at et eventuelt salg av Telenor Myanmar ikke vil medføre at et militært kontrollert selskap får tilgang til verdiene i selskapet?»

Statsråd Jan Christian Vestre [11:40:39]: Takk for spørsmålet. Som jeg tidligere har gitt uttrykk for, også ved flere anledninger i Stortinget, er det som skjer i Myanmar, helt forferdelig, i første rekke for lokalbefolkningen. Det er en sak som engasjerer mange i Norge sterkt, herunder representanten og også undertegnede, kan jeg forsikre om.

For Telenors del er det ingen gode løsninger på situasjonen i Myanmar. Selskapet har gitt tydelig uttrykk for at de har måttet velge mellom alternativer som alle kan innebære alvorlige konsekvenser. Telenor viser til at det vil innebære risiko for de ansattes liv og helse ikke å etterleve lokale lover og pålegg. Nylig opplyst Telenor også om at selskapets ledende ansatte i Myanmar, deriblant en nordmann, nektes utreise av militærjuntaen. Det er en særdeles alvorlig situasjon.

Nærings- og fiskeridepartementet og jeg personlig har hatt en rekke møter med selskapet om situasjonen i Myanmar. Vi har vært opptatt av hvordan Telenor har vurdert og avveid de ulike alternativene, med utgangspunkt i våre forventninger om bl.a. ansvarlig virksomhet. Og jeg kan forsikre representanten om at det er få andre saker hvor jeg har stilt flere spørsmål til et styre enn i nettopp denne særskilte saken, til styret i Telenor.

I henhold til selskapslovgivningen og statens eierstyringsprinsipper er det imidlertid styrets og ledelsens ansvar å beslutte hvordan situasjonen i Myanmar best kan håndteres. Det gjelder også med hensyn til hvilke rammer et salg av virksomheten og eventuelt andre alternativer er underlagt, herunder de til enhver tid gjeldende sanksjonsreglene. Vi forventer selvsagt at alle selskaper, uansett eierform, forholder seg aktivt til de til enhver tid gjeldende sanksjonsreglene og ikke minst også til selskaper som står på de til enhver tid gjeldende sanksjonslister.

Også i denne sammenhengen har jeg gitt uttrykk for at selskapene løpende må gjøre vurderinger av situasjonen og handlingsalternativene. Det har vært viktig for meg å forsikre meg om at styret i Telenor ikke låser seg inn i et hjørne basert på tidligere fakta i saken, men at de fortløpende vurderer denne situasjonen og til enhver tid gjør det som de mener er best ut fra en helhetlig vurdering, der mange faktorer inngår – sikkerheten til de ansatte, hensynet til 18 millioner mobilkunder og gene-

relt andre spørsmål som er viktige i en slik vurderingssituasjon.

Telenor viser til at det er nettopp bekymringen for menneskerettigheter og faren for brudd på norske og europeiske sanksjoner som gjør at Telenor ikke har noe annet valg enn å selge Telenor Myanmar. Selskapet viser også til at Telenor har vurdert alle alternativer og kommet til at salg er den løsningen som i minst grad er ufordelaktig for ansatte, kunder og samfunnet rundt, og at salgsprosessen har innebåret at selskapet har gjort mange og grundige vurderinger knyttet til sanksjoner, menneskerettigheter, personvern og sikkerheten for ansatte og andre involverte.

Ola Elvestuen (V) [11:43:42]: Salget skal formelt være til M1 Group, men det er ingen tvil om – når man går inn i dette – at det er selskapet Westicom som kommer til å overta, med sine sterke bånd til militærjuntaen. Reuters sier at Shwe Byain Phyu-gruppen vil overta 80 pst. av kontrollen av det som i dag er Telenor Myanmar. Siden Norge og den norske stat er hovedeier i Telenor, er det en risiko for at et eventuelt salg vil innebære skadevirkninger for Norge, fordi det overføres midler til noe som er kontrollert av juntaen, selv om Shwe Byain Phyu i dag ikke står på en sanksjonsliste.

Har departementet gjort en selvstendig vurdering av om dette er riktig å gjennomføre, og av om pengene vil ende opp hos militærjuntaen?

Statsråd Jan Christian Vestre [11:44:49]: Som jeg sa, har departementet fortløpende dialog med styret i Telenor. Vi har hatt en rekke møter, det hadde også den forrige regjeringen, da denne situasjonen først oppsto. Vi har stilt mange spørsmål, og jeg har selv engasjert meg sterkt i saken. Det er styret i Telenor som må gjøre vurderingen og fatte beslutningen om hva som er best for å ivareta alle de interessene selskapet har, herunder selvfølgelig også sikkerheten for de ansatte, hensynet til 18 millioner mobilkunder, hensynet til at man opererer i et land med et svært brutalt militærregime, som har vist hva de er i stand til å utføre av både represalier og andre særdeles voldelige aktiviteter. I den situasjonen er det ingen enkle løsninger. Men vi forventer, som sagt, at alle selskaper forholder seg aktivt til sanksjonsregler og de til enhver tid gjeldende sanksjonslister.

Ola Elvestuen (V) [11:45:53]: Jeg håper at statsråden gjør mer enn bare å stille spørsmål, for et styre lytter til en tydelig eier med et klart standpunkt, som vi har sett i forbindelse med at Equinor – uten at jeg kjenner prosessen – trekker seg ut av Russland på bakgrunn av invasjonen i Ukraina og situasjonen der. Vi er på mange måter i en liknende situasjon i Myanmar. Myanmar er det eneste regimet – i hvert fall som jeg kjenner til –

som aktivt støtter Russland i invasjonen i Ukraina. Vi er da i en situasjon der de som slåss for demokrati og frihet i Myanmar, risikerer å få sine metadata i Telenor overført til regimet, og de vil da bli brukt. Da må en veie ting opp mot hverandre: Det er en risiko for de ansatte, men en mye større risiko for 18 millioner kunder – og dataene kan slettes.

Vil statsråden bidra til at de slettes før det foretas en overføring?

Statsråd Jan Christian Vestre [11:47:01]: Jeg kan forsikre representanten om at de spørsmålene han reiser, er reist av mange, herunder undertegnede. Jeg kan også forsikre om at styret i Telenor har gjort veldig grundige avveininger av ulike hensyn.

Som jeg sa fra Stortingets talerstol i forrige runde, er det også sider ved denne saken som av hensyn til sikkerheten for de ansatte og andre på bakken i Myanmar ikke kan kommuniseres utad.

Det finnes ingen enkle løsninger. Metadataene det her vises til, altså hvem en har ringt til, hvor en var, og hvor lenge samtalen varte, er data som i dag finnes på bakken i Myanmar. Dette er et land med et særdeles brutalt militærregime, som i prinsippet kan vanke inn på enhver datasentral eller ethvert datalagringssted og be om å få utlevert det de vil, med de fatale konsekvensene det måtte få for dem som er til stede dersom de ordrene ikke følges. Så man bør ikke framstille det som at det er noen enkle løsninger her, for det er det ikke.

Presidenten: Da går vi tilbake til spørsmål 8.

Spørsmål 8

Terje Halleland (FrP) [11:48:25]: «Leder i Stortingets transport- og kommunikasjonskomité har kommet med utspill i media om å nedskalere flere viktige vei- og jernbaneprosjekter over hele landet. Statens vegvesen presenterte også for kort tid siden sin plan for gjennomføring av Nasjonal transportplan, hvor flere av regjeringspartienes prioriteringer i NTP ikke er tatt med.

Er regjeringens prioritering fremover slik at fylkesveier og rassikring kommer til å gå foran utbygginger av stamveinettet med effektive korridorer mellom de store byene og regionene?»

Statsråd Jon-Ivar Nygård [11:49:04]: Vårens stortingsbehandling av Nasjonal transportplan 2022–2033 viste en bred politisk enighet om fortsatt satsing på transportinfrastruktur. Infrastruktur som vei, bane, havner, ferger og flyplasser binder Norge sammen og er selvfølgelig helt avgjørende for bosetting og arbeids-

plasser i hele landet. Regjeringens og min prioritering er å føre en samferdselspolitikk som sørger for at folk og varer kommer raskt og trygt fram, der god infrastruktur legger grunnlaget for levende lokalmiljøer og lønnsomme arbeidsplasser.

Jeg er enig i at fylkesvei og rassikring har vært nedprioritert av den avgåtte høyreregjeringen. Derfor har vi i Hurdalsplattformen slått fast at det skal lages en forpliktende plan for opprustning av fylkesveiene og utarbeides en nasjonal gjennomføringsplan for ras- og skredsikring av alle riksveier og fylkesveier med høy og middels skredfaktor. Når det gjelder de enkelte strekningene som Erling Sande har uttalt seg om at skal nedskaleres eller utsettes i tid, får det stå for hans regning. Hensikten med utspillet var nok mest å reise en debatt. Regjeringen på sin side legger til grunn at Nasjonal transportplan skal gjennomføres.

Så ligger det, og det er det viktig å merke seg, i Nasjonal transportplan at det skal arbeides videre med prosjektene som er nevnt i meldingen med sikte på å øke nytten og redusere kostnadene. Og det å være nevnt i Nasjonal transportplan er ingen garanti for gjennomføring, uavhengig av bl.a. kostnadsutvikling i prosjektet.

I behandlingen av statsbudsjettet for 2022 vedtok Stortinget at det skal gjøres en vurdering av veiporteføljen i Nasjonal transportplan for å bidra til en effektiv gjennomføring og oppfølging av klimamålene. Denne gjennomgangen skal også vurdere veinormalene, herunder en høyere terskel for trafikkmengde for bygging av firefeltsveier. Jeg mener det er riktig at vi i den forbindelse gjør en samlet vurdering av porteføljen, inkludert prosjektene som et flertall av Stortinget støttet med merknader.

Terje Halleland (FrP) [11:51:21]: Da kan jeg iallfall begynne med å slå fast at statsråden avviser utspillet fra Senterpartiets øverste samferdselspolitiske ledelse som uten betydning.

Men jeg hadde jo håpt at det var mulig å være lite grann mer konkret enn det statsråden er. Ja, det er masse usikkerhet, og det er ingen problemer med å klare å skape usikkerhet. I tillegg til de utspillene som Sande har vært ute med, har statsråden selv skapt usikkerhet og forvirring med svar på et skriftlig spørsmål fra meg, bl.a. om Bakka-Solheim, hvor statsråden avviser at dette kommer til å bli fulgt opp, mens man i handlingsplanen til Statens vegvesen tar inn igjen prosjektet og sier at dette er noe en skal planlegge. Da er mitt oppfølgingsspørsmål til statsråden: Hvem er det jeg skal høre på her?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [11:52:22]: Det er slik at Statens vegvesen lager en gjennomføringsplan. Det er Statens vegvesens redskap for å omkode Nasjonal transportplan, til å ha beredskap for å kunne gjennom-

føre de prosjektene som etter hvert blir fremmet for Stortinget med kostnadsramme, og som forhåpentligvis får vedtak. Sannn må det være. Hvis ikke vil ikke Statens vegvesen kunne være rede til å håndtere de prosjektene som måtte komme fram til behandling.

Det er ikke riktig at jeg har avvist. Formuleringen jeg brukte, var vel «på nåværende tidspunkt». Og det vi har svart Stortinget nå, i et formelt brev til komiteen, er at vi ser at det er naturlig å gjøre en gjennomgang av de strekningene og de prosjektene som det sto flertallsmerknader bak, i forbindelse med at vi også skal gå igjennom veinormaler og grenser for hastighet på veier i det oppdraget vi fikk fra Stortinget i forbindelse med budsjett.

Terje Halleland (FrP) [11:53:17]: Det gleder meg svært å høre at statsråden har skiftet mening, for det går ikke an å skrive det tydeligere enn det svaret som tidligere jeg fikk på skriftlig spørsmål, om at dette var et prosjekt som det ikke var flertall for. At statsråden tar inn over seg at det er flertall for flere prosjekter etter Stortingets behandling av NTP, håper jeg virkelig at han kommer til å følge opp.

Jeg tar da gjerne et oppfølgingsspørsmål om viktigheten av disse prosjektene, med å spørre når han forventer å komme tilbake til Stortinget med informasjon om videre framdrift på de omtalte prosjektene.

Statsråd Jon-Ivar Nygård [11:53:58]: Jeg vil ikke tidfeste det eksakt nå, men det vil være i løpet av dette året. Da vil vi komme tilbake til Stortinget med en vurdering av den totale porteføljen. Det er også viktig å gjenta noe som jeg sa tidligere i dag, i spontanspørretimen, at det er faktisk slik at selv om det har vært flertall for en rekke prosjekter, er det ingen åpenbar enighet om finansiering av disse prosjektene. Det er en utfordring som vi selvfølgelig må se på.

Spørsmål 9

Roy Steffensen (FrP) [11:54:36]: «I en sak på NRK 7. februar tar leder av transport- og kommunikasjonskomiteen, Erling Sande, til orde for å nedskalere flere motorveiprosjekter, og nevner blant annet E39 samtidig som han spør om det virkelig er nødvendig med firefelts motorveier mellom de største byene.

Representerer dette synspunktet regjeringens ambisjonsnivå for E39 mellom Kristiansand og Stavanger?»

Statsråd Jon-Ivar Nygård [11:55:02]: Fjorårets stortingsbehandling av Nasjonal transportplan for 2022–2033 viste en bred politisk enighet om fortsatt satsing på transportinfrastruktur. Vei, jernbane, havner, ferger og flyplasser binder Norge sammen, og det er helt av-

gjørende for at vi skal kunne få til god bosetting og arbeidsplasser i hele landet vårt. Regjeringens og min prioritering er at vi skal gjennomføre en samferdselspolitikk som sørger for at folk og varer kommer raskt og trygt fram. Det er god infrastruktur som legger grunnlaget for levende lokalmiljøer og lønnsomme arbeidsplasser.

Jeg er enig i at rassikring og fylkesvei var nedprioritert av den avgåtte regjeringen. Derfor har vi i Hurdalsplattformen slått fast at vi skal lage en forpliktende plan for opprusting av fylkesvei og utarbeide en nasjonal gjennomføringsplan for ras- og skredsikring av alle riksveier og fylkesveier med høy og middels skredfaktor.

Når det gjelder de enkelte strekningene som representanten Erling Sande uttalte seg om, og mente at skulle nedskaleres og utsettes i tid, så får det stå for hans regning. Hensikten med hans utspill var nok mest å reise en debatt, og det må vi selvfølgelig tåle. Regjeringen på sin side legger til grunn at Nasjonal transportplan skal gjennomføres.

Når det gjelder konkret E39 mellom Kristiansand og Stavanger, vil jeg vise til at dette er en viktig nasjonal transportkorridor som inngår i det transeuropeiske transportnettverket, TEN-T. Ny trafiksikker E39 vil binde sammen viktige deler av Sør-Norge og sørge for effektiv transport av varer og folk mellom Vestlandet og Østlandet. Dagens E39 har, som representanten sikkert er kjent med, dårlig standard i forhold til funksjonen som overordnet riksvei og europavei og med tanke på framkommelighet og trafiksikkerhet. Kommunal- og moderniseringsdepartementet vedtok 25. juni 2021 statlig kommunedelplan på strekningen E39 Lyngdal vest-Sandnes. Vedtaket legger til grunn firefeltsvei på hele strekningen.

Som jeg også sa i den foregående runden her, ligger det i Nasjonal transportplan at det skal arbeides videre med prosjektene som er nevnt i meldingen med sikte på å øke nytten og redusere kostnadene. Det å være nevnt i NTP er ingen garanti for gjennomføring, uavhengig av kostnadsutvikling i prosjektet.

I behandlingen av statsbudsjettet for 2022 vedtok Stortinget at vi skulle gjøre en vurdering av veiporteføljen i Nasjonal transportplan for å bidra til en effektiv gjennomføring og oppfølging av klimamålene. Den gjennomgangen skal også vurdere veinormalene, herunder en høyere terskel for trafikkmengde for bygging av firefeltsvei.

Roy Steffensen (FrP) [11:57:38]: Jeg er glad for at statsråden er såpass tydelig og sier at dette skal planlegges som en firefelts motorvei. I valgkampen i 2013 var Fremskrittspartiet det eneste partiet som gikk til valg på firefelts motorvei mellom Kristiansand og Stavan-

ger. Det var et viktig gjennomslag for oss da vi satt i regjering. Jeg er glad for at den nye regjeringen nå har sagt at de skal følge det opp, og at utspillet fra representanten Erling Sande er noe som må stå for hans regning.

Bare for å være helt sikker, siden det er skapt mye unødvendig usikkerhet rundt dette, vil jeg gi statsråden en mulighet til å legge dette dødt en gang for alle: Kan statsråden garantere at det han svarte til representanten Halleland 5. januar 2022, om at det er firefelts motorvei og 110 km/t som ligger fast for planlegging av streknin-gen, er det regjeringen skal gjennomføre?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [11:58:29]: Det er det som ligger til grunn for gjennomføring av prosjektet. Så må jeg gjenta det jeg sa i det forrige innlegget mitt, at det er ingen absolutt garanti for gjennomføring å være nevnt i Nasjonal transportplan. Det vil være avhengig av kostnadsutviklingen i prosjektet, at man klarer å redusere kostnader og øke nytten i prosjektet. Med det forbeholdet kan jeg bekrefte det representanten sier.

Roy Steffensen (FrP) [11:58:48]: Nå som vi har fått konstatert at lederen av transportkomiteen og Senterpartiets fremste talsperson på samferdsel er uten gjennomslag for dette prosjektet, har jeg ikke behov for et oppfølgingsspørsmål til.

Presidenten: Ønsker statsråden ordet på nytt? Nei.

Spørsmål 10

Morten Stordalen (FrP) [11:59:19]: «I flere medie-saker de siste dagene har transport- og kommunika-sjonskomiteens leder, Erling Sande, tatt til orde for å bygge motorveistrekninger med en fartsgrense på 90 km/t, og ikke bygge disse for en fartsgrense på 110 km/t. Senest i NRKs Politisk kvarter 10. februar uttalte Sande at dette var å bygge smartere.

Mener statsråden dette er en smartere måte å bygge stamveinettet på i tiden som kommer?»

Jon-Ivar Nygård (A) [11:59:45]: Jeg vil vise til at Samferdselsdepartementet nå er i gang med å følge opp Stortingets vedtak 35, underpunkt 23, av 2. desember 2021, jf. Innst. 2 S for 2021–2022.

Samferdselsdepartementet er bedt om å foreta en vurdering av veiporteføljen i Nasjonal transportplan for å bidra til en effektiv gjennomføring og oppfølging av klimamålene. Gjennomgangen skal også vurdere veinormalene, herunder en høyere terskel for trafikkmengde for bygging av firefelts motorveier.

På generelt grunnlag kan jeg si at jeg selvfølgelig er opptatt av at vi skal legge til rette for å etablere effektive veiforbindelser mellom de store byene våre. Dette er

bl.a. viktig for at vi skal utvikle velfungerende bo- og arbeidsmarkedsregioner. Samtidig er det viktig at vi bygger veier på en samfunnsøkonomisk fornuftig måte, slik at vi får mest mulig igjen for de pengene som vi investerer. Det er selvfølgelig også viktig at vi fokuserer på miljøet når vi bygger ut store veiprosjekter. Og så ønsker jeg ikke nå å foregripe utfallet av det arbeidet som vi setter i gang med å vurdere veinormalene. Jeg vil komme tilbake til det ved en senere anledning.

Morten Stordalen (FrP) [12:00:58]: Samferdselsministeren svarer litt unnvikende og litt rundt på dette spørsmålet. Jeg stiller spørsmålet en gang til: Er samferdselsministeren enig med Erling Sande i at det er en smartere måte å bygge ut stamveinettet på i framtiden å ha en fartsgrense på 90 km/t?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [12:01:18]: Det er ikke mulig å svare kategorisk på det spørsmålet, for vi har fått et oppdrag fra Stortinget hvor vi er bedt om å utrede det, og da vil det være ganske uklokt av en statsråd å forhåndskonkludere før utredningen foreligger.

Morten Stordalen (FrP) [12:01:29]: Jeg oppfatter at samferdselsministeren unnviker å svare på spørsmålet. Jeg kan hjelpe samferdselsministeren litt på vei. 90 km/t betyr jo tofeltsveier. Tofeltsveier er det bygd nok av i Norge i tidligere tider, noe som har vist seg å være går-dagens løsning etter at spaden ble satt i jorda. Det er nok av eksempler på det, eksempelvis i Vestfold, Tele-mark og Agder. Ganske nye strekninger er bygd ut til firefeltsveier etterpå, nettopp fordi det var går-dagens løsninger.

Vi vet også at firefeltsveier bidrar til økt trafikksikkerhet. Og ja, det betyr også mindre klimautslipp, fordi det er en annen kurvatur og andre stigningsforhold, som vil være bra for samfunnet totalt sett. Er samferdselsministeren enig i at det er klokt å bygge firefeltsveier og møtefrie veier, nettopp på grunn av sikkerhet, med færre hardt skadde og drepte, og faktisk også lavere utslipp?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [12:02:21]: Akkurat noen av disse momentene som representanten nå tar opp, vil være viktige å vurdere i en slik utredning, for det er ingen som ønsker å gå tilbake til en type tenkning hvor man bygger for dårlig. Men det er også slik, har jeg latt meg fortelle, at vi er blant de landene som har lavest innslagspunkt for å bygge firefeltsveier, og da er det i hvert fall interessant å undersøke hvorfor det er slik.

Spørsmål 11

Tor André Johnsen (FrP) [12:02:57]: Det er gledelig å få konstatert at Senterpartiets fremste samferdselspo-

litiker heldigvis ikke har noe gjennomslag i egen regjering, og at vi ikke trenger ... (Presidenten klubber.)

Presidenten: Presidenten vil påpeke at representanten skal forholde seg til teksten i det innsendte spørsmålet.

Tor André Johnsen (FrP) [12:03:16]: «I Byggeindustrien den 7. februar fremkommer det at leder i transport- og kommunikasjonskomiteen på Stortinget, Erling Sande (Senterpartiet), mener at en samferdselsatsing bør prioritere utbedring og rassikring på mindre veier i stedet for utbygging av ytre deler av intercity-jernbane og motorveistrekninger.

Er dette et enkeltstående soloutspill fra lederen av transport- og kommunikasjonskomiteen, eller støtter regjeringen Sandes mål om å ikke realisere dobbeltspor til Hamar og videre til Lillehammer samt videre firefelts motorveitbygging av rv. 4, rv. 25, E6 og E16?»

Statsråd Jon-Ivar Nygård [12:03:51]: Som jeg også sa i et tidligere innlegg her, viste vårens stortingsbehandling av Nasjonal transportplan 2022–2033 at det var bred politisk enighet om en fortsatt satsing på transportinfrastruktur. Veier, jernbane, havner, ferger og flyplasser binder Norge sammen og er helt avgjørende for bosetting og arbeidsplasser i hele Norge. Min og regjeringens prioritering er å føre en samferdselspolitikk som sørger for at folk og varer kommer fram raskt og trygt, og at det er god infrastruktur, som legger grunnlag for levende lokalmiljøer og lønnsomme arbeidsplasser.

Så er jeg enig i at fylkesveier og rassikring var nedprioritert av den avgåtte høyreregjeringen. Derfor har vi i Hurdalsplattformen slått fast at det skal lages en forpliktende plan for opprusting av fylkesveier, og det skal også utarbeides en nasjonal gjennomføringsplan for ras- og skredsikring av alle riksveier og fylkesveier med høy og middels skredfaktor.

Når det gjelder disse enkelte strekningene, som representanten Sande uttalte at skulle nedskaleres eller utsettes i tid, får det stå for hans regning. Jeg tror, som jeg også sa i foregående innlegg, at det var hans hensikt å reise en debatt om standarder og hvordan vi dimensjonerer veier. Det er alltid interessant med politiske debatter, som vi også som følge av dette får her i dag.

Regjeringen på sin side legger til grunn at vi skal gjennomføre Nasjonal transportplan, og det inkluderer også strekningene rv. 25 Hamar–Løten, rv. 4 Roa–Gran grense, E6 Moelv–Øyer, og E16 fra Kongsvinger til E6.

Når det gjelder utbyggingen av dobbeltspor på intercity, ønsker regjeringen å føre en offensiv jernbanepolitikk og prioritere jernbane – at det utvikles til beste for reisende og godsselskapene. Ambisjonen om inter-

city ligger fast. Gjennomføringstakten må selvfølgelig tilpasses planrammene som følge av Nasjonal transportplan og oppfølging i de årlige budsjettene. Realiseringen av disse påbegynte effektpakkene kommer framover til å gi oss en vesentlig tilbudsforbedring for de reisende, både på indre og ytre intercity. Regjeringen kommer til å legge fram sitt forslag til videre realisering av ambisjonen for intercity i neste Nasjonal transportplan.

Så ligger det, som jeg også har sagt ved flere anledninger her i dag, i inneværende Nasjonal transportplan at man skal jobbe videre med de prosjektene som er nevnt i meldingen med sikte på å øke nytten og redusere kostnadene. Det er ikke en absolutt garanti å være nevnt i Nasjonal transportplan med hensyn til gjennomføring, uavhengig av bl.a. kostnadsutvikling i prosjektet.

Så vedtok Stortinget i forbindelse med budsjettbehandlingen at det skal gjøres en gjennomgang av veiporteføljen i Nasjonal transportplan for å bidra til en oppfølging av klimamålene. Da vil det også være naturlig at vi ser på hvordan vi skal finne riktig norm for firefeltsveier og utbygging av disse.

Tor André Johnsen (FrP) [12:06:55]: Det høres jo beroligende ut dersom regjeringen ønsker å videreføre den satsingen som Fremskrittspartiet la grunnlaget for, både når det gjelder firefelts motorveier og dobbeltspor. Så jeg lurer litt på når vi kan få konkrete bevis på at det er samferdselsministeren som har rett, ikke Senterpartiet, siden en solopolitiker – tydeligvis – har kjørt egne utspill som ikke er forankret i regjeringen når det gjelder nedprioritering av hovedveinettet på Østlandet, f.eks. Når får vi bevis på det?

Og så lurer jeg på om ministeren kan garantere de veiprojektene som allerede er i gang og ligger i NTP-en – og planarbeidet har kommet langt – som rv. 4, E6 Lillehammer–Gudbrandsdalen, E16 til Kongsvinger, rv. 25, og ikke minst at jernbanen til Hamar blir ferdig innen 2027, og at de firefeltsprosjektene blir firefelts, ikke tofelts eller to/trefelts.

Statsråd Jon-Ivar Nygård [12:07:54]: Regjeringen vil alltid komme tilbake til Stortinget med konkrete forslag om oppstart av enkeltprosjekter, slik det alltid har vært. Det er gjennom budsjettet vi synliggjør de satsingene vi har på Nasjonal transportplan-området.

Noen av disse strekningene som representanten nevner, er i Nye Veiers portefølje, og representanten vet veldig godt hvordan Nye Veier jobber med disse prosjektene. De jobber med planprosesser på samme måte som Statens vegvesen gjør, men de jobber også for å øke nytten og dra ned kostnadene i prosjektene. Jeg har ingen kjent informasjon nå om at de skal bygge noe annet enn det som har vært planlagt så langt.

Tor André Johnsen (FrP) [12:08:35]: Da tolker jeg samferdselsministeren slik at de europeiske hovedveiene i Innlandet og riksveiene blir bygd med fire felt, slik vi hadde planlagt, og slik som det i hvert fall ligger i NTP-en. Det er fint å få en bekreftelse på det, så det ikke er noen tvil blant innbyggere, velgere og næringsliv. Så ønsker jeg en bekreftelse på at intercity til Hamar i hvert fall blir ferdig i 2027, for der husker jeg at Arbeiderpartiet var ganske kritiske til forrige regjering – til at framdriften gikk for sakte, at intercityprosjektet gikk for sakte. Sånn sett er det viktig å få bekreftet fra ministeren at ambisjonsnivået og grunnlaget som vi la for å bli ferdig til Åkersvika innen 2027, ligger fast. Da er det spesielt viktig å komme i gang med brua over Tangenvika og tunnelen på Tangen, for ellers rekker vi ikke til Hamar innen 2027.

Statsråd Jon-Ivar Nygård [12:09:33]: Jeg kan bekrefte at vi ikke har reduserte ambisjoner med hensyn til intercity. Tvert imot har vi vært enda tydeligere enn den foregående regjeringen på at vi ønsker å gjennomføre intercityprosjektet i sin helhet. Det kan jeg betrygge representanten om. Som jeg sa i mitt foregående svar, er det Nye Veier som har disse prosjektene som representanten nevnte, og de jobber som normalt med å øke nytten i prosjektene og redusere kostnadene. Men jeg er ikke kjent med noe som skulle tilsi at man går inn for en annen type dimensjonering av disse veiene enn det som representanten er kjent med.

Spørsmål 12

Erlend Svardal Bøe (H) [12:10:23]: «Statsråden har uttalt at forhandlinger om en byvekstavtale for Tromsø ikke kan begynne før mandatet for forhandlingene er klart. Nå kommer det fram i en sak i Tromsø at mandatet var klargjort av Solberg-regjeringen allerede i september. Regjeringspartiene sa også i fjor vår at forhandlingene måtte komme i gang umiddelbart, men det har fortsatt ikke skjedd.

Er det riktig at mandatet var klart i september, er Tromsø prioritert av regjeringen med hensyn til å få en byvekstavtale, og når kan forhandlingene komme i gang?»

Statsråd Jon-Ivar Nygård [12:11:06]: Jeg kan opplyse om at Samferdselsdepartementet i september mottok et utkast til mandat for forhandlingene om byvekstavtale for Tromsø, fra Statens vegvesen. Som det framgår av Nasjonal transportplan, skal imidlertid mandatet fastsettes av Samferdselsdepartementet og Kommunal- og distriktsdepartementet. Det endelige mandatet fastsettes altså på bakgrunn av et utkast som

er utarbeidet av etatene, og det fantes derfor ikke noe endelig fastsatt mandat i september.

Som representanten sikkert også er klar over, er det i Nasjonal transportplan angitt at det skal legges til rette for å inngå byvekstavtaler for Kristiansand-regionen, Buskerudbyen, Grenland, Nedre Glomma og Tromsø. Det er altså fem byer som er aktuelle for byvekstavtaler, utover de fire største byområdene, som har byvekstavtaler i dag. Tromsø er en av de fem som ligger godt an, siden det allerede er en bypakke på plass og bompengene innkreving etter planen skal starte til høsten.

Jeg har en ambisjon om å innlede forhandlinger med Tromsø om en byvekstavtale, men som kjent er det slik at intet er klart før alt er klart, og et fastsatt mandat er bare én nødvendig forutsetning for slike forhandlinger. Rammene for dette må også tilpasses regjeringens overordnede politikk på området. Jeg vil derfor komme tilbake til nøyaktig tidspunkt for en eventuell oppstart av disse forhandlingene.

Erlend Svardal Bøe (H) [12:12:32]: Mye av det statsråden her sier, er kjent informasjon. Vi vet at Tromsø er en av fem byer. Det jeg vil ha svar på, er de konkrete tingene. Det statsråden her nå sier, er at det kom et utkast i september, men det er altså gått nesten fem måneder – ganske lang tid – fra en fikk det utkastet, og fortsatt kan statsråden verken svare på når mandatet er klart, eller når forhandlingene kan komme i gang. Det er veldig fint med ambisjoner, men dette handler om hvordan vi skal utvikle Tromsø, som er Nord-Norges største by, for å sørge for at vi får bedre infrastruktur.

Jeg blir også litt bekymret når ordføreren fra Arbeiderpartiet sa i Tromsø for fire dager siden:

«Vi vet ikke om vi får mandatet, men avgjørelsen er like rundt hjørnet.»

Så jeg prøver meg en gang til: Kan statsråden være mer konkret om når mandatet som Solberg-regjeringen klargjorde for fem måneder siden, er klart fra denne regjeringen? Og når konkret kan disse forhandlingene begynne? Er det en uke, to uker, en måned eller et år – hvor lang tid er det? En må kunne ha en tidsramme.

Statsråd Jon-Ivar Nygård [12:13:38]: For det første er det feil at Solberg-regjeringen hadde klargjort et mandat til denne byvekstforhandlingen. Det forelå et utkast fra Statens vegvesen. Det er slik at det er regjeringen som fastsetter mandatet, og det arbeidet pågår – vi jobber med det. Så vi vil komme tilbake til konkrete svar på oppstart, mandat osv. når vi har landet beslutningsprosessen.

Erlend Svardal Bøe (H) [12:14:01]: Nok en gang er det veldig vanskelig å få konkrete svar fra regjeringen. Det synes jeg er veldig dumt. Vi har ventet på en byvekst-

avtale i Tromsø veldig lenge, og fortsatt kan ikke statsråden gi perspektiv på verken mandat eller når forhandlingene kan settes i gang.

Men så har jeg også et annet spørsmål. Det er satt av 10 mrd. kr i NTP for disse fem byene, og Sandra Borch og Senterpartiet, som er regjeringspartner med Arbeiderpartiet, lovte i valgkampen at de skulle bevilge 10 mrd. kr til Tromsø alene – altså ta hele rammen, som er for også de andre byene. Så ble Sandra Borch intervjuet om dette i Tromsø forrige helg. Der svarte hun, på spørsmålet om det var aktuelt å øke rammen til byvekst-avtalene, som nå er på 10 mrd. kr, at det skulle en diskutere i regjeringen. Da er mitt spørsmål til statsråden: Er det en diskusjon i regjeringen om å øke rammen for byvekst-avtaler utover de 10 mrd. kr? Og når er regjeringen eventuelt ferdigdiskutert om det?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [12:15:06]: Jeg tror representanten vet utmerket godt at budsjettprosesser i regjeringen får man vite om når vi legger fram et budsjett, og det er ikke nært forestående. Så der er det ingen konkreter å melde om det. Men det er viktig å understreke fra min side at når det gjelder disse 10 mrd. kr, er det slik at – og nå tar jeg det litt på husken, så ikke arrester meg fullt og helt på det – det er 4,5 mrd. kr som det skal forhandles om, for deler av disse 10 mrd. kr er allerede belønningsmidler disse byene har.

Spørsmål 13

Dagfinn Henrik Olsen (FrP) [12:15:41]: «Lederen av transport- og kommunikasjonskomiteen, Erling Sande, har kommet med utsagn hvor han signaliserer muligheten for å gå bort fra motorveiprojektet på E6 i Trøndelag.

Deler statsråden de synspunktene som lederen av komiteen har?»

Statsråd Jon-Ivar Nygård [12:15:59]: Nå blir det litt på repeat. Vårens stortingsbehandling av Nasjonal transportplan 2022–2033 viste at det var bred politisk enighet om fortsatt satsing på transportinfrastruktur. Veier, jernbane, havner, ferger og flyplasser binder hele Norge sammen og er helt avgjørende for bosetting og arbeidsplassutvikling i hele landet.

Regjeringens – og min – prioritet er å føre en samferdselspolitikk som sørger for at folk og varer kommer raskt og trygt fram, der god infrastruktur legger grunnlag for levende lokalmiljøer og lønnsomme arbeidsplasser.

Når det gjelder disse enkelte strekningene som representanten Sande uttalte at han ønsket å nedskalere eller utsette i tid, får jeg gjenta: Det får stå for hans regning. Jeg har også lyst til å anerkjenne at det han ønsket å

oppnå, var en debatt om hvordan man skal gjennomføre samferdselsprosjekter. Det var nok det som var hovedpoenget hans, nemlig å reise en debatt.

Regjeringen på sin side legger til grunn at vi skal gjennomføre Nasjonal transportplan, og det inkluderer E6 i Trøndelag, hvor Nye Veier skal bygge ut E6 med firefelts motorvei fra Ulsberg i sør til Åsen i nord, 106 km i alt. Utbyggingen vil bidra til å bedre trafikksikkerheten, forkorte reisetiden og styrke vekst og utvikling i landsdelen, og fartsgrensen blir i hovedsak 110 km.

Som jeg også har gjentatt i de foregående svarene, ligger det i Nasjonal transportplan at man skal jobbe med prosjektene som er nevnt i meldingen med sikte på å øke nytten og redusere kostnader. Det er ingen absolutt garanti å være nevnt i Nasjonal transportplan for å bli gjennomført som prosjekt uavhengig av bl.a. kostnadsutvikling i prosjektet. Jeg tror vi alle sammen er enige om at vi må ha kontroll på prosjektene og kostnadene for at vi skal kunne bruke statens og fellesskapets penger på en god måte.

I behandlingen av statsbudsjettet for 2022 vedtok Stortinget at det skal gjøres en vurdering av veiporteføljen i Nasjonal transportplan for å bidra til en effektiv gjennomføring, og for å bidra til at vi når klimamålene våre. Denne gjennomgangen skal også vurdere veinormalene, herunder en høyere terskel for trafikkmengde for bygging av firefeltsveier. Jeg mener det da er riktig at vi i forbindelse med dette gjør en samlet vurdering av porteføljen, også inkludert de prosjektene som det var et flertall for i Stortinget ved støtte i merknader.

Dagfinn Henrik Olsen (FrP) [12:18:27]: Jeg takker for svaret og kan konstatere at statsråden har ambisjoner utover det som lederen av transportkomiteen har. Men jeg tenker at jo lenger vi kommer bort fra dette hus, og jo lenger nordover landet vi kommer, jo større er avstandskostnadene for næringslivet og de tjenestene som utføres. Sådan vil det å få nye veier og gode veier med større hastighet være med og ta ned de kostnadene. Deler statsråden de synspunktene?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [12:19:02]: Ja, i mange henseender vil det være slik at når man korter ned reisetiden, skjer det flere positive ting. Næringslivet får kortere avstander og slik sett raskere framføring av varer og tjenester. Det vil også kunne bidra til regionforsterking og utvikling av arbeidsmarkedet på en positiv måte. Men det er også slik at å bygge ut firefeltsveier har noen andre sider ved seg når det gjelder kostnader med hensyn til miljø og kostnader med hensyn til økonomi. Men det er disse vurderingene vi selvfølgelig skal gjøre.

Dagfinn Henrik Olsen (FrP) [12:19:32]: Men statsråden garanterer at han iallfall har til hensikt å følge

opp de planene som ligger for motorveiprojektet i Trøndelag?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [12:19:42]: Det er ingen kunnskap hos meg på nåværende tidspunkt om at disse prosjektene er tenkt nedskalert. Men jeg gjentar at modellen til Nye Veier, som på mange måter er et ektefødt barn av representantens parti, er at man skal kna prosjektene ved å forsøke å redusere kostnader og øke nytten. Det vil bety at prosjektene kan se litt annerledes ut etter at man har jobbet med dem i en planprosess.

Spørsmål 14

Mona Fagerås (SV) [12:20:14]: «Godstrafikken i Norge vokser kraftig, men i dag er kapasiteten på togstrekningene i ferd med å sprenges. I fjor økte godstrafikken på jernbanen i Norge med 12 pst. Dovrebanelen økte med hele 19 pst. og er den strekningen i Norge med høyest godstrafikk. Vi trenger flere og lengre kryssingsspor og en opprustning og effektivisering av terminalene for å få flere og lengre tog.

Hva vil statsråden gjøre for å sikre et skikkelig løft for gods på bane?»

Statsråd Jon-Ivar Nygård [12:20:45]: Regjeringen vil føre en offensiv jernbanepolitikk, og vi vil legge til rette for at jernbanen skal ta en større andel av godstrafikken. Regjeringen Støre styrket ordningen for gods-overføring fra vei til bane i vårt tilleggsnummer til statsbudsjett for 2022.

Styrket godskapasitet på bane gir flere fordeler: lavere klimagassutslipp, bedre framkommelighet på veiene og bedre trafiksikkerhet. Svevestøv og mikroplast er heller ikke noen utfordring på jernbanen. Dessuten er en effektiv, pålitelig, sikker og miljøvennlig godstransport en forutsetning for et konkurransedyktig næringsliv.

Selskapene som driver godstransport på bane, har vist stor evne til omstilling i kjølvannet av pandemien, og økningen av godstransport på bane, som representanten nevnte, var på 12 pst. i Norge fra 2020 til 2021. Bane NOR forventer også en videre vekst i inneværende år, på 3 pst.

Prognosen fra Bane NOR er i tråd med regjeringens ambisjoner om fortsatt vekst i godstrafikk på jernbane, og for å få dette til må det satses målrettet på tiltak som gir høyest mulig effekt. Derfor legger Samferdselsdepartementet nå til rette for porteføljestyring og effektpakker på de fire viktigste strekninger for godstransport på bane. Det innebærer at Bane NOR prioriterer tiltakene som gir mest effekt innenfor effektpakkene. Dovrebanelen er en av de fire viktigste strekningene for godstrans-

port. Her skal det legges til rette for godstog på opp mot 650 meter. Investeringer i lengre kryssingsspor på strekninger er bl.a. et aktuelt tiltak. Som en del av arbeidet med porteføljestyringen skal Bane NOR komme med forslag til effektmål, konkrete tiltak og prioriteringer mellom de ulike strekningene i effektpakkene.

I Nasjonal transportplan ble disse fire effektpakkene foreslått prioritert for oppstart i første seksårsperiode, dvs. 2022–2027, og det ble anslått en kostnad på 5 mrd. kr knyttet til de fire effektpakkene og 2,7 mrd. kr til mindre investeringstiltak innenfor gods på bane for hele planperioden. Så vil selvfølgelig også gods på bane nytte godt av årlige fornyelsesmidler på 3,2 mrd. kr i 2022, og det vil selvfølgelig også få stor nytte av øvrige investeringer på jernbane, f.eks. pågående prosjekter for dobbeltspor.

Det er viktig at jernbanen leverer et tilbud med høy punktlighet. Kontinuerlig vedlikehold og fornyelser er viktig for å oppnå dette. Det pågående arbeidet med nytt signalsystem, ERTMS, vil være et viktig bidrag for å få bedre kapasitetsutnyttelse og høyere punktlighet på jernbanen.

Det gjøres mange gode tiltak for å øke godsmengden på norsk jernbane, og det er heldigvis en god utvikling så langt.

Mona Fagerås (SV) [12:23:32]: På tross av positive veksttall for gods på bane må vel ministeren være enig med meg i at vi trenger større ambisjoner. Målet Stortinget har satt for gods på bane blir dessverre mer og mer fjernt. Det blir overhodet ikke tatt grep som tilsier at vi kan nå 30 pst. overføring av gods fra vei til bane og sjø på distanser over 300 km innen 2030.

Begrunnelsen for den midlertidige miljøstøtteordningen da den ble etablert, var at mange av de planlagte godstiltakene som skulle styrke sektoren, ikke var på plass. Mange av tiltakene er fortsatt ikke på plass. Er ministeren enig med meg i at for at ikke godstransport på bane skal tape betydelig konkurransekraft, må miljøstøtteordningen videreføres og de årlige budsjettoverføringene økes?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [12:24:29]: Jeg er enig i at miljøstøtteordningen er et av flere virkemidler som tar oss i riktig retning. Det tror jeg kanskje vi kan si at historien har vist oss så langt. Det har ført til at vi har fått flere godslinjer enn tidligere, og det har ført til at vi har spart en rekke lastebiltransporter og fått varene over fra vei til bane. Det er en positiv utvikling. Miljøstøtteordningen må utvikles innenfor noen rammer knyttet til hvor mye penger man kan bruke på ordningen, og det tror jeg representanten er kjent med.

Jeg vil nok likevel holde fast ved at det viktigste for å gjøre jernbanen konkurransedyktig er at vi får til den ka-

pasitetsutnyttelsen og utvidelsen som infrastruktur tilsier. Da ligger det store investeringer foran oss, både i konkrete grep for å utvikle kryssningsspor på flere strekninger, slik at vi kan kjøre lengre tog, og også gjennom investeringene som skal gjøres på intercity osv., som gjør at vi får økt kapasitet for framføring av tog i sin alminnelighet.

Mona Fagerås (SV) [12:25:33]: Den forrige regjeringen la opp til at motorveier skal bygges før jernbane i viktige korridorer, i beste fall skal de bygges samtidig – et sikkert grep for å slå vekk grunnlaget for jernbanen. Vi vet at ved å flytte gods til jernbane erstatter vi ekstremt mange trailerturer, vi vet at det fører til kutt i CO₂-utslipp, og vi vet at det fører til tryggere veier. Vi vet også at det er en effektiv vei til markedene gjennom grønn konkurransekraft, og at det betyr flere norske arbeidsplasser med gode lønns- og arbeidsbetingelser kontra det utenlandske lastebilselskaper har. Ministeren var også selv inne på de fordelene.

Vil den nye regjeringen gjøre noe med prioriteringene på samferdselssiden – og da henter jeg til mindre motorveier, trygge hverdagsveier og mer bane?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [12:26:40]: Som representanten er veldig oppmerksom på fordi dette var en avtale med SV, har departementet fått et oppdrag om å gjennomgå hvordan vi skal utvikle veiene våre med hensyn til veinormal og innslagspunkt for firefeltsveier, så der vil vi komme tilbake til Stortinget med et svar på det oppdraget Stortinget har gitt.

Jeg tror det er riktig å si at i deler av landet vårt har jernbanen en åpenbar konkurransefordel og et fortrinn og må utvikles, mens det selvfølgelig også er slik i et land som Norge at veitransport i all overskuelig framtid vil utgjøre en svært viktig del av transportinfrastrukturen vår.

Spørsmål 15

Frank Edvard Sve (FrP) [12:27:33]: «Samferdselsutvalet i Møre og Romsdal behandla høyring om traséval for ny E39 del Digernes til Ørskogfjellet den 27. oktober 2021. Her er mange alternativ, og fylket er sterkt kritisk til prosessen. Statsråden har i svar til underteikna i fleire spørsmål slått fast at trasévalet var tatt for prosjektet, og dette danna grunnlaget for eit kostnadsanslag på ca. 24 mrd. kr. Nå viser det seg at statsråden har feilinformert.

Kan det gis ei forklaring på dei manglande kunnskapane til statsråden om prosjektet?»

Statsråd Jon-Ivar Nygård [12:28:09]: Jeg har svart på flere spørsmål om E39 Ålesund–Molde fra representanten Sve tidligere, både skriftlige og i spørretimen, og jeg kan ikke se at jeg har feilinformert representanten om statusen for verken utredninger eller planleggingen i prosjektet. Jeg har i svar til representanten Sve vist til at det er vedtatt konsept for E39 Ålesund–Molde, ikke traseer.

Statens prosjektmodell setter krav til utredninger av store statlige investeringsprosjekter, og gjennom en konseptvalgutredning og ekstern kvalitetssikring, KS1, blir det utarbeidet et grunnlag for regjeringen og Stortingets vedtak. Etter KVU og KS1 bestemmer regjeringen hva slags konsept som skal ligge til grunn for videre planlegging av prosjektet.

Det var den forrige regjeringen som avgjorde konseptet for størstedelen av E39 Ålesund–Bergsøya i 2014. Det var jo en regjering som representantens parti var godt representert i, til og med med samferdselsstatsråden. Etter en tilleggsutredning avgjorde forrige regjering konseptet for E39 Digernes–Vik i 2019. Etter at konseptet ble vedtatt, har Statens vegvesen planlagt prosjektet E39 Ålesund–Molde etter plan- og bygningsloven. De traseene og løsningene som har vært vurdert i det arbeidet, har vært innenfor de rammene som var satt i det vedtatte konseptet. Det er slik at statens prosjektmodell og plan- og bygningsloven er ment å utfylle hverandre.

Statusen for utredninger og planleggingen av E39 Ålesund–Molde er slik: Det er besluttet konsept for hele strekningen. På deler av strekningen er det vedtatt reguleringsplaner, og her er da trasé og konkret løsning avklart. På de resterende delstrekningene er det underveis arbeid med kommunedelplaner og reguleringsplaner i samråd med aktuelle kommuner. I dette arbeidet vil traseer og løsninger bli avklart. Planleggingen vil skje innenfor de kostnadsrammene som Samferdselsdepartementet har fastsatt.

Frank Edvard Sve (FrP) [12:30:17]: Eg har egentleg eit kort spørsmål no, som første spørsmål: Statsråden er heilt sikkert kjend med at Statens vegvesen har ein del handlingsbøker og handbøker dei styrer etter. Spørsmålet er rett og slett: Kjenner samferdselsministeren til kva Handbok R764 inneheld?

Statsråd Jon-Ivar Nygård (A) [12:30:44]: Nei, jeg kan ikke på stående fot si at jeg har lest den håndboken, og jeg kjenner heller ikke til begrepsapparatet i den fullt ut. Det er vel med respekt å melde for mye forlangt at samferdselsministeren skal ha den detaljerte kunnskapen.

Frank Edvard Sve (FrP) [12:30:59]: Grunnen til at eg spør, er at eg står med den handboka her og også grunnlaget til dei fem alternativa for E39 som skal forbi Sjøholt. Grunnlaget for å kunne fastsetje noko som helst – anten P45, P50, P65 eller P85 – er faktisk anslagsmetoden i Handbok R764. Eg har halde på med samferdsel i 20 år og vore med på å arbeide fram veldig mange store prosjekt, og eg har lært meg at handbøkene er viktige å bruke som eit grunnlag for å kunne fastsetje pris. Det som undrar meg, er korleis ein kan seie at eit prosjekt skal koste 24,35 mrd. kr når grunnlaget i denne handboka, R764, ikkje er lagt til grunn, etter anslagsmetoden. Statsråden kan gjerne få desse skjema etter spørjetimen, for eg trur det kan vere nødvendig.

Spørsmålet er rett og slett: Har ein tenkt å følgje dei handbøkene som Statens vegvesen sjølv bruker?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [12:32:06]: Jeg legger til grunn at Statens vegvesen forholder seg til både sine egne håndbøker og sitt eget regelverk og jobber med utredning av prosjektene på de måtene som staten har innrammet dette på. Jeg har heller ikke noe grunnlag for å mene noe annet.

Spørsmål 16

Gisle Meininger Saudland (FrP) [12:32:42]: «I 2015 opprettet daværende regjering med Fremskrittspartiet i spissen selskapet Nye Veier AS og la inn E39 mellom Kristiansand og Ålgård i porteføljen. Både Senterpartiet og Arbeiderpartiet var skeptisk til veiselskapet, og nylig tok til og med lederen for transport- og kommunikasjonskomiteen til orde for å nedskalere flere viktige samferdselsprosjekt, deriblant E39 på Sørvestlandet.

Kan statsråden garantere at det blir bygd sammenhengende firefelts motorvei mellom Lyngdal og Ålgård med en skiltet hastighet på 110 km/t slik Fremskrittspartiet la opp til?»

Statsråd Jon-Ivar Nygård [12:33:22]: Som sagt i tidligere innlegg var det slik at vårens behandling av Nasjonal transportplan viste en bred politisk enighet om fortsatt satsing på transportinfrastruktur i landet vårt. Veier, jernbaner, ferger og flyplasser er med på å binde Norge sammen, og det er helt avgjørende for bosetting og arbeidsplassutvikling i hele landet.

Regjeringens og min prioritering er å føre en samferdselspolitikk som sørger for at folk og varer kommer raskt og trygt fram, og der god infrastruktur legger grunnlag for levende lokalmiljøer og lønnsomme arbeidsplasser. Så er jeg enig i at den foregående regjeringen, høyre regjeringen, ikke prioriterte fylkesvei og riksvei, og derfor har vi i Hurdalsplattformen slått fast at

det skal lages en forpliktende plan for opprusting av fylkesvei og utarbeides en nasjonal gjennomføringsplan for ras- og skredsikring av alle riksveier og fylkesveier med høy og middels skredfaktor.

Når det gjelder de enkelte strekningene som representanten Erling Sande har uttalt at skal nedskaleres eller utsettes i tid, får det stå for hans regning. Jeg oppfatter at hensikten med hans utspill mer var å få i gang en debatt om hvordan vi bruker samferdselsmidlene våre, og det må vi kunne tåle. Men regjeringen på sin side legger til grunn at Nasjonal transportplan skal gjennomføres.

Når det konkret gjelder E39 mellom Kristiansand og Stavanger, vil jeg påpeke – som jeg viste til i svaret mitt på spørsmål 9 fra representanten Steffensen – at det er en viktig nasjonal transportkorridor som inngår i NTP. Ny, trafikkikker E39 vil binde sammen viktige deler av det sørlige Norge og sørge for effektiv transport av varer og folk mellom Vestlandet og Østlandet. Dagens E39 tror jeg vi kan være enige om at har dårlig standard med hensyn til sin funksjon som overordnet riksvei og europavei, også med tanke på framkommelighet og trafikkikkerhet.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet, nå Kommunal- og distriktsdepartementet, vedtok 25. juni 2021 en statlig kommunedelplan for strekningen E39 Lyngdal vest–Sandnes. Det vedtaket legger til grunn at det skal bygges firefeltsvei på hele strekningen.

Som jeg også har sagt i tidligere svar her i dag, er det slik at når et prosjekt ligger i Nasjonal transportplan, er ikke det en helt sikker garanti for at prosjektet vil bli gjennomført. Det vil bl.a. avhenge av kostnadsutviklingen i prosjektet. Jeg tror vi er enige om at vi hele tiden må jobbe slik at vi reduserer kostnader og øker nytten i prosjektene for å ta vare på fellesskapets midler på best mulig måte.

Så vedtok jo Stortinget, i forbindelse med behandlingen av budsjettet, at det skal gjennomføres en gjennomgang av NTP-porteføljen for å se på hvordan vi kan bidra til en effektiv gjennomføring og oppfølging av klimamålene. Da vil vi også se på veinormaler og terskler for trafikkmengde med hensyn til å bygge firefeltsveier.

Gisle Meininger Saudland (FrP) [12:36:23]: Jeg takker for svaret. Det er ikke rart at det er blitt mye debatt rundt dette i Stortinget da det ble sluppet en slik brannfakkell fra lederen av transport- og kommunikasjonskomiteen, som representerer et regjeringsparti. Dagens E39 er dårlig, den er trafikkfarlig og har dårlig framkommelighet. Nyheter om ulykker, kø, kaos og stengte veier kommer så ofte at det egentlig ikke kan bli betraktet som en nyhet lenger. Hvorfor vil ikke statsråden bruke ordet «garanti» for å bygge denne veien, som er vedtatt i Stortinget? Er det fordi statsråden holder dø-

ren på gløtt for at SV, som regjeringen samarbeider med, skal få gjennomslag og skrote denne veien?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [12:37:10]: Det var mer en generell betraktning rundt hvordan statusen er for prosjekter som er omtalt i NTP, men jeg kan også si litt mer om dette prosjektet. Det er Nye Veier som har ansvaret for å planlegge, bygge og drifte E39 fra Kristiansand til Ålgård, og selskapet er i gang med byggingen av ny E39 fra Kristiansand til Lyngdal. Første delstrekning mellom Mandal øst og Mandal by ble åpnet i desember 2021. Nå ønsker Nye Veier å komme i gang i Rogaland. Reguleringsplanen for E39 Bue–Ålgård er forventet vedtatt i mars eller april i år, og det foreligger lokalpolitiske vedtak om finansiering av ny firefeltsvei.

Trafikkberegningene viser at trafikkmengden i dimensjoneringsåret er et godt stykke over innslagspunktet på ÅDT 12 000, som er innslagspunktet for firefeltsvei i veinormalen. På resten av strekningen Lyngdal–Bue er planarbeidet i startfase, og det tas utgangspunkt i vedtatt kommunedelplan.

Gisle Meininger Saudland (FrP) [12:38:08]: Jeg er glad for at statsråden så til de grader skyter ned utspillet fra sin kollega fra Senterpartiet om at behovet for E39 ikke eksisterer. Likevel har jeg lyst på et oppfølgings-spørsmål. Statsråden er inne på tidslinjen for hva som skjer, men når regner statsråden med at hele strekningen mellom Kristiansand og Sandnes, altså ny firefelts E39 med skiltet hastighet på 110 km/t, vil stå ferdig?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [12:38:47]: Jeg tror ikke jeg tør å begi meg inn på noe eksakt gjetting av årstall og datoer for framdriften i prosjektene. Jeg konstaterer at prosjektene er inne i Nasjonal transportplan, jeg konstaterer at det pågår bygging og planlegging, og sånn sett er det vel godt håp om at man får god framdrift på helheten i prosjektet.

Presidenten: Etter ni spørsmålsrunder kan samferdselsministeren ta en velfortjent pause, for neste spørsmål stilles fra Guri Melby til helse- og omsorgsministeren.

Spørsmål 17

Guri Melby (V) [12:39:28]: «I et vedtak fra leder ved kvinneklinikken på Oslo universitetssykehus og leder for programmet for Nye Aker går det frem at ABC-enheten ved Ullevål sykehus ikke opprettholdes i Nye Aker sykehus. Dette er ikke i tråd med bestillingen til prosjektet Fødeavdelingen Aker. ABC-enheten er et unikt og populært tilbud for fødende, der jordmødrene rapporterer om høy trivsel.

Med en slik svekkelse av fødselsomsorgen, hva vil statsråden si til de rundt 1 000 kvinnene som hvert år søker seg til ABC-enheten i håp om å få føde i omgivelser som gir dem den tryggheten de trenger?»

Statsråd Ingvild Kjerkol [12:40:04]: Vi må hele tiden arbeide for at de fødende skal få en så god og trygg opplevelse av føde- og barseltilbudet som mulig. Det er helseforetakene som har ansvaret for en god og forsvarlig fødselsomsorg, og jeg vil derfor ikke kommentere organisatoriske forhold innad ved Oslo universitetssykehus, OUS.

ABC-enheten sto for 5,3 pst. av fødslene ved OUS i 2021, ifølge Helse Sør-Øst RHF. Det er friske kvinner med ukompliserte svangerskap som kan føde ved ABC-enheten, dersom de ønsker det. Kvinnen må flyttes til en av de andre fødeenhetene på Ullevål hvis det oppstår komplikasjoner under fødsel, eller det er behov for mer smertelindring enn det ABC-enheten tilbyr.

Ved Nye Oslo universitetssykehus planlegges det fødeseksjoner på Nye Aker og Nye Rikshospitalet. Et mål ved planleggingen av fødetilbudet i nye sykehusbygg er at alle fødende skal få et tilrettelagt tilbud ut fra egne ønsker og behov. Det innebærer jordmorstyrt fødselstilbud og mulighet for fysiologisk fødsel med minst mulig intervensjon. Fødselsforløpet skal støttes med de tiltak som er nødvendig og riktig, styrt av pasienten og det medisinske behovet, gjennom hele forløpet. Helsepersonell skal i større grad forflytte seg til den fødende. Det vil gi bedre kontinuitet i forløpet.

Fødeavdelingen ved Nye OUS vil fortsatt tilby et jordmorstyrt fødselstilbud til dem som ønsker det. Det vil være fødestuer og multifunksjonsrom for naturlige fødsler på Nye Aker. Fødestuene vil være utstyrt for å kunne gjennomføre nødvendige tiltak dersom det skulle bli nødvendig med epiduralbedøvelse eller andre tiltak.

I de planlagte multifunksjonsrommene vil kvinnene kunne tilbringe tiden før aktiv fødsel og barseltiden i sykehuset sammen med sin partner, noe mange også verdsetter ved ABC-tilbudet. Alle barselkvinner vil få enerom i Nye OUS.

Jeg innledet med å si at vi hele tiden arbeider med å gjøre fødselsomsorgen enda tryggere og bedre. Dagens ABC-tilbud ved Oslo universitetssykehus er rettet mot en liten andel av de fødende. Med nye sykehus og bedre fasiliteter er målet at alle fødende skal få tilgang til en fødsel som er tilpasset deres individuelle behov.

Guri Melby (V) [12:42:54]: Jeg tror alle deler målet om at alle fødende må få tilrettelagte tilbud, og disse multifunksjonsrommene statsråden viser til, kan helt sikkert dekke behovet for svært mange. Det jeg opplever at statsråden kanskje ikke helt tar inn over seg, er

den unike kompetansen en enhet som ABC-enheten har.

I en kronikk i Aftenposten i går var det fem overleger fra fødeavdelingen på Ullevål som pekte på at forskning viser at på en vanlig fødeavdeling ender det ofte opp med at det benyttes flere medisinske tiltak enn på en fysisk adskilt lavrisikoenhet. Det pekes også på at jordmødrene som jobber ved ABC, er spesialisert i å legge til rette for naturlige fødsler, mens ved vanlige fødeavdelinger har de kompetanse på mer kompliserte fødsler. Disse overlegene konkluderer med at for å oppnå de beste resultatene i fødselsomsorgen, er det behov for adskilte enheter og jordmødre som har forskjellig spesialkompetanse.

Hvordan mener statsråden at spesialkompetansen innenfor naturlige fødsler skal opprettholdes når ABC-tilbudet legges ned?

Statsråd Ingvild Kjerkol [12:43:57]: Vi har faglige retningslinjer for fødetilbudet, og så er det lokalt faglig skjønnsom, i det øyeblikket en kvinne kommer i aktiv fødsel, avgjør hva som er riktig å gi råd til kvinnen om med tanke på best mulig forløp og en god opplevelse for den fødende. Det å ha fleksibilitet i fødetilbudet er den beste måten å ivareta alle fødende kvinners individuelle behov på.

Erfaringene med denne enheten, ABC-klinikken, er med videre. Det er de faglige vurderingene som også er med og tilrettelegger for det framtidige fødetilbudet i Nye OUS. Det er en forutsetning og en forventning fra oss alle at den kompetansen er med inn når man lager fleksible løsninger som skal ivareta alle fødende kvinner, som er det ansvaret enhver fødeavdeling har.

Guri Melby (V) [12:44:59]: Statsråden snakker om fleksibilitet. I dag har vi fleksibilitet, i dag har kvinner i Oslo-området faktisk en valgfrihet. De kan velge ABC-enheten og den type oppfølging de får der.

Jeg greier ikke å se noe annet enn at i framtiden vil alle Oslos fødende kvinner inn på standardiserte fødeklinikker, og friske kvinner blir da oppmuntret til å dra hjem 24 timer etter fødsel. Dette er avgjørelser som går på tvers av forskning, brukerbehov og klinisk erfaring, som viser viktigheten av et differensiert fødetilbud for å ivareta fødekvinners psykiske og fysiske helse. Overleger ved dagens fødeavdeling på Ullevål uttaler at det ikke er mulig å begrunne disse kuttene ut fra et faglig ståsted, som jeg opplever at statsråden forsøker å gjøre, men at det dreier seg om en bevisst nedprioritering av kvinner og nyfødte i de nye sykehusplanene.

Hvordan mener statsråden at kravet om differensiert og tilpasset fødselsomsorg blir oppfylt når man faktisk fratrar kvinner en valgfrihet de har i dag?

Statsråd Ingvild Kjerkol [12:46:01]: Det er ikke riktig som representanten Melby sier, at kvinner skal presses inn i et standardisert fødetilbud. Det er stikk i strid med de faglige retningslinjene, så det synes jeg er viktig at blir med i protokollen. Det er rett og slett ikke riktig.

Det planlegges for et framtidig fødetilbud i Nye OUS som gir fleksibilitet for at man i større grad enn i dag kan ivareta den enkelte kvinnes valgfrihet under fødselsforløpet, gjennom multifunksjonsrom, fødestuer og også tilbud om et jordmorstyrt fødetilbud. Jeg kjenner meg rett og slett ikke igjen i den beskrivelsen som blir gitt, og det har Stortinget forsikret seg om gjennom behandlingen av St.meld. nr. 12 for 2008–2009, En gledelig begivenhet. Nå skal denne regjeringen levere en ny stortingsmelding for føde- og barseltilbudet, men de faglige retningslinjene er gjeldende, og i planene for Nye OUS skal det være fleksibilitet.

Spørsmål 18

Marie Sneve Martinussen (R) [12:47:11]: «ABC-enheten på Ullevål er et ettertraktet fødetilbud for naturlig fødsel og helhetlig svangerskaps-, fødsels- og barselomsorg. I de nye planene for OUS er ikke lenger ABC-enheten med. De siste ukene har det vært store protester mot denne nedleggelsen fordi kvinner som føder, har ulike behov, og ABC har kunnet gi trygghet og oppfølging som mange etterlyser.

Er statsråden enig i at ABC-enheten på Ullevål er et godt tilbud som må bevares?»

Statsråd Ingvild Kjerkol [12:47:44]: Dette svaret blir nok dessverre en gjentakelse av mitt svar på spørsmål 17 fra representanten Melby.

Det er helseforetakene som har ansvaret for en god og forsvarlig fødselsomsorg. ABC-enheten sto for 5,3 pst. av fødslene ved Oslo universitetssykehus, OUS, i 2021, ifølge Helse Sør-Øst RHF. Det er friske kvinner med ukompliserte svangerskap som kan føde ved denne enheten, om de ønsker det. Kvinnen må flyttes til en av de andre fødeenhetene på Ullevål hvis det oppstår komplikasjoner under fødsel, eller hvis det er behov for mer smertelindring enn det ABC-enheten tilbyr.

Ved Nye Oslo universitetssykehus planlegges det fødeseksjoner både på Nye Aker og Nye Rikshospitalet. Et mål ved planleggingen av fødetilbudet i nye sykehus er at alle fødende skal få et tilrettelagt tilbud ut fra egne ønsker og behov. Fødselsforløpet skal støttes med de tiltak som er nødvendig gjennom hele forløpet, og være styrt av pasienten og det medisinske behovet. Helsepersonell skal i større grad forflytte seg til den fødende. Det vil gi bedre kontinuitet i forløpet.

Fødeavdelingen ved Nye OUS vil fortsatt tilby et jordmorstyrt fødselstilbud til dem som ønsker det. Det vil være fødestuer og multifunksjonsrom for naturlige fødsler på Nye Aker. Fødestuene vil være utstyrt for å kunne gjennomføre nødvendige tiltak dersom det f.eks. skulle bli nødvendig med epiduralbedøvelse eller andre tiltak. I de planlagte multifunksjonsrommene vil kvinnene også kunne tilbringe tiden før aktiv fødsel og barseltiden i sykehuset sammen med sin partner. Alle barselkvinner vil få enerom i Nye OUS.

Dagens ABC-tilbud ved OUS er rettet mot 5 pst. av de fødende. Med nye sykehusbygg og bedre fasiliteter vil alle få tilgang til en fødsel som er tilpasset deres behov. Det er Oslo universitetssykehus som har ansvaret for ABC-enheten, og som må vurdere tilbudet.

Marie Sneve Martinussen (R) [12:49:58]: Du må gi de samme svarene fordi du får de samme spørsmålene, for dette er en sak som er viktig for veldig mange. Mange kvinner, både i Oslo og egentlig i hele landet, har reist seg i motstand mot det man mener er en for dårlig fødsels- og barselomsorg – mange av dem er også representert på galleriet her i dag. Flere partier kommer også til å ta opp dette med deg flere ganger i dag.

Derfor mener jeg også at svarene er litt for dårlige. Det er ikke en unnskyldning at det er friske kvinner, og det er heller ikke en unnskyldning at det er 5 pst. av de fødende kvinnene. Jeg vet veldig godt hva som skjer hvis man får behov for hjelp på et ABC-sykehus, siden jeg har født der selv. Det at kvinner ønsker dette tilbudet, at jordmødre søker seg til å jobbe der, for der får de jobbe med sitt fag og på en måte de mener at man skal jobbe med sitt fag på, bør i seg selv være et bevis på at dette er et tilbud som trengs. Det har fortsatt ikke statsråden svart på – om hun i det hele tatt mener at ABC-enheten på Ullevål er et godt tilbud som må bevares.

Presidenten: Presidenten vil for ordens skyld minne om at talen skal rettes til presidenten og ikke være i du- eller deg-form til statsråden.

Statsråd Ingvild Kjerkol (A) [12:51:04]: Jeg diskuterer når som helst, og gjerne med alle som sitter på galleriet og alle som er opptatt av et godt føde- og barseltilbud i Norge, for det skal vi ha. Alle kvinner i Norge har krav på et godt føde- og barseltilbud. Ved ABC-klinikken er det 5 pst. av de fødende kvinnene i et lokalsykehusområde som kan føde trygt der, og som velger det. I mitt svar til både denne representanten og den forrige har jeg sagt at det fortsatt skal være et jordmorstyrt fødselstilbud til dem som ønsker det ved Nye OUS. Det vil være fødestuer og multifunksjonsrom for naturlige fødsler på Nye Aker sykehus. Fødestuene vil være utstyrt for å kunne gjennomføre nødvendige tiltak der-

som det f.eks. blir nødvendig med andre tiltak enn det ABC-klinikken kan tilby i dag. Det mener jeg er en god og fleksibel framtid for fødende kvinner i Oslo.

Så er det OUS som må svare for hvilke vurderinger man gjør på kort sikt. Det framtidige fødetilbudet for kvinner i Oslo er lagt gjennom nye sykehusbygg.

Marie Sneve Martinussen (R) [12:52:16]: Det finnes jordmorstyrte enheter i alle de store byene i Norge, i Stavanger, i Bergen og i Trondheim. Det som er viktig, er at dette er enheter som er adskilte fra vanlige fødeavdelinger, og som har et eget personale, noe som er grunnleggende for at man skal kunne føle den helhetlige omsorgen gjennom både svangerskapsforløpet, hele fødselen og barseltiden. I Stavanger og Bergen bygges det nye sykehus, og der skal de jordmorstyrte enhetene planlegges videreført. Da lurer jeg på hvorfor dette er en løsning som er bra for Stavanger og Bergen, og hva som er årsaken til at en slik enhet ikke skal videreføres i Norges største by. Selv om det er 5 pst., er det mange kvinner det er snakk om. For meg er ikke betryggelsene fra helseministeren gode nok når jeg samtidig får høre fra både jordmødre, overleger og ikke minst fødende kvinner selv at man ønsker å beholde dette tilbudet slik det er i dag.

Statsråd Ingvild Kjerkol (A) [12:53:16]: Jeg synes det er prisverdig at man har engasjement for et avgrenset fødetilbud, som man åpenbart har personlige erfaringer med, og som man opplever er godt i hovedstaden. Men det er det lokalsykehuset som har ansvaret for sitt opptaksområde, som må prioritere hvordan de skal bruke ressursene. Og hvis man i Bergen og Stavanger mener at det er forsvarlig, med den tilgangen de har på jordmødre, å opprettholde egne enheter for det, er det et ansvar de tar lokalt, og som de også har lokalt, etter både lovens bokstav og de faglige forsvarlighetskriteriene. Når man vurderer det annerledes ved OUS, må OUS svare for det. Som statsråd må man sikre at alle har et godt fødetilbud gjennom gode rammer. Lokalt må man prioritere de ressursene man har, med tanke på at alle skal få et forsvarlig fødetilbud. Da er det OUS, som ser denne endringen som nødvendig, som må svare for det.

Spørsmål 19

Mímir Kristjánsson (R) [12:54:33]: «I retningslinjene for barselomsorg står det: «Sykehusoppholdets varighet tilpasses kvinnens og den nyfødtes behov. Vurderingen gjøres i samråd med kvinnen.» Likevel opererer sykehusene med liggetid etter en ukomplisert fødsel helt ned til seks til åtte timer og planlegger sengeplassene i nye sykehusbygg etter det.

Hvordan tenker statsråden man kan opprettholde føringene i retningslinjene dersom kapasiteten bygges ned slik at sengeplassene ikke finnes?»

Statsråd Ingvild Kjerkol [12:55:06]: Tidspunktet for utskrivning fra sykehus etter fødsel skal tilpasses kvinnens og det nyfødte barnets behov, og det skal besluttes i samråd med kvinnen, i tråd med Helsedirektoratets veileder, som representanten viser til. Dette er også forhold som må vektlegges når vi planlegger nye sykehus, og det framgår i oppdragsdokumentene til de regionale helseforetakene.

Representanten Kristjánsson viser til at i nye store sykehusbygg planlegger de for hjemreise allerede etter seks til åtte timer. Tilbakemeldingene fra helseregionene viser at retningslinjene for barselomsorgen er implementert i alle helseforetak. Det gjelder også anbefalingen om at utskrivning skal tilpasses kvinnens og det nyfødte barnets behov. Retningslinjene legges til grunn når helseforetakene skal dimensjonere nye sykehus etter faglige behov.

Ved enkelte helseforetak er det lagt opp til at fødende skal kunne reise hjem tidlig. Vurderingen av hvilke kvinner dette er aktuelt for, er individuell – og den skal være individuell – i tråd med de nasjonale retningslinjene for barselomsorgen. Tidlig hjemreise forutsetter også at det er et kommunalt tilbud fra helsestasjonen ved jordmor/helsesøster i den kommunen kvinnen bor i. Det er kommunenes ansvar.

Ingen skal reise hjem før familien er i stand til å ta vare på barnet hjemme. Dette er forhold som vektlegges når det planlegges nye sykehus, og det er min forventning som ansvarlig statsråd overfor dem som sitter med det lokale ansvaret for en faglig forsvarlig tjeneste.

Mimir Kristjánsson (R) [12:56:50]: Jeg tillater meg å bli litt konkret, og selvfølgelig dermed også litt personlig. I fjor sommer fikk jeg en datter. Det var min samboer som sto for fødselen, jeg gjorde ikke så mye for å bidra til det. Min datter ble født på Stavanger universitetssykehus.

Nå bygges det nytt sykehus i Stavanger, med færre sengeplasser på barselavdelingen enn det det gamle sykehuset har. Til tross for at Rogalands-regionen er en region i vekst, dimensjonerer man med et mindre fødetilbud enn det man har hatt tidligere. Det har man også sett tilsvarende eksempler på fra andre steder i landet. De ansatte ved Stavanger universitetssykehus, jordmødrene og sykepleierne, forteller at de opplever et press for å få ned liggetiden og at Stavanger må bli like flinke som i Bergen, der de i snitt får kvinnene raskere ut.

Mitt spørsmål til statsråden er hvordan hun kan forsvare at min datter, når hun en dag skal føde et barn i

Stavanger, vil ha et dårligere fødetilbud enn det var da hun selv ble født i fjor sommer.

Statsråd Ingvild Kjerkol (A) [12:57:53]: Det er en fristende tanke at jeg fortsatt skal være helseminister da, men jeg tror nok både jeg og representanten Kristjánsson anser det som lite sannsynlig. Men politikens ansvar må ha et evighetsperspektiv. Det ansvaret sykehuset i Stavanger har, ligger til grunn, at det skal være forsvarlig og en individuell vurdering for den enkelte kvinnen og den nyfødte, og at det også skal være en forsvarlig tjeneste i hjemkommunen til den fødende kvinnen. Det forutsetter jeg som statsråd at de følger opp lokalt i Stavanger.

Så er det en utvikling som er som følger: En del fødende kvinner, når de er ferdig med fødselen, ønsker å reise hjem tidligere. Det er noe som må være frivillig og forsvarlig, og ansvaret til sykehuset er å ha kapasitet for begge deler.

Mimir Kristjánsson (R) [12:58:56]: Statsråden forutsetter at ingen skal bli presset til å dra hjem for tidlig, og at det skal være plass til alle på sykehusene. Men de historiene som jeg og andre hører fra rundt omkring i landet, er fra kvinner som opplever at de har blitt sendt hjem før de skulle ønske, fra jordmødre og sykepleiere som opplever at de ikke har nok sengeplasser, ikke har nok hender på jobb og ikke har en stor nok dimensjonert barselavdeling. Jeg tror ingen ønsker å bli værende på sykehus noe lenger enn nødvendig, så det er veldig gledelig når kvinner kan reise hjem fort etter fødselen, men for veldig mange er ikke det virkeligheten. Spørsmålet er egentlig om statsråden vil foreta seg noe for å rette på de problemene som kvinner og ansatte ved sykehusene forteller om, eller om statsråden bare vil fortsette å forutsette at helseforetakene gjør alt som de skal.

Statsråd Ingvild Kjerkol [12:59:53]: Statsråden styrer helseforetakene gjennom oppdragsbrev og foretaksprotokoll, og dette er en av de tingene vi virkelig vektlegger. Denne regjeringen kommer til å legge fram en ny stortingsmelding for føde- og barseltilbudet. Den forrige ble lagt fram i 2009, og de fødende kvinnene i Norge i 2022 har endret seg når det gjelder både alder og hvor mange barn de får. Så det er på tide med en ny stortingsmelding. Men de faglige retningslinjene, som er avledet av den stortingsmeldingen, er faktisk gode også i dag, og de skal gjelde for alle fødende kvinner.

Når jeg er ferdig med den produktive alderen, men i mitt helseforetaksområde, Helse Nord-Trøndelag, føler man ikke press på å måtte reise hjem for tidlig. Så det er noen som får til dette.

Vi har et press og en yngre befolkning i storbyene, og der er utfordringen å dimensjonere riktigt, uten at no-

en, som følge av antallet senger, skal oppleve et press om å reise hjem for tidlig.

Spørsmål 20

Tobias Drevland Lund (R) [13:01:17]: «På helsenorge.no kan vi lese: «Du som har fått barn, bør få et hjemmebesøk av jordmor i løpet av de tre første døgnene etter hjemreise.» Tall fra 2020 viser at bare 40 pst. får hjemmebesøk av jordmor etter fødsel. Disse tallene har vært stabile over flere år.

Har regjeringen planlagt tiltak for å sikre at alle kvinner som har født får hjemmebesøk av jordmor?»

Statsråd Ingvild Kjerkol [13:01:46]: Regjeringens mål er at alle skal oppleve en god og trygg barselomsorg, uansett hvor de bor i landet. Hjemmebesøk til nyfødte barn etter fødsel er viktig, både for barnet og for familien. Hensikten med hjemmebesøket er å gi foreldrene individuell og nødvendig informasjon, støtte og veiledning ut fra behov og legge grunnlaget for videre oppfølging av barnet og samarbeid med familien.

I nasjonal faglig retningslinje for helsestasjons- og skolehelsetjenesten er det en sterk faglig anbefaling at tilbudet i helsestasjonstjenesten skal omfatte hjemmebesøk til nyfødte. Jeg ønsker at alle nybakte foreldre skal få mulighet til et hjemmebesøk dersom de ønsker det.

Vi har varslet i Hurdalsplattformen at vi vil styrke helsestasjons- og skolehelsetjenesten gjennom en opptrappingsplan. Svangerskaps- og barselomsorgen er en viktig del av denne tjenesten, og vi vil se på hvordan vi kan gjøre tilbudet så godt som mulig. I 2022 er det bevilget om lag 1,3 mrd. kr til helsestasjons- og skolehelsetjenesten.

Vi er opptatt av at flest mulig som ønsker det, skal få tilbud om hjemmebesøk av jordmor. Derfor har regjeringen øremerket 60 mill. kr av tilskuddet til styrking av helsestasjons- og skolehelsetjenesten til jordmødre. I tillegg er det avsatt 15 mill. kr til et nasjonalt kompetansesemiljø for helsestasjons- og skolehelsetjenesten.

Svein Harberg hadde her overtatt presidentplassen.

Tobias Drevland Lund (R) [13:03:21]: Jeg takker for svaret. I retningslinjene for barselomsorg står det: «Hjemreise forutsetter et organisert barseltilbud på hjemstedet og støtte fra kvinnens nettverk/partner.»

Likevel ser vi altså at tallene viser at bare 40 pst. får hjemmebesøk av jordmor etter fødsel, og det er ikke en underdrivelse å si at det er altfor dårlig. Mitt spørsmål til statsråden er derfor: Er helseforetakene i dialog med kommunene for å forsikre seg om at et organisert bar-

seltilbud på hjemstedet er på plass i regionen når de planlegger for svært kort barseltid på sykehuset?

Statsråd Ingvild Kjerkol [13:04:01]: Det skal enhver føde- og barselavdeling gjøre. Det skal være nær kontakt med kommunehelsetjenesten. Fødsels- og barselomsorgen er en kjede. Man starter med svangerskapsoppfølging hos enten jordmor eller fastlege gjennom svangerskapet. Det er for å si hvilket fødetilbud som er det riktige for den fødende kvinnen. For barseltiden handler det vel så mye om hva slags tilbud som er på plass i kommunen med tanke på hvor tidlig det er riktig at kvinnen reiser hjem med den nyfødte babyen.

Vi har en utfordring, og den har utviklet seg over år: Vi har jordmormangel. Denne regjeringen har satt ned en helsepersonellkommisjon som skal se på hvordan vi utdanner, rekrutter og beholder fagfolk, og den skal også se på dette med delte stillinger mellom helseforetak og kommunehelsetjenesten. Føde- og barselomsorgen er et eksempel på en sann type kjede av tjenester som må henge sammen.

Tobias Drevland Lund (R) [13:05:08]: Nå er hjemmebesøk av jordmor bare en anbefaling i retningslinjene, men aksjonsgruppen Barseloppøret mener dette skal være en pasientrettighet. Mitt spørsmål til statsråden er derfor: Er statsråden enig i at hjemmebesøk av jordmor bør være en pasientrettighet, når vi ser at tilbudet svikter for så mange?

Statsråd Ingvild Kjerkol [13:05:30]: Det har ikke regjeringen og statsråden vurdert. Vi skal legge fram en ny stortingsmelding for føde- og barseltilbudet. Der er det naturlig at vi da vurderer den type nye rettighetsfestinger, hvis det er aktuelt. Det som uansett er en utfordring, er tilgangen vår på jordmødre, hvordan jordmødrene jobber, hvor mange jordmødre vi har på føde- og barselavdelingene, og hvor mange av dem som jobber i kommunehelsetjenesten.

Spørsmål 21

Sofie Marhaug (R) [13:06:20]: «Over hele landet har jordmødre i flere år varslet om at bemanningen er kuttet så hardt at de mener tjenestene de gir, ikke er forsvarlige. I min hjemby Bergen ser vi nå en dobling av klagesaker om graviditet og fødsel.

Er statsråden bekymret for denne utviklingen?»

Statsråd Ingvild Kjerkol [13:06:44]: Vi skal ha en trygg fødsels- og barselomsorg, både i sykehusene og i kommunene, over hele landet. Det er det viktig å slå fast. Samtidig vet vi at det mange steder oppleves utfordrende å sikre tilstrekkelig tilgang på jordmødre og

annet helsepersonell ved de fødeavdelingene vi har, og i kommunene.

I spesialisthelsetjenesten er det helseforetakene som har ansvar for å sikre en god og faglig fødselsomsorg, og det jobbes kontinuerlig med å sikre tilstrekkelig kvalifisert personell som kan ivareta ansvaret for de fødende. Det er stort behov for jordmødre i helsetjenesten, både ved sykehusene og i kommunene. Landets fødeavdelinger skal ivareta døgkontinuerlig drift, og periodevis kan arbeids- og driftssituasjonen være svært utfordrende.

I Hurdalsplattformen har vi varslet at vi vil iverksette flere initiativ for å sikre en god og trygg fødsels- og barselomsorg over hele landet. Vi skal bl.a. sette i gang et arbeid om det helhetlige føde- og barseltilbudet. Dette arbeidet vil bl.a. omfatte bemanning, følgetjeneste, heltidsstillinger og finansieringsmodell for fødeavdelinger. Videre styrker vi utdanningskapasiteten bl.a. for spesialsykepleiere, da jordmødre, og vi er opptatt av å finne fram til tiltak som kan bidra til å utdanne, rekruttere og beholde kvalifisert personell i helse- og omsorgstjenesten i hele landet, både på kort og lang sikt.

Jeg ser alvorlig på en situasjon med et økende antall klagesaker om graviditet og fødsel og en opplevd stram bemanningssituasjon. Det understreker behovet for en helhetlig innsats innenfor føde- og barselområdet – et arbeid som regjeringen er i gang med på flere områder, og som også er bakgrunnen for de forpliktende formuleringene i Hurdalsplattformen.

Sofie Marhaug (R) [13:08:50]: Jeg takker statsråden for svaret. Jeg vil minne om at dette ikke er en ny situasjon. Allerede i 2016 var ansatte ved kvinneklinikken i Bergen ute og advarte mot lav bemanning i helgene, og i 2019, altså før pandemien slo ut, slo de alarm om dårlig bemanning. Jeg skal ikke legge det ansvaret fullt og helt på den sittende statsråden, men det var jo likevel Arbeiderpartiet som i sin tid innførte helseforetaksmodellen. Mitt oppfølgings spørsmål til helseministeren er hva hun tenker om sitt ansvar når helseforetakene ikke evner å ta tak i situasjonen og sikre et føde- og barseltilbud som fagmiljøene kan stå inne for.

Statsråd Ingvild Kjerkol [13:09:52]: Jeg synes det er raust av representanten å ikke gi meg det hele og fulle ansvaret, siden jeg har vært statsråd i fire måneder. Men vi har satt i gang en rekke initiativ for å sikre en trygg fødsels- og barselomsorg over hele landet. Jeg deler de bekymringene som representanten beskriver, og har også jobbet fra Stortingets talerstol for å skynde på et arbeid og en utvikling hvor vi har sett at bl.a. jordmormangelen har økt. Vi har satt i gang et arbeid med et helhetlig føde- og barseltilbud, og der ser vi bl.a. på bemanning, følgetjeneste, heltidsstillinger og finansier-

ingsmodell, og det er vel det siste som kanskje er svaret på representantens kritikk av helseforetaksmodellen. Vi må se på hvordan vi finansierer beredskapsfunksjonene i sykehusene. Der er akuttjenestene og føde- og barseltilbudet en tjeneste som må være der hele tiden, og derfor ser vi særlig på hvordan den finansieres.

Sofie Marhaug (R) [13:10:58]: Jeg takker for det svaret også. I tillegg til de tiltakene regjeringen nå skal se på for å rekruttere flere jordmødre, er jeg interessert i å høre hva regjeringen har tenkt å gjøre for å beholde de jordmødrene vi tross alt har. For uavhengig av hvordan vi skal rekruttere jordmødre i framtiden, er det et faktum at en rekke jordmødre har forsvunnet fra fødeavdelingene rundt omkring i landet fordi arbeidsforholdene i dag er for dårlige. Derfor ønsker jeg et enda tydeligere svar fra helseministeren på hva denne regjeringen skal gjøre for å beholde de jordmødrene som er i en presset arbeidssituasjon i dag.

Statsråd Ingvild Kjerkol [13:11:52]: Det er flere ting som må gjøres for å sikre at våre dyktige fagfolk ikke forlater tjenesten. Det ene er en økt grunnfinansiering. Der styrket vi sykehusene i det tilleggsbrevet som regjeringen Støre la fram til Solberg-regjeringens budsjettforslag. Det gir en sterkere grunnfinansiering og en anledning for disse jordmødrene til å bli avlastet gjennom flere kollegaer.

Men vi må også utdanne flere jordmødre, og her er det et dilemma som jeg ønsker å invitere representanten også til å reflektere litt over. Når vi skal ha flere utdanningsstillinger for jordmødre, er det de erfarne kollegaene som er på jobb fra før, som også må gjøre den jobben. Så vi må over en pukkel nå for å få opp antall jordmødre. Dessverre har vi ikke en reservebenk vi bare kan kalle inn for å gjøre den jobben, så vi står overfor krevende utfordringer, men vi skal klare å løse dem i lag.

Presidenten: Neste spørsmål er fra representanten Seher Aydar til helse- og omsorgsminister Ingvild Kjerkol, og spørsmålet blir tatt opp av Bjørnar Moxnes.

Spørsmål 22

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Seher Aydar til helse- og omsorgsministeren, vil bli tatt opp av representanten Bjørnar Moxnes.

Bjørnar Moxnes (R) [13:13:09]: «Fødeavdelingen i Kristiansund skulle gjenåpnes 1. desember 2021, men den er fortsatt stengt. Det skapte håp da det ble bevilget 25 millioner til rekrutteringstiltak i statsbudsjettet – det ville gjøre det lettere å rekruttere. I oppdragsdokumentet til Helse Midt-Norge – som er statsrådets styrings-

verktøy – er ikke gjenåpning av fødeavdelingen spesielt nevnt.

Når blir fødeavdelingen gjenåpnet, og hva konkret gjør statsråden for å sikre en snarlig gjenåpning?»

Statsråd Ingvild Kjerkol [13:13:40]: Det har over tid vært utfordringer med å sikre tilstrekkelig bemanning ved fødetilbudet i Nordmøre og Romsdal. Fødetilbudet i Kristiansund har vært midlertidig stengt siden februar i fjor, og fødsler i området er samlet ved sykehuset i Molde.

Helse Møre og Romsdal HF jobber med å kunne gjenåpne tilbudet i Kristiansund, slik det er forutsatt i flere stortingsvedtak, og som vi har formidlet til Helse Midt-Norge gjennom foretaksmøter.

Styringen av spesialisthelsetjenesten skjer gjennom foretaksmøter og årlige oppdragsdokument. På foretaksmøtet 10. januar ble situasjonen i Nordmøre og Romsdal igjen tatt opp. Jeg viste til Hurdalsplattformen, der regjeringen har sagt at vi vil sikre gjenåpning av fødeavdelingen i Kristiansund så snart det kan gjøres på en forsvarlig måte. Regjeringen har prioritert 25 mill. kr til rekrutterings- og kompetansetiltak på Nordmøre og i Romsdal.

Det er viktig for meg å si at det er lagt ned et betydelig arbeid for å kunne gjenåpne et faglig forsvarlig fødetilbud i Kristiansund. Helseforetaket har arbeidet aktivt med å rekruttere personell, de har satsset på videreutdanning av jordmødre og har gjennomført en rekrutteringskampanje. I januar i år ble det åpnet en jordmorstyrt barselavdeling i Kristiansund, som et første steg på veien mot gjenåpning av fødetilbudet.

Samtidig må vi erkjenne at rekruttering av relevante fagfolk er en særlig utfordring. Det må løses på en måte som sikrer både forsvarlige tjenester og stabilitet i tilbudet. Fortsatt mangler helseforetaket nok spesialiserte fagfolk til å kunne sette en dato for gjenåpning av fødeavdelingen i Kristiansund.

Det pågående arbeidet følges opp på vanlig måte gjennom styringsdialogen jeg har med Helse Midt-Norge. Det er i alles interesse at tilbudet kan gjenåpnes som forutsatt. Samtidig er både rekrutteringssituasjonen og driftssituasjonen ganske utfordrende.

Bjørnar Moxnes (R) [13:15:58]: Jeg vil følge opp på rekruttering. De er nesten i mål, men de mangler én gynekolog. Vi har hørt fra Bunadsgeriljaen at det har vært svakheter med rekrutteringsarbeidet. For eksempel ble en avgjørende gynekologstilling i 2022 utlyst som vikariat, selv om behovet åpenbart er fast. Etter den påpekingen ble dette endret på.

Vi lurte på hva statsråden gjør for å forsikre seg om at Helse Møre og Romsdal gjør sitt ytterste for å få løst

oppdraget de er blitt pålagt av Stortinget, og som også framkommer av regjeringsplattformen.

Statsråd Ingvild Kjerkol [13:16:40]: Statsråden har en styringsdialog med Helse Midt-Norge om dette. Det er en av de utfordringene i spesialisthelsetjenesten som er særlig omtalt i regjeringsplattformen, hvor de også gjennom oppdragsbrevet har fått en rekrutterings- og kompetansepakke med en økonomisk bevilgning til formålet. Så det er helt naturlig at statsråden følger dette tett, og det gjør jeg.

Bjørnar Moxnes (R) [13:17:12]: Situasjonen er at både Stortinget og regjeringen har slått fast at her skal det åpnes en fødeavdeling, og det er også bevilget midler, 25 mill. kr, for å sikre at det skjer. Så skjer det likevel ikke ennå.

Regjeringen har et arbeid i gang for å se på endringer i helseforetakene, nettopp for å sikre at vi får mer politisk og demokratisk styring av helsevesenet. Hvilke verktøy tenker statsråden at hun har til rådighet per dags dato, når ikke politiske vedtak blir fulgt opp innen den tid det er vedtatt og tenkt?

Statsråd Ingvild Kjerkol [13:17:57]: Jeg skulle ønske jeg hadde langt mer omfattende verktøy rett og slett for å få tilgang på helsepersonell, for forutsetningen for å ha et forsvarlig fødetilbud både i Kristiansund og ved alle andre fødeavdelinger i landet er nok fagfolk. Fagfolkene er hele tjenesten. Uten kompetente fagfolk vil vi ikke kunne oppfylle kravet om et faglig forsvarlig fødetilbud.

Det som er en statsråds oppgave, er å stille rammer til rådighet for å kunne få til nettopp det, men ansvaret for at man har et faglig forsvarlig tilbud, ligger lokalt, og det må ligge lokalt. Vi mangler jordmødre, vi mangler også gynekologer, og tilgangen på den typen kompetanse – også anestesi ved keisersnitt og bedøvelse – må være på plass. Det jobber vi med langs flere spor.

Spørsmål 23

Geir Jørgensen (R) [13:19:13]: «Siden 2010 har kvinner som bor i kommuner med mer enn 90 minutt-er reisevei fra sykehuset hatt krav på følgetjeneste på vei til fødsel. En gjennomgang VG gjorde i 2019 avdekket at veldig mange kommuner ikke hadde dette. I mitt fylke, Nordland manglet 16 kommuner denne tjenesten.

Hva vil regjeringen gjøre for å sikre en trygg fødsel også for kvinner som bor langt fra sykehuset?»

Statsråd Ingvild Kjerkol [13:19:45]: Følgetjenesten er viktig for tryggheten til gravide med lang reisevei. De

regionale helseforetakene har ansvaret for følgetjenesten for gravide. Helsedirektoratets veileder for fødselsomsorgen legger til grunn at det er behov for følgetjeneste der det er halvannen times reisevei til fødestedet, altså 90 minutter.

Noen steder har det manglet følgetjeneste, som representanten påpeker. Det er ikke godt nok. Det engasjerte meg i opposisjon, i denne sal, og vi fikk da presset forrige regjering til å ta grep. Helseregionene fikk derfor i oppdrag å kartlegge følgetjenesten. Kartleggingen viste at helseforetakene i all hovedsak har fått på plass følgetjeneste. Det ble fulgt opp med et nytt oppdrag, med klar beskjed om å få det på plass alle steder.

Vi skal ha en trygg fødsels- og barselomsorg i hele landet. Noen steder opplever arbeidsgivere at det er utfordrende å rekruttere tilstrekkelig fagfolk, både til kommunene og til fødeavdelingene på sykehus. En god følgetjeneste forutsetter at vi har tilstrekkelig antall jordmødre. På bakgrunn av bl.a. dette setter regjeringen i verk flere initiativ for å sikre god oppfølging av gravide og en trygg fødsels- og barselomsorg over hele landet.

For 2022 er det bevilget 64 mill. kr til 200 nye utdanningsstillinger for spesialsykepleiere i sykehusene, herunder også for jordmorutdanningen. Opptakskapasiteten til sykepleierutdanningene skal økes tilsvarende 500 studieplasser fra og med høsten 2022. Utdanningsinstitusjonene skal så langt som mulig bl.a. prioritere videreutdanning for jordmødre. Samlet vil dette gi et godt grunnlag for å øke tilgangen på viktige spesialsykepleiergrupper, også jordmødre. For å styrke jordmørkompetansen i kommunene er 60 mill. kr av tilskuddet til helsestasjons- og skolehelsetjenesten øremerket jordmødre.

Følgetjenesten er viktig for tryggheten til gravide. Vi må hele tiden arbeide for at fødende skal få en så god og trygg opplevelse av fødsels- og barseltilbudet som mulig. I Hurdalsplattformen har vi varslet at vi setter i gang et arbeid om det helhetlige føde- og barseltilbudet. Det vil omfatte bemanning, heltidsstillinger og ny finansieringsmodell – og selvfølgelig også følgetjenesten.

Geir Jørgensen (R) [13:22:25]: Kvinner i nord har jo ikke noen langsommere livmor enn andre kvinner, eller at de kan holde igjen, men når en ser på det totale tilbudet i nord, skulle man tro at det var sånn.

Vi har en praksis med sommerstengte fødeavdelinger i Narvik, i Harstad, i Brønnøysund og flere andre steder, og de som sokner til disse stedene, har allerede fra før av en lang reisevei. Hva vil regjeringen gjøre for at det skal være like trygt å føde hele året, også i nord?

Statsråd Ingvild Kjerkol [13:23:04]: Det skal være like trygt å føde hele året, men fagfolkene må også få mulighet til å avvikle ferie, og for at det skal skje uten at

det blir svikt i tilbudet, må vi ha flere fagfolk. Jordmødrene må ha flere kollegaer, gynekologene må ha flere kollegaer, anestesisykepleierne og anestesilegene må ha flere kollegaer.

Jeg synes det er prisverdig av representanten å engasjere seg i sitt eget hjemfylke, for Nordland er det fylket i landet vårt hvor kvinnene har lengst reisevei til fødeavdelinger. På yttersiden på Helgeland er det langt til fødeavdelinger. Da må det være en god følgetjeneste, og der har man også løsninger som at kvinner kommer tidligere til sykehuset, for å unngå kritiske situasjoner. I Øst-Finnmark, som er nummer to på statistikken, har de også lang reisevei. Så landet er ulikt.

Geir Jørgensen (R) [13:24:12]: Det er prisverdig å høre at man vil rekruttere flere fagfolk og styrke utdanningen, og det skal vi i Rødt følge med på. Men det hjelper jo ikke, for det har også å gjøre med antallet institusjoner vi har, og antallet fødeinstitusjoner her i landet er redusert fra rundt 160 til dagens 45 på noen tiår. Så da blir spørsmålet: Kan statsråden garantere at ikke flere fødeavdelinger blir stengt på hennes vakt?

Statsråd Ingvild Kjerkol [13:24:43]: Denne regjeringen har ingen planer om å stenge eller legge ned noen fødeavdelinger. Vi har noen områder i Norge hvor det pågår strukturprosesser for det framtidige sykehusilbudet. Det er på Helgeland, som jeg nevnte, det er i Innlandet, og det er her i Oslo. Vi har ingen planer om å gjøre endringer i struktur, men det som er viktig, er jo hvor mye fagfolk vi har tilgang på. Det er fagfolkene som avgjør hvor trygt og forsvarlig et fødetilbud er. En må ha kompetente folk på jobb når den fødende kvinnen skal gjennom fødselen og oppleve å få en familieforøkelse. Så vi fokuserer på både hvordan disse tjenestene er finansiert, og hvordan vi sikrer nok fagfolk.

Spørsmål 24

Hege Bae Nyholt (R) [13:25:51]: «I Norge ser vi en markant økning av depresjoner i tilknytning til graviditet og fødsel. Flere forskere peker på nedbyggingen av fødetilbudet og kortere barselid som årsak.

Er statsråden bekymret for utviklingen?»

Statsråd Ingvild Kjerkol (A) [13:26:07]: Pandemien har vært tøff for mange vordende og nybakte foreldre. En fersk studie viser at mange mødre opplevde at pandemien påvirket deres psykiske helse i stor eller veldig stor grad. Det kan være flere årsaker til dette, men uansett gir utviklingen grunn til bekymring.

Over halvparten av dem som hadde psykiske helseplager, sier at de ikke fikk tilstrekkelig oppfølging og hjelp

etter fødselen. Mindre tilgjengelige tilbud, sosial isolasjon og bekymringer for om partner får være med på viktige milepæler, kan ha bidratt til den typen opplevelser.

Kortere liggetid er også trukket fram som mulig årsak til fødselsdepresjoner. Jeg vil understreke at hvor lenge kvinner og deres nyfødte barn skal ligge på sykehus, skal tilpasses kvinnens og det nyfødte barnets behov og besluttes i samråd med kvinnen. Tidlig utskrivning forutsetter et godt kommunalt tilbud fra helsestasjonen ved jordmor eller helsesykepleier.

God oppfølging før, under og etter fødsel er viktig for å forebygge svangerskaps og barseldepresjon. Regjeringen vil ta flere grep for å sikre en trygg og god fødsels og barselomsorg over hele landet. Derfor har vi varslet at vi skal sette i gang et arbeid om det helhetlige føde og barseltilbudet. Det skal bl.a. omfatte bemanning, følgetjeneste, heltidsstillinger og ny finansieringsmodell.

Vi har også varslet at vi skal samarbeide med kommunene om en konkret opptrappingsplan som skal styrke helsestasjonene og skolehelsetjenesten. Den nye opptrappingsplanen vi er i gang med for psykisk helse, skal dekke både kommunale tjenester og kvalitet og kapasitet i spesialisthelsetjenesten.

Vi har nå fjernet de aller fleste av tiltakene mot pandemien. Jeg tror og håper at det vil bety litt færre bekymringer knyttet til svangerskap, fødsel og barselid for dem som venter barn. Vi må likevel ha stor oppmerksomhet på dette temaet, sånn at vi kan forebygge bedre, fange opp flere og hjelpe dem som trenger det.

Hege Bae Nyholt (R) [13:28:25]: Statsråden og undertegnede har nok lest samme studie, og det er jo bra, for da snakker vi om det samme. Det som ikke er bra, er det som blir slått fast i studien. En rekke jordmødre har også slått alarm om at koronarestriksjonene satte både dem, fødende og følgespersoner i en uholdbar situasjon – det er begrepet som ble brukt.

Jeg tror vi alle også har hørt hjerteskjærende personlige historier om fedre som har tryglet om å få bli med inn, og mødre som har vært redde for å gå inn døren alene. At pandemien har gjort noe med de fødendes situasjon og tiden etterpå, er det ingen tvil om.

Statsråden var inne på det, men jeg vil likevel spørre om statsråden har tanker om man bør gjøre noe annerledes for å trygge fødselsomsorgen om pandemien skulle blusse opp igjen.

Statsråd Ingvild Kjerkol [13:29:17]: Vi har lært veldig mye gjennom disse to årene. Nå har jeg vært helseminister i fire måneder, men en av tingene som er lagt på plass på min vakt, er forsikringen om at partneren skal være med på fødselen uansett om det er smitte eller ikke. Der har alle landets fødeavdelinger gjort en

jobb, så forhåpentligvis er det en bekymring som er ute av verden.

Vi er bevisst de folkehelseutfordringene som fødende og barselkvinner reflekterer gjennom denne konkrete studien. Man har vært mer engstelig, man har flere symptomer på depresjon, og derfor ser vi på flere brede folkehelseiltak samtidig som vi har satt i gang et arbeid for det helhetlige føde- og barseltilbudet, som innebærer flere elementer. Her må vi gjøre flere ting samtidig. Vi har også en opptrappingsplan for psykisk helse, som vil være én av flere ting.

Hege Bae Nyholt (R) [13:30:18]: Jeg takker for svaret. På lik linje med statsråden – jeg har vært stortingsrepresentant i bare fire måneder. Før det har jeg jobbet lenge i barnehage. Fra det feltet kjenner jeg til at man innimellom avdekker fødselsdepresjon i førstegangssamtalene med ettåringsforeldrene, da som regel hos mor, men også noen ganger hos far.

I mange tilfeller – dette gjelder jo også før pandemien – har ikke foresatte selv vært klar over at de har vært i den situasjonen, og noen får aha-opplevelser underveis i samtalen. Det er med andre ord store mørketall, lite kunnskap og ganske lav bevissthet om temaet. Jeg vil også tro det er ganske tabubelagt.

Hva tenker statsråden må gjøres for at flere fødselsdepresjoner skal avdekkes, og at de som har det, skal få hjelp?

Statsråd Ingvild Kjerkol [13:31:09]: Vi må nok gjøre flere ting. Én ting er hvordan vi i større grad jobber for at man skal være i stand til å ivareta sin egen psykiske helse og lære seg å leve med signaler om at den ikke er god, og da oppsøke hjelp. Brede folkehelseiltak knyttet til å avstigmatisere psykiske helseutfordringer er viktig. Det må også være hjelpetilbud som har kompetanse til å hjelpe når utfordringene blir så store at de begrenser livet til den enkelte.

Her jobber som sagt regjeringen etter flere spor. Vi skal ha en ny folkehelsemelding, som vi legger fram for Stortinget neste vår. Der vil også psykisk helse være viktig. Vi jobber med å utvikle kompetansen både på helsestasjonen og i føde- og barseltilbudet, og vi jobber med hele kjeden av føde- og barselomsorgen.

Spørsmål 25

Marian Hussein (SV) [13:32:25]: «Ved bygging av nye føde- og barselavdelinger planlegger Helse Sør-Øst å legge ned den jordmorstyrte fødeenheten også kjent som ABC-avdelingen. Videre planlegger helseforetaket redusert kapasitet i barselavdelingen fordi det i plane-

ne er beregnet at nybakte mødre skal reise hjem i løpet av det første døgnet.

Vil statsråden tillate Helse Sør-Øst å forverre føde- og barseltilbudet på denne måten?»

Statsråd Ingvild Kjerkol [13:33:05]: Det blir en gjentakelse av mine tidligere svar på spørsmål om ABC-enheten ved Oslo universitetssykehus. Det er helseforetakene som har ansvaret for en god og forsvarlig fødselsomsorg. Jeg vil ikke kommentere organisatoriske forhold innad i OUS fra denne talerstolen.

Det framgår av mine tidligere svar at Oslo universitetssykehus fortsatt planlegger å gi fødekvinne et jordmorstyrt fødselstilbud og mulighet for fysiologisk fødsel med minst mulig intervensjon. Alle kvinner skal få et tilpasset tilbud. I Nye OUS planlegges det fødeseksjoner på Nye Aker og Nye Rikshospitalet. Et mål ved planleggingen av fødetilbudet i nye sykehusbygg er at alle fødende skal få et tilrettelagt tilbud ut fra egne ønsker og behov. Fødselsforløpet skal støttes med de tiltak som er nødvendig i hele forløpet, og være styrt av pasienten og det medisinske behovet. Helsepersonell skal i større grad forflytte seg til den fødende. Det vil gi bedre kontinuitet i forløpet.

Det vil være fødestuer og multifunksjonsrom for naturlige fødsler på Nye Aker. Fødestuene vil være utstyrt for å kunne gjennomføre nødvendige tiltak om det skulle bli nødvendig med epiduralbedøvelse eller andre tiltak. I de planlagte multifunksjonsrommene vil kvinnene også kunne tilbringe tiden før aktiv fødsel og barseltiden i sykehuset sammen med sin partner, noe veldig mange verdsetter ved ABC-tilbudet. Alle barselkvinner vil få enerom i Nye OUS.

Når det gjelder utskriving fra sykehus etter fødsel, skal det tilpasses kvinnens og det nyfødte barnets behov. Det skal besluttes i samråd med kvinnen, i tråd med Helsedirektoratets veileder. Vurderingen av hvilke kvinner dette er aktuelt for, vil derfor være individuelt og forutsetter oppbygging av et kommunalt tilbud fra helsestasjon ved jordmor og helsesøster i den kommunen kvinnen bor.

Det skal være trygt å føde. Med nye sykehusbygg og bedre fasiliteter vil alle få tilgang til en fødsel som er tilpasset deres behov. Det er Oslo universitetssykehus som har ansvar for ABC-enheten, og som vurderer tilbudet og står ansvarlig for den faglige forsvarligheten.

Marian Hussein (SV) [13:35:43]: Erfaringene fra sykehuset på Kalnes har vist at målet om differensiert tilbud ikke ble fulgt opp da de slo sammen den jordmorstyrte enheten med den medisinske avdelingen. I sine svar tidligere har statsråden stadig gjentatt behovet for fagfolk. Nedleggelsen av den jordmorstyrte avdelingen på Kalnes kan ha ført til jordmorkrisen sykehuset opp-

lever nå. Hvorfor vil ikke statsråden pålegge helseforetaket å lytte til fødende kvinner i Oslo-regionen og til fagfolkene som stadig sier ifra? Hvorfor forverre føde- og barselomsorgen i den situasjonen vi står i nå?

Statsråd Ingvild Kjerkol [13:36:33]: Vi lytter til fagfolkene. Er det én ting særlig Jordmorforbundet har vært spesielt tydelig på, er det at utdanningskapasiteten må opp. De har også vært tilsvarende tydelige på at vi må se på finansieringen av fødetilbudet. De har også vært tydelige på at det er behov for å se mer helhetlig og sammenhengende på føde- og barseltilbudet. Det er en tjeneste som gis i en kjede – først i kommunen, under svangerskapet, så på et fødetilbud hos spesialisthelsetjenesten, og etterpå følges man opp av helsestasjon, jordmor eller fastlegen ved behov. Alt dette har vi tatt veldig på alvor. Det er klare formuleringer i Hurdalsplattformen, og vi har en rekke initiativ for å bedre føde- og barseltilbudet i årene som kommer.

Marian Hussein (SV) [13:37:33]: Planene til Ullevål sykehus har ikke bare bekymret fødende kvinner i dag, morgendagens fødende kvinner og jordmødrene, de bekymrer også Oslo kommune, som i sitt svar til OUS sine planer skrev:

«Oslo kommune er bekymret over det sterke fokuset på tidlig utskriving for fødende i nasjonale føringer. Dette kan spesielt utfordre individuelle behov og ut i fra dette likeverdige tilbud. Denne bekymringen deles av mange fagfolk» – og av under tegnede.

Vi er kjent med hva som står i Hurdalsplattformen, men de planene Helse Sør-Øst nå legger for Nye Aker sykehus, bekymrer meg også med tanke på at framtidens kapasitetsøkning eller forbedring av tilbudet ikke blir mulig med de arealplanleggingene Nye Aker sykehus legger opp til nå, når man planlegger for en enda mindre fødeavdeling (presidenten klubber) enn det andre sykehus (presidenten klubber igjen) har.

Presidenten: Tiden er ute.

Statsråd Ingvild Kjerkol [13:38:41]: Jeg vet ikke om jeg oppfattet et spørsmål fra representanten, men når det gjelder utskriving fra sykehus etter fødsel, skal dette tilpasses kvinnens og det nyfødte barnets behov, og det skal besluttes i samråd med kvinnen, i tråd med Helsedirektoratets veileder. Det er sånn forsvarligheten sikres, gjennom faglige retningslinjer. Vurderingen av hvilke kvinner det er aktuelt for, er individuell og forutsetter også at man har et kommunalt tilbud fra helsestasjon eller jordmor for å ivareta barselkvinner i dagene etter fødsel.

Spørsmål 26

Bård Hoksrud (FrP) [13:39:42]: «Swedish Match fikk avslag fra Helsedirektoratet på sin søknad om godkjenning av tobakksfri snus med nikotin.

Om vi skal følge samme logikken som i dette avslaget – mener helseministeren da at vi skal tilføre sukker i sukkerfri brus, eller er helseministeren enig i at det er en helseeffekt av at folk bruker tobakksfri snus?»

Statsråd Ingvild Kjerkol [13:40:02]: Fra 1989 og fram til i fjor hadde Norge et forbud mot nye tobakks- og nikotinprodukter, herunder tobakksfri nikotinsnus. Fra 1. juli 2021 ble dette forbudet erstattet av en godkjenningsordning. Det betyr at det er forbudt å importere eller selge nye tobakks- eller nikotinprodukter i Norge som ikke er godkjent av Helsedirektoratet.

Når Helsedirektoratet behandler søknader, skal de legge særlig vekt på om det aktuelle produktet kan virke tiltrekkende på barn og unge eller bidra til oppstart eller normalisering av tobakksbruk.

Jeg ser at det kan virke noe ulogisk at nikotinsnus uten tobakk ikke automatisk kan selges i Norge, etter som det er lov å selge alminnelig tobakkssnus. Selve formålet med godkjenningsordningen er å begrense helseskader og avhengighet som bruk av tobakksvarer og nikotinprodukter medfører. Særlig er det viktig å beskytte barn og unge mot nye produkttyper. En følge av dette kan bli at nye produkter som potensielt er mindre helseskadelige enn produkter som er lovlige i dag, likevel ikke kan omsettes i Norge.

Helsedirektoratet har behandlet flere søknader om godkjenning av tobakksfri nikotinsnus. Når det gjelder den konkrete saken som representanten Hoksrud viser til, ble den avslått av Helsedirektoratet med henvisning til produktets helserisiko og potensielle appell hos unge. Swedish Match har klaget på vedtaket, og klagesaken er til behandling. Det er ikke naturlig at en statsråd kommenterer denne enkeltsaken ytterligere før klagen er ferdigbehandlet.

Bård Hoksrud (FrP) [13:42:01]: For det første: På bildet bak presidenten ser man at det brukes tobakk, og det er synlig, i hvert fall i denne salen.

Jeg registrerer at statsråden viser til Helsedirektoratet, som sier at det kan være usikkerhet med hensyn til hvilken effekt det har, men man har likevel valgt å avslå søknaden. Det store spørsmålet er da: Hvorfor åpnet norske helsemyndigheter for at aktører kunne søke om godkjenning for nye nikotinprodukter, når det første Helsedirektoratet gjør, er å gi avslag?

Vi har et mål om et tobakksfritt Norge om ikke veldig mange år, men vi har altså et system som gjør at man

må putte tobakk inn i snusen for at den skal bli lovlig og kunne selges i Norge. Det høres veldig molboaktig ut.

Statsråd Ingvild Kjerkol [13:43:01]: Om spørsmålet er hva som er molboaktig og ikke, tror jeg statsråden velger å ikke svare på akkurat det, men jeg har lyst til å bidra med noen refleksjoner til representanten om problemstillingen.

Tobakkssnus er tillatt i Norge og Sverige av historiske årsaker, og om det hadde vært et nytt produkt i dag, er det ikke sikkert at det hadde blitt lovlig. Det er en tankeøvelse også representanten Hoksrud burde prøve seg på.

Godkjenningsordningen for nye produkter skal ivareta en balanse mellom tilgjengelighet til skadereduserende produkter for etablerte tobakksbrukere og at vi samtidig i størst mulig utstrekning forhindrer at vi får produkter på markedet som bidrar til at nye generasjoner blir avhengige av nikotin. Det er balansen.

Bård Hoksrud (FrP) [13:44:04]: Det ville vært interessant om statsråden hadde definert hva som er molboaktig, men poenget her, og det som virker rart, og som jeg tror mange ikke helt har forståelse for, er at når det er produkter som definitivt er bedre for helsen til folk, skal man allikevel nekte det.

Spørsmålet er hvorfor tobakksfri snus ikke likestilles med e-sigaretter. Det skal legges vekt på om produktet vil kunne ha en positiv effekt på folkehelsen. Mener statsråden at tobakksfri snus er mer eller mindre skadelig enn røyk og snus med tobakk? Det er det som egentlig er det essensielle.

Hvis man mener at folkehelsen er det viktigste, bør man legge til rette for at vi får folk til å bruke produkter som er mindre helseskadelige, ikke at man skal fortsette å putte det som man da ikke ønsker å ha i dette landet, nemlig tobakk, inn i produktene for at man skal få det lovlig godkjent.

Statsråd Ingvild Kjerkol [13:45:06]: Det er balansen mellom tilgjengelighet til skadereduserende produkter for etablerte tobakksbrukere – de som ønsker å slutte, og som kan gå over til et produkt som ikke har nikotin i seg – og det å samtidig hindre produkter på markedet som bidrar til at nye generasjoner blir avhengige av nikotin, som ligger til grunn.

Så har Helsedirektoratet gjort en vurdering. Den er representanten Hoksrud uenig i. Aktøren har klaget på saken sin, det er en klagebehandling, og da er det ikke riktig for meg å gå dypere inn i problemstillingen enn det som handler om selve godkjenningsordningen for nye produkter.

Presidenten: Spørsmål 27 er allerede svart på, og vi går videre til spørsmål 28.

Spørsmål 28

Freddy André Øvstegård (SV) [13:46:14]: «Solberg-regjeringen satte ned en gruppe som så på eksamen i sammenheng med fagfornyelsen, men alternative sluttvurderingsformer til eksamen ble ikke skikkelig utredet. Eksamensgruppa pekte i sin slutt rapport på at eksamen bør fornyes (Udir, 2020). En god sluttvurdering må både være pålitelig, gyldig, håndterbar og rettferdig. Dagens eksamensordning har svakheter på alle disse områdene som gjør at sluttvurderingen på sikt vil ha en utfordring med å leve opp til de forventningene skolen og samfunnet har til ordningen.

Vil statsråden vurdere utredninger av alternative sluttvurderingsformer som er mer i tråd med fagfornyelsens krav og den teknologiske utviklingen?»

Statsråd Tonje Brenna [13:46:59]: Eksamen er en viktig del av sluttvurderingen i både grunnskolen og videregående opplæring. Eksamen gir elevene en god mulighet til å vise sin kompetanse i faget og til å bli vurdert av en ekstern sensor.

Selv om eksamen er blitt avlyst de siste tre skoleårene, mener jeg at vi fortsatt skal ha eksamen også i framtiden. Samtidig betyr ikke det at jeg mener at dagens eksamensordning er perfekt, og jeg er enig i mange av de svakhetene som representanten peker på i sitt spørsmål. For at eksamen skal fortsette å spille en viktig rolle, kan det være nødvendig å videreutvikle ordningen. Både antall eksamener, fordelingen av eksamener og alternative vurderingsformer kan være aktuelle endringer i ordningen.

Våren 2021 behandlet daværende storting Meld. St. 21 for 2020–2021, «Fullføringsreformen – med åpne dører mot verden og fremtiden». Meldingen omtalte også vurderingsfeltet og hadde flere tiltak som omhandlet sluttvurdering. Jeg har sagt at regjeringen vil fortsette arbeidet med å følge opp fullføringsreformen, og det gjelder også tiltakene som handler om vurdering.

Det er Utdanningsdirektoratet som har ansvaret for gjennomføring og utvikling av eksamen. Utdanningsdirektoratet jobber systematisk og forskningsbasert med å forbedre og videreutvikle hele vurderingsfeltet. De er f.eks. i gang med å utvikle eksamener i de nye læreplanene i fagfornyelsen for at de skal ivareta hensynene som representanten nevner. De utreder også om det er behov for endringer i programfagene i videregående.

Som oppfølging av eksamensgruppens rapport og fullføringsreformen er Utdanningsdirektoratet også i gang med å utrede og prøve ut nye vurderingsformer. De ser bl.a. på mulige utprøvinger av skriftlig-muntlig eksamen, alternativer til trekkordningen og langtidsoppgave som en alternativ sluttvurdering. Arbeidet med slike

utprøvinger vil foregå på lang sikt, men noen vil også starte opp i løpet av året.

Det foregår allerede mye godt faglig utviklingsarbeid på vurderingsfeltet. Utdanningsdirektoratet holder departementet og meg orientert om det løpende arbeidet. Etter hvert som de ulike utprøvingene blir gjennomført, vil vi få bedre grunnlag til å vurdere langsiktige endringer i eksamen.

Jeg er opptatt av at elevene skal ha eksamen i framtiden, men jeg er samtidig helt overbevist om at den ordningen vi har i dag, kan bli bedre.

Freddy André Øvstegård (SV) [13:49:17]: Takk for et godt svar. Det er gledelig å høre at det er arbeid på gang. Det som er et viktig poeng i diskusjonen om sluttvurderingsformene og eksamensformer, er nettopp at det viktige for elevene er å ha en sluttvurdering. Men hva slags form den skal ta, er et interessant spørsmål å stille.

I forlengelsen av det statsråden sa om utredninger og prosesser som er gang i Utdanningsdirektoratet, tenkte jeg å spørre om det kan være klokt f.eks. å la noen fylker få teste ut alternative sluttvurderingsformer – hvis de ønsker det, og hvis det er noe partene i de aktuelle skolene vil delta på – og så undersøke erfaringene fra slike forsøk. Hvordan vurderer statsråden det?

Statsråd Tonje Brenna [13:50:13]: Statsråden skal være ærlig på at dette ikke er noe jeg har tenkt veldig nøye og grundig på. La meg bare starte med to innledninger som vi i så fall må tenke veldig nøye gjennom. Det ene er at eksamen i sin natur har som hensikt å være lik for alle, og derfor er det utfordrende å lage enkeltvis prosjekter for noen fylker. Det andre handler om at idet et kull er en del av en utprøving, vil det ha konsekvenser som følger dem også i videre utdanningsløp.

Samtidig mener jeg at det er grunn til å vurdere ulike måter å teste ulike varianter av vurderingsformer på. Det må være, som representanten også er opptatt av, rettfærdige vurderingsmåter. Det må være vurderinger som gjør at eleven selv opplever å sitte igjen med å ha forstått hva vedkommende kan og ikke kan, og det må være vurderingsformer som bidrar til at både undervisningen og det resultatet eleven sitter igjen med, oppleves som nyttig og rettfærdig.

Freddy André Øvstegård (SV) [13:51:14]: Takk for svaret. Eksamen har flere eksplisitte formål. For det første er eksamen ment å gi informasjon om elevenes kompetanse ved avslutningen av opplæringen i faget. I tillegg har karakterene en viktig sorteringsfunksjon, så å si, når elevene skal videre i systemet.

Men eksamen har også flere implisitte roller som ikke er formalisert, f.eks. i utvikling av vurderingspraksis generelt – altså ikke sluttvurderinger, men andre vurderinger – eller å påvirke læreplanforståelsen og dermed undervisningen i faget. Så for å diskutere eksamenens kvalitet og gyldighet er det viktig at det er tydelig avklart hva som skal være formålene med eksamen. Tenker statsråden at det kan være aktuelt at utvikling av god vurderingspraksis og påvirkning på undervisning også kan være gode formål med sluttvurderingen?

Statsråd Tonje Brenna [13:52:11]: Jeg er enig i at ganske mye annet i skolen preges av hva vi til slutt ender med å teste og måle og f.eks. ha eksamen i. Vi må hele tiden være bevisst de endringer vi gjør, både med tanke på hvilke prøver elevene skal gjennom, og hva slags eksamener de skal gjennom – hvordan det påvirker tilbake med tanke på prioritering av lærekrefter eller ressurser i skolen for øvrig. Jeg er opptatt av at vi har et system der vi hele tiden er bevisst at eksamen skal være en vurdering, ikke en del av opplæringen, selv om det å ha erfart og hatt eksamen kan være nyttig for mennesker og elever som går ut av skolen.

Jeg tror vi skal være bevisst hvordan disse tingene henger sammen, hvordan de preger hverandre, og jeg er åpen for å se på om det kan være en del av formålene som representanten beskriver at man kan ta inn. Men det får vi nesten få lov til å komme tilbake til.

Spørsmål 29

Mari Holm Lønseth (H) [13:53:17]: La meg, før jeg stiller spørsmålet, få si at situasjonen har endret seg utrolig mye siden jeg skrev spørsmålet. Så selv om kanskje beskrivelsen av situasjonen i spørsmålet jeg stiller, er utdatert, mener jeg det fortsatt er relevant. Jeg tillater meg derfor å stille følgende spørsmål:

«Millioner av mennesker i Ukraina trenger humanitær hjelp, og over 700 000 er internt fordrevne. Russlands invasjon gir grunn til å tro at antall asylsøkere fra Ukraina vil øke. FNs høykommissær for flyktninger sa 22. februar at de foreløpig ikke ser noen økning i mennesker som flykter fra Ukraina, men at FN står klare til å hjelpe dersom konflikten forverres. Det gjør den nå.

Hvordan vurderer statsråden denne situasjonen for Norge nå, og hvilke tiltak vil regjeringen iverksette for å forberede Norge på en økning i ankomster?»

Statsråd Emilie Mehl [13:54:08]: Det er som representanten begynte med, helt riktig at denne situasjonen har endret seg mye, og den fortsetter å utvikle seg. Jeg setter pris på at spørsmålet likevel kommer opp, for

det er fint å få anledning til å gi en liten oversikt over hvor vi er nå, og hva regjeringen tenker om det.

Jeg vil innlede med å si at situasjonen i Ukraina er forferdelig og bekymringsfull på veldig mange måter. For meg, og som jeg vil tro også gjelder for resten av Norge, er det veldig vondt å være vitne til det som skjer, at europeiske borgere og folk i vårt nærområde nå må flykte fra sine hjem fordi de er under angrep fra et naboland. Norge vil stille opp for Ukraina og for det ukrainske folk. Det er jeg glad for at jeg opplever det er en bred politisk enighet om – at det er bred oppslutning i befolkningen om akkurat det.

Nå samarbeider regjeringen tett med andre land i Europa og EU for å finne felles løsninger. Per i dag ser vi at det har kommet en liten økning av asylsøkere fra Ukraina til Norge, men den er fortsatt liten. UDI har lagt asylsøknader fra ukrainske borgere på vent, og det er ikke noe utreiseplikt som nå gjelder for ukrainske borgere som ikke har oppholdstillatelse i Norge. Den er suspendert.

Noe av det viktigste vi gjør akkurat nå, er å bidra med bistand til Ukraina og til landene i nærområdene, som nå mottar veldig mange flyktninger. Vi har fra regjeringens side allerede besluttet å gi omfattende humanitær hjelp for å avhjelpe de umiddelbare behovene blant de flyktningene som nå søker hjelp i Ukrainas naboland, og til Ukraina selv. Vi har også sagt oss positive til å bidra til en fordeling av flyktninger innenfor rammen av det europeiske samarbeidet. Men det er for tidlig å si hvordan vi vil gjøre dette, det vil kreve tett dialog med andre europeiske land. Jeg skal bl.a. til Brussel senere i dag for å møte de andre justisministerne i Europa og diskutere nettopp disse tingene.

Når det gjelder migrasjon mot Norge, følger vi tett med på migrasjonsbildet i verden rundt oss – selvfølgelig på generelt grunnlag, men særlig nå med tanke på det som skjer i Ukraina. Vi har beredskapsplaner for å håndtere en økning i ankomstene til oss. Vi fikk også nyttige erfaringer med asylkrisen i 2015. Det har bidratt til at vi har et styrket planverk på dette området i dag. I tillegg jobber regjeringen nå fortløpende med å intensivere kapasiteten og øke beredskapen for et mulig stort antall ankomster til Norge på ulike vis, eller relokalisering, som Norge vil ta del i som en del av det europeiske fellesskapet.

Mari Holm Lønseth (H) [13:57:07]: Tusen takk til statsråden for svaret. Jeg vil understreke at også jeg opplever at det er bred politisk enighet om at vi skal stille opp for dem i Ukraina, og at det er bred politisk enighet om at vi vil være villig ta imot flyktninger til Norge, som det antakelig vil komme en del av.

Statsråden var inne på det samme som statsministeren har pekt på, om europeisk byrdefordeling. I den muntlige spørretimen i dag sa utenriksministeren at hovedbeskjeden fra norske myndigheter til EU er at vi skal være rause, og at vi vil stille opp. Det er selvfølgelig også Høyre enig i. Men på hvilken måte planlegger regjeringen nå å forankre det i Stortinget? Og vil regjeringen orientere om de signalene som regjeringen nå sender til våre europeiske kollegaer om hvordan vi skal stille opp for den ukrainske befolkningen på best mulig måte?

Statsråd Emilie Mehl [13:58:04]: Regjeringen jobber nå løpende for å håndtere dette og finne løsninger, både de løsningene som kreves av oss som nasjon, og de løsningene vi skal finne som en del av Europa. Vi vil også på egnet måte, for så vidt på vanlig måte, komme til Stortinget når det er nødvendig eller riktig å gjøre det. Så det er viktig for oss å ha god dialog med hele det politiske miljøet og Stortinget. Samtidig er det sånn at regjeringen nå må gjøre vurderinger løpende hver dag, noen ganger time for time. Det er også viktig at vi er klar over og tar det ansvaret som kreves for å være beredt i det tilfellet at denne situasjonen skal øke. Vi ønsker å beholde kontroll, og det har vi.

Mari Holm Lønseth (H) [13:59:05]: Takk for svaret. Vi ser fram til å bli involvert i det arbeidet. Vi vil selvfølgelig også være konstruktive for at vi skal få løst dette på en god måte.

Et annet spørsmål er hvordan regjeringen eventuelt vurderer det at man sier at det er en massefluktsituasjon som gir kollektiv beskyttelse i henhold til utlendingsloven. Det er det regjeringen som har myndighet til eventuelt å beslutte hvis man ønsker å gjøre det. Jeg registrerer at noen EUland tar til orde for at det nå skal skje. Når planlegger regjeringen å ta nærmere stilling til det? Er dette noe man jobber med det, og når vil man eventuelt komme tilbake med dette?

Statsråd Emilie Mehl [13:59:45]: Dette er en av de tingene som vi nå vurderer og ser på. Én ting er når folk kommer hit, en annen ting er hvordan vi skal møte dem, om det skal være gjennom det vanlige asylinstituttet; skal vi bruke § 34 i utlendingsloven og gi kollektivt vern, skal vi gjøre det på andre måter? Vi må også ha med oss at ukrainske borgere med biometriske pass har visumfrihet i Schengen i inntil 90 dager. Så det er litt ulike ting som henger sammen her. Regjeringens inngang til dette er at vi følger med på det som skjer i Europa. Der er det varslet at det vil komme et forslag som man skal ta stilling til i morgen. Vi ønsker å gi beskyttelse samtidig som vi vil ha med oss at vi alle sammen håper at dette er en midlertidig situasjon. Vi skal gjøre alt

vi kan for å hjelpe dem som nå er på flukt, fram til de kan vende hjem igjen. Og vi skal gjøre det på en måte som også er håndterbar for alle dem som skal stille opp i Norge.

Spørsmål 30

Ingunn Foss (H) [14:00:59]: «Regjeringen Solberg la i august 2021 frem handlingsplanen «Frihet fra vold» om forebygging og bekjempelse av vold i nære relasjoner for 2021–2024. Handlingsplanen inneholder blant annet for første gang et eget innsatsområde med 20 tiltakspunkter rettet mot vold og overgrep i samiske samfunn. Statsråden har varslet at hun vil komme med en opptrappingsplan, uten at det er klart hva denne vil bestå av. På hvilken måte vil statsråden følge opp handlingsplanen «Frihet fra vold», og når vil statsråden presentere en opptrappingsplan?»

Statsråd Emilie Mehl [14:01:37]: Vold i nære relasjoner er alvorlig kriminalitet som fortsatt rammer altfor mange. I ytterste konsekvens er dette vold som tar liv. Det gir oss en klar forpliktelse til å gjøre alt vi kan for at det ikke finner sted.

For regjeringen er det en viktig oppgave å forebygge at slik kriminaliteten skjer, og sørge for at den enkelte er sikret trygghet, god rettssikkerhet og tilgjengelige tjenester i hele landet.

Forskning viser også at personer med samisk bakgrunn, og særlig samiske kvinner, rapporterer om en høyere forekomst av fysisk, psykisk og seksuell vold enn personer med ikke-samisk bakgrunn i samme geografiske område – og det er også bekymringsfullt.

Regjeringen vil arbeide for at Norge skal være et foregangsland når det gjelder urfolks rettigheter. Vi skal sikre gode forebyggende tiltak og likeverdige hjelpetjenester for alle som utsettes for vold og overgrep, uavhengig av hvem man er, og hvor man bor.

Vold og overgrep er en utfordring som best løses i fellesskap, både når det gjelder den generelle utfordringen det er i samfunnet, og når det gjelder det særlige, knyttet til minoriteter som det samiske folk. For eksempel skal jeg selv besøke Sametinget under Sametingets plenums sesjon i mars, der et hovedtema nettopp vil være vold og overgrep.

Vi skal se på arbeidet for å forebygge og bekjempe vold og overgrep i samiske samfunn i sammenheng med det generelle arbeidet mot vold og overgrep. Det skal også ses i lys av pågående initiativer for å fremme språk og kultur og øvrig arbeid som skal til for å styrke den gjensidige tilliten mellom norske myndigheter og den samiske befolkningen og andre minoriteter. For å sikre et likeverdig hjelpetilbud er det også på det samiske om-

rådet behov for å innarbeide samisk språk- og kulturkompetanse i alle sektorer og på alle nivåer.

I Hurdalsplattformen har regjeringen varslet at regjeringen vil legge fram en opptrappingsplan mot vold og overgrep mot barn og vold i nære relasjoner. Planen skal utarbeides i samarbeid mellom flere departementer, og den vil ha den utsattes trygghet og rettssikkerhet i sentrum.

En helhetlig og samordnet politikk mot vold i nære relasjoner involverer veldig mange sektorer, veldig mange etater, institusjoner og organisasjoner. Vi er nødt til å jobbe bredt. God samhandling mellom forvaltningsnivåer og mellom ulike sektorer på statlig, regionalt og kommunalt nivå er en forutsetning for kvalitet i arbeidet og en effektiv utnyttelse av ressursene. I tillegg er det viktig med et godt samarbeid mellom offentlige, private og frivillige aktører. Fram til opp opptrappingsplanen foreligger vil tiltak i handlingsplanen mot vold i nære relasjoner, Frihet fra vold, også den delen som omhandler vold og overgrep i samiske samfunn, følges opp.

Ingunn Foss (H) [14:04:25]: Et av tiltakene i handlingsplanen som statsråden nevner, er å heve kunnskap og kompetanse om samisk språk og kultur i politiet og sørge for at reinpolitiet har samisk kompetanse til forebygging og oppfølging av saker om vold i nære relasjoner. Jeg hadde selv møte med representanter for Sametinget i forrige uke, der de understreket at oppfølgingen av innsatsområdene i samiske samfunn er svært viktig for dem, og at ekstra innsats rettet mot reindriftsnæringen er noe næringen selv har bedt om. En av utfordringene, som statsråden var inne på, er at i de samiske kjerneområdene er det mangel på tillit til norske myndigheter. Det er alvorlig, særlig for dem som ikke får den hjelpen de trenger. Så mitt spørsmål til statsråden er: Hvilke tiltak er satt i verk for å følge opp handlingsplanen på dette området?

Statsråd Emilie Mehl [14:05:09]: Justis- og beredskapsdepartementet har gjennom flere år hatt et tett samarbeid med Sametinget om disse spørsmålene. Det er bl.a. initiert forskning og gjennomført flere konferanser, og dialogen er veldig god, og det gir et grunnlag for å løse disse utfordringene.

På oppdrag fra Sametinget og Justis- og beredskapsdepartementet leverte bl.a. Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress rapporten Om du tør å spørre, tør folk å svare: Hjelpesystemets og politiets erfaringer med vold i nære relasjoner i samiske samfunn, i 2017. Den peker på at manglende språk- og kulturkom-

petanse i hjelpeapparatet er til hinder for å yte likeverdige tjenester til samer som er berørt av vold, og gjennom NKVTS' voldsprogram, som finansieres av Justisdepartementet, er også forskning på dette området ytterligere styrket.

Og så er det viktig for regjeringen, for å styrke et likeverdig hjelpetilbud for samiske barn utsatt for vold og overgrep, at vi skal opprette et eget barnehus i det samiske kjerneområdet i 2022. Det vil vi gi Politidirektoratet oppdrag om kort tid.

Ingunn Foss (H) [14:06:16]: Mitt siste spørsmål handler nettopp om det med barnehuset, for Solberg-regjeringen bevilget 5 mill. kr til dette på budsjettet i 2022. På mitt skriftlige spørsmål til statsråden om dette var svaret, som var datert 1. mars, at departementet vil gi Politidirektoratet i oppdrag å legge til rette for en slik etablering. Med andre ord: Ingenting har skjedd etter regjeringsskiftet, og nå trengs det handling. Dette handler om barn, og særlig samiske barns rettssikkerhet, og regjeringen har allerede gått inn for å svekke barns rettssikkerhet i forbindelse med reversering av domstolsreformen og manglende handling her rammer også barn som sårt trenger dette tilbudet. Så spørsmålet er helt konkret: Kan statsråden love at befolkningen i det samiske kjerneområdet får et eget barnehus, og når kan man forvente at det kommer på plass?

Statsråd Emilie Mehl [14:07:05]: Departementet vil gi Politidirektoratet i oppdrag å få dette på plass i løpet av kort tid. Jeg var selv i Kirkenes for ikke så altfor lenge siden, og dette var et tema. Det er et tema som jeg er svært opptatt av – at vi klarer å nå ut og hjelpe de barna som er en del av samiske samfunn, og som har behov for å møtes der de er språklig, kulturelt og geografisk. Så dette er jeg svært opptatt av. Jeg er også veldig glad for at hele Stortinget stod bak den bevilgningen på 5 mill. kr for 2022, som også vil muliggjøre at vi får kommet i gang med det arbeidet.

Presidenten: Dermed er sak nr. 2, ordinær spørretime, ferdigbehandlet.

Sak nr. 3 [14:07:55]

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

